

M. E. MATJE

A MŰVÉSZINAS

FORDÍTOTTA IRCSIK VILMOS

Tartalom

TALÁLKOZÁS A HEGYEKBEN
A „HÍVÁSRA HALLGATÓK” TELEPE
A NAP KANDÚR
AZ AGG HÁRFÁS TANÍTVÁNYAI
A KIRÁLYOK VÖLGYE
BEKENMUT, AZ ORVOS
AZ ÚJ BARÁT
LAKOMA FAURÁNÁL
A VÖLGY ÜNNEPE
AZ ISTENÍTÉLET
KELEPCE
A FESTŐ ÉS A FŐPAP
A MÉHEK ELŰZIK A HIÉNÁT
VIRRADAT

*Erősebb Uaszet minden más városnál.
Roppant erejének és nagy hatalmának nem találni mását.
Ő uralja valamennyit.*

Így dicsőítették az óegyiptomi költők Egyiptom legnagyobb és legpompásabb városát, a birodalom központját, Uaszetet, vagy ahogy a görögök nevezték, Thébát.

Kezdetben Théba kis település volt, és csak később lett a birodalom székhelye. Különösen az i. e. XV-XIII. században indult virágzásnak, amikor az egyiptomi fáraók nagy hódító háborúkat viseltek északon: Élő-Ázsiában és délen: Nubiában. Minden egyes háborúban hatalmas zsákmánnyal és rabszolgák tömegével tértek meg Egyiptomba. Az uralkodók e roppant kincseket fővárosuk szépítésére fordították, és a Nílus jobb partján káprázatos várost építettek.

A fényűző paloták és templomok, az előkelők gazdag házai tették Thébát Egyiptomban a legnagyobb és legrangosabbá. A főváros dicsőségének híre messze túljutott Egyiptom határain; még Homérosz eposzaiban is szó esik Théba szépségéről és hatalmáról.

A város szélén, kis házakban és viskókban kézművesek éltek. A Nílus nyugati (bal) partján, sziklás hegyek között terült el a „Holtak Városa”, Théba lakóinak hegyoldalba vájt síremlékeivel. Mellette, egy keskeny völgyben, amit a tudósok a „Királyok Völgyének” neveznek, temették el a fáraókat, innen nem messze pedig, a „Királynők Völgyében” feleségeik és gyermekeik sírboltjai voltak.

A sziklák közötti völgykatlanban húzódott meg az a település, melyben a Holtak Városának építői: kőfaragók és építészek, szobrászok és festők laktak. Ezek az ügyes mesterek faragták ki a síremlékeket, ők készítették a sírok falfestményeit, ők alkották a gyönyörű szobrokat. Kőből, fából, fémből ők csinálták azokat a csodás edényeket, bútorokat, díszeket, amelyekkel telis-tele voltak a fáraók, az arisztokrácia és a gazdagok sírkamrái.

Ezek között a mesterek között élt elbeszélésünk hőse, Kari. A fiú egy festőnek, Hevinek volt a tanítványa. A regény cselekménye körülbelül háromezer évvel ezelőtt játszódik; IX. Ramszesz fáraó uralkodása idején.

TALÁLKOZÁS A HEGYEKBEN

- Ki az? Nézd, ki az!

- Nem tudom! Soha nem láttam még... Biztos amonnan jött, a partról vagy talán egyenesen a Városból¹!

A kérdés meg a válasz is suttogva hangzott el. A sziklapárkány mögül két rövidre nyírt hajú, fekete fej bukkan elő, óvatosan fürkésző fekete szemek és a köhöz tapadó erős, vékony ujjak.

Szemben, a hatalmas szirtek közti szurdokból tíz-tizenegy év körüli fiú vánszorog ki. Egy sima kőre ugrik, és zavartan körülkémlél. Kerek arcán csalódás, csaknem kétségbeesés.

- Már megint ugyanaz. Ösvénynek semmi nyoma! - suttogja.

Egy-két percig figyelmesen jártatja pillantását a minden oldalról köréje magasodó hegyeken, majd az egyik sziklaszirt árnyékába húzódik, és szótlanként, fáradtan, gondterhelten leül. Köröskörül hőtől izzó, hegyes, kerek vagy lapos tetejű, sárga, szürke, barna sziklák, melyeket szélsőséges alakzatokká formálnak az éles, kékesfekete árnyfoltok.

A levegő forró és mozdulatlan. Az égbolton egyetlen felhő sincs, a nap merőleges sugarakban, kegyetlenül perzsel. Fülzúgató csend van, csak időnként hallatszik egy gyík surranása vagy a magasból a kánya rikoltozása.

Sehol egy bokor, sehol egy fűszál.

A kínzó fülledtséget tetézi, hogy a fiú eltévedt, és sehogy sem talál ki a végtelennek tetsző, szinte elvarázsolt sziklák közül.

Ajka kiszáradt, a lába remeg, és már jártányi ereje sincs. Csak ül, vagy inkább már fekszik, szeme lehunyva.

Ekkor a két fej egy pillanatra eltűnik a sziklapárkány mögött, majd kisvártatva két fiú jelenik meg. A kövekhez lapulva lopakodnak, és ügyesen, zajtalanul igyekeznek megközelíteni a fekvő ismeretlent.

A fiúk majdnem pucérak, csak ágyékukat fedi egy kis vászondarab. Napégette, sovány, barna testük egybeolvad a sziklával, kérges talpuk könnyedén siklik a tűzforró köveken, szemük lopva és leplezetlen kíváncsisággal követi azt a másikat.

Közelebb! Még közelebb! És már ott is vannak előtte...

A fekvő fiú kinyitja szemét, egy kiáltással talpra ugrik, a sziklához lapul, és tekintete belefűrődik a vele egykorú, de ki tudja honnan jött két idegenbe.

Feszült csend. Vajon ellenségek-e vagy barátok? Verekedni fognak-e, vagy segítik egymást?

A jövevény szólal meg először:

- Kik vagytok? És honnan jöttetek?

- Azt inkább mi kérdezhetnénk!

¹ Város - Thébát, az ország fővárosát nevezték így az egyiptomiak az i.e. 2. évezredben

Az eltévedt fiú kis ideig bizalmatlanul hallgat, de végül rászánja magát, hogy elmondja a teljes igazságot:

- A Szentélyben lakom². Tutinak hívnak. Az apám kertész. Már rég el akartam jutni a királysírok völgyébe, de soha nem engedtek. Ma aztán végre sikerült észrevétlenül elszöknöm. Először az ösvényen mentem, de hirtelen énekszót meg sírást hallottam... Gyorsan elrejtőztem a sziklák közé, és egy temetési menetet láttam, nagyon hosszú, rengeteg emberrel... biztos valami előkelőséget temettek... Félttem, hogy észrevesznek, ezért még beljebb kúsztam, aztán pedig már nem találtam vissza az ösvényre. Elfelejtettem, hol tértem le róla! Aztán csak kóboroltam a hegyekben, és végül eljutottam ide...

- Alighanem igazat mond - szólalt a két leskelődő fiú közül az egyik, a társához fordulva. - Biztosan a kincstári írnok, Nebamon temetési menetébe botlott. Segíteni kellene rajta, nem gondolod, Pairi?

- Persze - hangzik a válasz.

- Köszönöm - mosolyodik el megkönnyebbülten fellélegezve Tuti. - És ti honnan jöttök?

- Mi a „hívásra hallgatók”³ telepéről. Az én nevem Kari, az övé pedig Pairi. Unokatestvérek vagyunk. Az én apám asztalos, Pairié kőfaragó.

Tuti amúgy is nagy, fekete szeme az ámulattól még jobban kikerekedik. Lám csak, kik az új ismerősei! Épp arról a titokzatos telepről valók, ahol a „hívásra hallgatók”: a festők, kőfaragók, szobrászok, kézművesek élnek. Ők csinálják a fáraók, a királynék, a királyi gyermekek síremlékeit, ők vájják azt a sok termet a sziklákba, a falakra gyönyörű képeket festenek, és csodás szobrokat formáznak. Nahát! Ilyen szerencsét! Hiszen akkor mindent ismernek itt a hegyekben, a királyok, királynék, a gazdagok és a közrendűek temetőit is! Egyszeriben elfelejti, hogy fáradt és éhes.

- De jó! - kiált fel. - Akkor ugye mindent megmutattok nekem?

- Mi az, hogy mindent? - kérdi Kari.

- Hát a királysírokat, na! - magyarázza türelmetlenül Tuti.

Válasz helyett Pairi halkan, de nyilvánvaló gúnnyal fütttyent, Kari pedig hahotára fakad.

- Hohó, megállj csak! Mit gondolsz? Nem olyan egyszerű besétálni oda! Mindenütt örök állnak, a sírok bejáratait pedig vastagon elfalazták.

- Azt én is tudom. De ti csak bejuthattok mindenhová, hiszen itthon vagytok, nem?

- Számít is az! A síroknak még a közelébe sem szabad menni, meg aztán ki tudja, hol vannak a bejáratok - próbálja meggyőzni a fiút Kari.

- Lehetetlen! - erősködik Tuti. - Valakinek csak ismernie kell a járást! Másképp nem tudnák ellenőrizni, hogy épségben vannak-e a sírok.

- Ismerni ismerheti! De akkor is úgy van, ahogy mondtam! - ismétli makacsul Kari.

- Tényleg senki nem ismeri? Még ti se? Hát akkor mit tudtok egyáltalán? - kérdezi csalódottan Tuti.

² *Szentély* - röviden így hívták III. Ramszesz fáraónak a Nílus nyugati partján álló templomkerületét, amely a halotti templomot és a királyi palotát foglalta magában

³ *hívásra hallgatók* - a thébai kézművestelep (a mai Deir el-Medine) munkásainak elnevezése

Pairi és Kari összenéznek és hallgatnak. Kari a sziklahasadékot kezdi nézegetni, Pairi pedig kis kődarabokat rugdos, melyek halk koppanással esnek a mélybe.

Végül Kari felemeli a fejét.

- Persze, vannak, akik tudnak egyet s mást - mondja lassan, még mindig a lába alá nézve. - A papok, az örök... aztán valamicskét mi is... Csakhogy ez szörnyű titok! Ha valamit elmondunk belőle, tömlöcbe vetnek és kivégeznek! Egyelőre ne is beszéljünk róla többet, aztán majd meglátjuk! Most úgylis éhes meg szomjas lehetsz. Gyerünk hozzánk, nincs túl messze!

Ajánlatával Kari ügyesen eltereli a fiú figyelmét a kellemetlen beszélgetéstől. Tutinak tüstént eszébe jut, hogy éhes, és szívesen enged a meghívásnak.

Egy kis ideig a fiúk ismét sziklák között haladnak, ahol nyoma sincs útnak, és Tuti fel nem foghatja, miként tájékozódnak új társai. Hol egy magas kiszögellésre kaptatnak fel, hol a mélybe ereszkednek le, minden látszólagos cél nélkül, a szinte áthatolhatatlannak tűnő sziklafalak között.

De a „hívásra hallgatók” falujának két kis lakója olyan magabiztosan szokell szirtről szirtre, olyan nyugalommal szeli át a szurdokokat, ami semmi kétséget nem hagy afelől, hogy minden kis kődarabot jól ismernek itt. Az élen haladó Kari, mintha csak ezt bizonyítaná, hirtelen leugrik a sziklapárkányról, és hátrafordulva így szól:

- No, most már könnyebb lesz! Kiértünk az ösvényre!

Csakugyan! De az ösvény itt sokkal keskenyebb, nehezebben lehet észrevenni, mint ott, ahol Tuti reggel nekivágott a hegyeknek.

Egy kanyarnál Kari váratlanul megáll, és figyelmeztetően felemeli a kezét. Egy-két lépést tesz oldalra, aztán térdre ereszkedik. Pairi követi példáját. Tuti csodálkozva figyeli útítársait.

Pairi feléje fordul, és magához inti. Tuti odamegy, Pairi pedig kezének mozdulatával mutatja, hogy ő is térdeljen le.

- Minek? - kérdi Tuti.

- Pszt... halkabban! - suttogja Pairi, és ijedten körülnéz.

De nem lát semmit, minden mozdulatlan. Erre előre mutat, és ismét suttogva mondja:

- Borulj le a Nyugati Bérc Istennője előtt, és kérd áldását!

A fiú engedelmesen letérdel, és csak akkor veszi észre maga előtt a különleges építményt: egy kisebb kővekből rakott, kiugró tetejű, alacsony építményt. A közepébe illesztett kis kőlapra kobrakígyó alakját vésték. A kígyó alatt néhány sor hieroglif felirat, amit Tutinak sikerül elolvasnia:

Ó, Úrnőm! Te akartad, hogy nappal is csak sötétséget lássak!
Vetkeztem ellened, és te megbüntettél. Könyörülj rajtam!
Mindenkinek dicsérni fogom hatalmadat, és hallására
hozom minden fülnek, hogy óvakodjanak a Nyugati Bérctől!

Állíttatta Pauah kőfaragó

A kőlap előtt, a földön elfonnyadt virágok hevernek, kiszikkadt lepénydarabok, néhány datolya, egy marék mazsola, és ott áll egy üres agyagcsésze.

- Ó, jó Úrnőnk, adj nekünk egészséget és szerencsét! - mormolja halkan Kari, a kobra felé hajolva.

Pairi megismétli szavait és a meghajlást, majd Tuti is követi. Aztán Kari feláll, és szapora, alázatos főhajtások közepette óvatosan hátrálni kezd az oltártól. A másik két fiú ebben is követi példáját. Csak amikor visszatérnek az ösvényre, kérdezi meg Tuti:

- Mi volt ez?

- A Nyugati Bérc Úrnőjének oltára. Pauah kőfaragó állíttatta, amikor megvakult. Mifelénk gyakran állítanak ilyen kis kápolnákat a Bércnek - válaszolja Kari.

- És mitől vakult meg az a kőfaragó?

- Ki tudja? Ő azt hiszi, hogy a Nyugati Bérc Úrnője büntette meg.

- Miért éppen ő?

- Mert ő itt a főistennő! Az ő hatalmában van minden hegy, minden temető és minden itt lakó ember. Mindent tud, és minden bűnt megtorol. Minálunk nemcsak Pauah vakult meg, hanem mások is - magyarázza Kari.

- És azok mind valami rosszat csináltak?

- Biztosan. Különböznél miért büntette volna őket az istennő?

- Bezzeg Neferabu váltig bizonygatja, hogy ő nem tett semmi rosszat - szól közbe Pairi. - Mindenki derék embernek tartja!

- Számít is az... Azért még elkövethetett valamit! „Ő” csak tudja! - válaszolja meggyőződéssel Kari.

- Na és miből él most Pauah? Hiszen a kőfaragással biztosan fel kellett hagynia - veti közbe Tuti.

- Nagy teherhordó kosarakat fon vastag nádából. Az ilyesmit tapintásra is meg lehet tanulni - feleli Kari.

Kari, akárcsak Pairi, halkan beszél. Különböznél is mindketten mintha megszeppentek volna, óvatosan mennek, néha körülkémlelnék.

Tuti ezt észre is veszi, és bár nem tudja, mi az oka, egy ideig maga is hallgat. De aztán elbámészkodik, és mindenről megfeledkezve váratlanul dudorászni kezd. Kari és Pairi azonnal feléje fordulnak, arcukon olyan nyilvánvaló rettegés, hogy Tuti nemcsak az éneklést hagyja abba, hanem szinte megdermed.

- Elment az eszed vagy mi?! Itt énekelni?! - sziszegi Pairi.

- Miért? Talán nem szabad? - kérdi akaratlanul is suttogva Tuti.

- Nem hát! Hiszen egész közel vagyunk az istennő hegyéhez. Nézd! - Pairi a legmagasabb hegycsúcsra mutat, mely már régóta látszik, de csak most jutottak a közelébe.

Tuti fejében egyszerre világosság gyúl. Hogyhogy nem jött rá korábban? Pedig már egész kicsi korában meséltek neki erről a hegyről, amely a legmagasabb a fővárost, Thébát nyugatról körülvevő csúcsok közül. A Nílus partját végigkísérő valamennyi orom fölött ez az egyetlen, a Nyugati Bérc uralkodik. Ezen a hegyen él a hatalmas istennő, a Nyugati Bérc Úrnője, a rettenetes kobra, minden szikla és barlang birtokosa. Igen, az ő közelében csendben kell maradni!

Pairi látja, hogy Tuti mindent megértett, ezért beéri egyetlen kérdéssel:

- Tudod ugye, hogy nem véletlenül Meret-Szegez⁴ a neve?

Valóban, az istennő neve Meret-Szegez, ami annyit jelent: a „hallgatás kedvelője”. Tuti pedig énekelni akart a birodalmában! Micsoda bajt keverhetett volna - gondolja lehorgasztott fővel.

- Na látod! - suttogja elégedetten Pairi, és továbbindul.

Lassanként távolodnak a rettenetes hegytől, de azért hol az egyik, hol a másik néha visszasandít rá. És folyton látják, bármerre forduljanak! Talán csak nem hallotta meg az istennő, hogy mire vetemedett Tuti, gondolják magukban reménykedve a fiúk, és ezt gondolja maga Tuti is.

⁴ *Meret-Szegez* - a thébai hegyek között tisztelt, ágaskodó kígyó alakú istennő, aki egyben a kézművestelep védnöke is volt

A „HÍVÁSRA HALLGATÓK” TELEPE

Az ösvény továbbra is sziklák közt tekereg. Mintha soha nem akarna véget érni, és mintha sehova sem vezetne.

Tutin ismét erőt vesz az éhség és a fáradtság, fáj a lába, ajkai kicserepesedtek, de azért igyekszik lépést tartani társaival.

Egyre messzebb jutnak, egyre magasabbra hágnak. És aztán amint túljutnak egy magas szikla éles taráján, egész váratlanul, rendkívüli kép tárul Tuti elé.

A hegyek közötti keskeny, mély völgyben fallal körülvett telep kerül el. Fentről jól látni a szorosan egymás mellé ragasztott házak lapos tetőit, a nagy főutcat, amely átszeli és két részre osztja az egész telepet, és amelyből helyenként szűk mellékutcák ágaznak el.

A telepen nincsenek kertek, se tágas mezők. Áthághatatlan, szörnyű falként minden oldalról magas szirtek fogják körbe ezt a mozdulatlanul látszó, minden élettől és élőtől elzárt, magányos, furcsa települést.

A fiúk némán állnak, kifűjják magukat a gyors menetelés után. Mindenütt csend honol, nem látni senkit, nem hallani emberi hangot, se állatok neszét. Minden sivár, mintha itt is mindent kiperzselt volna a nap.

- Meg is jöttünk. Ez a telepünk - szólal meg végre Kari. - Menjünk! Majd nálunk eszel és pihensz. Aztán visszakísérlek a Szentélybe.

Tutinak nincs ellenvetése, és a fiúk lassan leereszkednek a völgybe.

Nem messze a telep bejáratától őrszem vigyáz. Mellette földbe ásott, vízzel teli, hatalmas agyagedény áll.

Az őr rá sem hederít a fiúkra, akik a kapun át bemennek a telepre. A kapunál kezdődik a főutca, jobb és bal oldalán végestelen-végig húzódnak az összezsúfoltan épített házak homlokzatai. Egyik-másik ház mellett, külön gödrökben kétfülű víztároló edények állnak; alsó részüket a földbe ágyazták, vagy pontosabban a völgy köves talajába vájták⁵.

Tuti bekukkant az egyik ilyen víztárolóba, és látja, hogy még teli van.

- Ezekbe töltik a vizet, amit napjában többször is szamarakkal szállítanak ide, és aztán innen hordják szét a házakba - magyarázza Pairi. - Kútjaink nincsenek, de ha már mindenkinek jutott elegendő víz, megtöltik ezeket az edényeket és azt, amit az őrhelynél láttál. Abból az örök vehetnek, ezekből meg mindenki, akinek otthon elfogyott.

- Az élelmet meg a ruhát is úgy szállítják ide - teszi hozzá Kari. - Apáink és fivéreink a munkájukért járandóságot kapnak a vezír⁶ hivatalától.

- Csak nem mindig időben - sóhajt fel Pairi.

⁵ *földbe ásott edények* - ma is szokás Egyiptomban agyagedényeket félig földbe ásni és vízzel megtölteni az utak mentén és a falvakban. A víz a porózus agyagfalon állandóan párolog, s ezáltal a tűző napsütésben is hűvös marad az edény vize

⁶ *vezír* - az egyiptomi államszervezet irányítója, a fáraó után a második ember az országban. Az i.e. 2. évezredtől az északi és déli országrésznek, sőt Nubiának is önálló vezírje volt

Továbbmennek. Egy kis keresztutcánál Kari megáll, és a sarkon álló házra mutatva így szól:

- Meg is jöttünk. Ez a mi házunk. Gyertek be!

- Köszönöm, de nekem haza kell mennem - szabadkozik Pairi -, már biztos várnak. Ég veled, Tuti, gyere el hozzánk is! - Azzal elszalad, még mielőtt Tuti viszonzhatta volna a meghívást.

Kari belöki az ajtót. Három lépcsőfok lefelé, és már benn is találják magukat az első szobában.

A szoba nagyon kicsi, bútor alig van benne. A bal oldali falat teljesen elfoglalja egy istenalakokkal és virágfüzérékkel kifestett nagy, magas téglaoltár. A másik falon, kis fülkébe helyezve istenszobrok és az ősök mellszobrai állnak. A fülkék előtt, a padlón kis agyagoltárok, rajtuk szerény adományként cipók, gyümölcsök. A szobában nincs senki, de valahonnan hangok hallatszanak.

- Gyerünk tovább - mondja Kari, és bemegy a következő szobába.

Ez nagyobb és magasabb, mint az első, a közepén vékony faoszlop áll, az tartja a mennyezetet. A szemben lévő falnál a vendégek számára elkészített hely: gyékénnyel borított alacsony téglapadka. A többi falnál alacsony asztalkák és zsámolyok. A szoba ragyog a tisztaságtól, a padlón mindenütt gyékény.

- Ki az? - hallatszik egy női hang, és az oldalajtón bejön egy középtermetű, kedves arcú asszony.

- Ő az édesanyám. Nesinek hívják. - Kari odaszalad anyjához, kézen fogva húzva magával Tutit. - Anyám, ez Tuti, a Szentélyből. Eltévedt a hegyekben, és én meghívtam hozzánk.

Tuti udvariasan meghajol, Kari anyja pedig gyengéden megérinti kezével a fejét.

- Isten hozott, Tuti - mondja neki. - Kari jól tette, hogy elhozott. Menjetek mosdani, fiúk! Én addig készítek valami ennivalót. Biztos alaposan megéheztek.

- De mennyire, anyám! Éppen kérni akartalak, hogy adj ennünk - mondja Kari. - Gyere, Tuti!

Kari bevezeti vendégét a következő szobába. Ebben a kis helyiségben ágy áll, a sarokban pedig kecses formájú, szép fonott kosarakat vesz észre Tuti.

Aztán egy pici udvarba jutnak, amely egyben a konyha is. Itt van a sütőkemence, a serpenyők, a gabonaörlő kövek, a sarokban pedig nagy víztároló edény. A fiúk egymásnak vizet öntve, megmosdanak.

Aztán tisztán és felfrissülve asztalhoz ülnek, és jó étvággal bekapják az egyszerű ételt, amit Nesi tálalt nekik: árpalepényt, hagymát, olajat, kecskesajtot, datolyát és könnyű, savanykás bort.

Maga Nesi nem eszik, hanem állva kínálja a fiúkat. Tutit nógatja, hogy ne röstelkedjék, egyék kedvére. Pedig Tutit nemigen kell biztatni: otthonosan érzi magát Kariék házában.

Nagyon szeretné tudni, hol van Kari apja, és vannak-e testvérei.

De mivel felnőttek jelenlétében a gyerekek nem illik beszélgetést kezdeni, megvárja, míg Kari anyja kimegy valamiért a szobából, és akkor faggatni kezdi új barátját mindenről, ami érdekli.

- Apám a telep asztalosműhelyében dolgozik - világosítja fel Kari. - Most éppen Amenhotep-Dzszerkaré⁷ fáraó templomának berendezéseit csinálják. Apám faragja Amon-Ré isten

⁷ I. Amenhotep fáraó (i.e. 1557-1530)

szobrának gyönyörű szekrényét. Fivéreim nincsenek, csak egy húgom. Taiszi-nak hívják, és mint mindig, most is a barátnőivel játszik, nem messze a teleptől, a sziklák közötti árnyékban. Majd visszafelé elmegyünk oda, éppen útba esik.

Tuti bólint, mivel a szája tele van datolyával. A fiúk egy darabig csendben eszegetik a gyümölcsöt, végül Kari megszólal:

- Milyen szerencse, hogy épp ma tévedtél el, amikor szabad vagyok, és kószálhattam egyet a hegyekben. Különben nem is találkoztunk volna.

- Tényleg szerencse. Na és máskor mit csinálsz?

- Hogy mit? Hát dolgozom!

- Már dolgozol?

- Hevi festőművész tanítványa vagyok - mondja büszkén Kari -, az ő keze alatt dolgozom! Igaz, nem mindennap, de elég gyakran. Ma a mesterem már kora reggel elindult a túlsó partra⁸: a Városba. Csak este jön haza, és majdnem egész nap ráérek. Rám bízott ugyan egy kis feladatot, de az nem nehéz, és nem is kerül sok időbe. Igaz is, segíthetnél!

- Persze hogy segítek. Biztosan érdekes lesz. Még soha nem láttam, hogyan dolgoznak a festők. Akár mehetünk is. Már egy csöppet sem vagyok fáradt.

- Nagyszerű! Hát akkor menjünk!

Kari felpattan és odaszalad a ház belsejébe vezető ajtóhoz.

- Anyám - kiáltja -, köszönjük! Minden nagyon ízlett! Több már nem fér belénk!

- Jó, jó - mondja a küszöbön megjelenő Nesi.

Tuti is megköszöni a vendéglátást.

- Egészségedre, egészségedre - mosolyog Nesi. - És most mit akartok csinálni?

- Van egy kis dolgom, amiben Tuti segíteni fog. Aztán megmutatom neki a hazafelé vezető utat - feleli Kari. - Kérlek, rakj nekem a serpenyőből tálcára vagy cserépre egypár szent! Mécsest kell gyűjtanom.

- Jól van, menjetek! Csak legyetek óvatosak. Paneb ma megint garázdálkodott. Megverte az öreg Ramut és Nehti özvegyét, ráadásul még a libáját is elvette. Aztán a vízhordókkal veszekedett, kövekkel dobálta őket, merthogy túl lassan fordulnak...

- Megsebesült valaki? - kérdi izgatottan Kari.

- Szegény Csaneferut csúnyán vállon találta.

- El tudott menni vízért?

- El. Valahogy bekötözték, úgy ment... Mit tegyünk? No, menjetek, de legyetek óvatosak - köti a lelkükre Nesi.

Elbúcsúznak, Tuti még egyszer megköszöni a vendéglátást, aztán kiszaladnak az utcára.

- Hová megyünk? Hol is dolgozol? - érdeklődik Tuti. Fúrta ugyan az oldalát, hogy ki az a Paneb, aki akadálytalanul művelhet ilyen aljasságokat a telepen, de emlékezett Nesi intésére, és félt kérdezősködni róla. Majd máskor...

⁸ *túlsó part* - az ókori Théba a Nílus két partján feküdt; a bal parton a város, vele szemben, a jobb parton pedig a fáraók templomai és sírjai álltak

- Oda megyünk, látod? - Kari a telepet nyugatról övező hegyekre mutat.

A völgy aljától, egész magasan, fel a hegyoldalba, kis piramistetős építmények sorakoznak. Távolról úgy látszik, mintha oda lennének ragasztva a sziklapárkányokhoz. Fehér teraszaik élesen elütnek a háttérrel alkotó szirtek szürkéssárga színétől.

A fiúk közelebb mennek. Most már jól látni az épületeket, melyekről Tuti könnyen kitalálhatta, hogy síremlékek. Szüleivel kisgyerek korától fogva gyakran járt elhalt rokonainak sírjainál. Abban a hitben nevelkedett, hogy az embernek lelke van, mely a halál után tovább él, és hogy a lélek sorsa a holtak istenétől függ, akihez imádkozni kell a halottak üdvéért. Minden egyiptomi legfőbb vágya egy maradandó síremlék, sírkamrával, amiben halála után háborítatlanul nyugodhat bebalzsamozott teste, és egy kápolnával, ahová rokonai eljöhetnek, és ételt-italt hozhatnak neki. Aki teheti, sziklába vájt sírboltot rendel a kőfaragóknál, mert az jóval tartósabb, eléje pedig rendszerint udvart kerített, kapuval, sőt néha fát és virágokat is ültet.

Itt, a „hívásra hallgatók” telepének temetőjében is ilyen csöpp udvarok vannak. Kari az egyiknél váratlanul befordul, és maga után hívja Tutit.

Az udvart teljes egészében kőbe vájták, kétoldalt téglafalak választják el a sziklaktól. Ugyancsak téglából készült a bejárat fal, a kapuval. Lejjebb két kiugró téglatető látható. Ezeket két-két alacsony, vékony faoszlop tartja. A két ajtó pedig egyenesen a hegy belsejébe nyílik. Tuti rájön, hogy ehhez az udvarhoz két síremlék tartozik.

Kari a felsőhöz vezeti. Bemennek az ajtón, és egy sziklába vájt helyiségbe jutnak. A szoba mélyén, a szemben lévő bejáratnál csukott ajtó látszik.

A vakító napfény után először rosszul látnak, de szemük hamarosan hozzászokik a homályhoz. Az ajtón át beszökő fénynyaláb nagyjából megvilágítja az egész helyiséget.

A kis szoba két falát már festmények díszítik, kettő még fehéren világít. Azokat még nem érintette festő ecsetje. Kari a szoba bal sarkába megy, beletúr az ott összerakott holmikba, kivesz egy méceszt, és felszítva a magával hozott széndarabokat, meggyújtja. Aztán magához inti Tutit, és a falra mutat.

Tuti odanéz, és két sorban fáraókat lát, mindegyik külön, díszes trónon ül, méltóságteljesen, mozdulatlanul és ridegen. Oldalt, egy kőpadon is ül valaki, de ő, ellentétben a királyokkal, felszabadult, természetes tartásban, maga alá húzott lábbal, kissé lehajtott fejjel, kezében pedig ecsetet és festékkészletet tart. Mellette felirat: „A festők előjárója, Hevi”. Szóval mesterének portréját akarta megmutatni Kari!

- Kié ez a síremlék? És ki festette Hevi képét? - kérdi Tuti.

- A síremlék Inherha építőmesternek és fiának készül. Nem láttad a két ajtót az udvaron? - mondja Kari. - Hevi képét pedig ő maga festette. Különben is, a legtöbb rajzot itt ő csinálta. Jó kép, ugye? És itt még egy másik, a hárfás!

Kari a másik falhoz megy. Tuti utána. Igen, ott a hárfás. A földön ül, egy vékony gyékényen, Inherha meg a felesége előtt, és nagy hárfán kísérvé magát, énekel. Ezt érdemes volt megnézni! Tuti nemegyszer látott már hárfást rokonainak sírboltjában, de ilyet még soha! Ha az ember ránéz, szinte hallani véli a hangját, olyan élethűen tudta lefesteni Hevi. Az idős, vak ember teljesen átadja magát a zenének. Vékony, hajlékony ujjai szinte végigfutnak a húrokon, a szája nyitva. Énekel, hárfán kíséri magát, és a dalán kívül minden másról megfeledkezik.

- Ez Neferhotep, a dalnok. Itt él nálunk a telepen, és mindenki csodálja a hárfajátékát. Sok helyre hívják játszani és énekelni. Hevi csodálatosan rajzolta le, a valóságban is ilyen: tar koponyájú, öreg, és ugyanígy énekel - magyarázza Kari.

- Hát a sírboltot ki csinálta? Ki vájta ki a sziklát, ki építette az udvart, a tetőt, és ki emelte a kis piramisokat? - érdeklődik Tuti.

- A telep lakói, akárcsak mások, még életükben igyekeznek elkészíteni a sírboltjukat - mondja Kari -, amiket az itteni férfiak maguk vájnak ki és díszítenek. Meg segítenek is egymásnak. De erre csak ritkán jut idő, leginkább ünnepnapokon. Máskor a királyok, a királyi család, a papok meg az előkelők sírjain kell dolgozniuk. Nem is járnak mindennap haza a munkából, túl sok időbe telne az út, hanem kilenc teljes napot dolgoznak a teleptől távol. A tizedik napon hazajönnek, egy napig otthon pihennek, aztán megint kilenc nap munka következik. És így megy ez folyton, kivéve a nagy ünnepeket. Egyszóval a telep lakói saját sírboltjaikat csak a pihenőnapokon készíthetik, amikor nem kell a fáraónak dolgozniuk.

- Szinte minden férfi ki tudja vájni a sziklában a sírboltot, a legtöbbjük ugyanis kőfaragó. De a falfestés már más. A festő, ráadásul a jó festő, ritka. Meg a szobrász is. Legelőször persze a két csoportvezető sírboltja készül el, aztán a főépítészé, a királyi temető írnokáé... Ezek azt akarják ám, hogy a legjobb mesterek dolgozzanak nekik, a legtehetségesebb festők! A többiek vagy várnak, vagy beérik a gyengébb művészek munkájával. Ez a főépítész is ragaszkodott hozzá, hogy az ő sírboltját feltétlenül maga Hevi fesse ki.

- És te mit csinálsz itt egyáltalán? Csak segítesz a felnőtt festőknek, vagy már önállóan is dolgozol?

- Nézd meg!

És Kari, a mécsest magasra tartva, egy kifestett falhoz vezeti Tutit.

A NAP KANDÚR

Amikor beléptek a sírkamrába, Tuti azt gondolta, hogy az a fal már teljesen kész, de most, alaposabban szemügyre véve, rájön, hogy tévedett.

A falon három sor festménynek kell lennie. Kettő már elkészült, de a harmadik csak félig. A hiányzó sávban csupán az alakok körvonalait rajzolták meg a sárga háttéren. Kari éppen az alsó sáv közepére mutat. Vajon mi az ott?

Egy élénkvörös szőrű kandúr kést tart mancsaiban, amivel egy fekete hátú, fehér hasú nagy kígyó fejét vágja le éppen. A kandúr dühös, ezt fejezi ki haragos fújtatásra és hangos nyávogásra tátott szája. Dühén nincs mit csodálni, mert szívós és veszélyes ellenséggel kellett megküzdenie: a hatalmas, hosszú kígyó még mindig tekerődzik, pedig a feje már félig le van vágva, és a sebből ömlik a vér.

- Mi ez? Miért ölte meg a kandúr a kígyót? - kérdezi Tuti.

- Ez nem egyszerű kandúr ám, hanem maga a Nap Kandúr! - lepődik meg Kari. - Nem ismered a történetet Ré istenről és a kígyóról?

- Ismerni ismerem, de ott nincs szó kandúrról.

- De egy másikban igen! Te biztosan azt ismered, ahol Ré isten az Apóphisz-kígyóval harcol. Apóphisz próbálja megakadályozni, hogy a Nap a reggeli bárkáján⁹ nyugodtan haladhasson az égen keletről nyugat felé és éjszakai bárkáján a föld alatt, nyugatról kelet felé. A Nap minden éjszaka megküzd a föld alatt ezzel a kígyóval, és miután legyőzte, felragyog az alvilágból kilépő Ré a keleti égbolton. De hajdanában, réges-régen, olyan régen, hogy senki nem is tudja, mikor, Rének más kígyóellenségei is voltak, akikkel hol itt, hol ott kellett megküzdenie, és ezért a napisten más-más formát öltött. Néha szivárványszín szárnyú, hatalmas sólyomként csapott le a kígyóra, néha sólyomfejű, rettenthetetlen harcosként jelent meg. Egyszer pedig félelmetes, bösz, tűzvörös kandúrrá változott, pont ilyenné, amelyet itt rajzoltam. Ekkor Junu ősi városáért viaskodtak, amit a kígyó meg akart kaparintani. De a Nap Kandúr most is erősebb volt, és miután legyőzte a kígyót a szent és nagy szikomorfa alatt, levágta a fejét. Azt beszélnek, ezt a szikomorfát még ma is látni Junuban¹⁰. Jó lenne megnézni, nem igaz?

- De az ám! - lelkesedik Tuti. - Honnan tudsz te ennyi mindent?

- Nekünk jól kell ismerni az istenekről szóló összes mondát! Különben hogyan festhetnénk meg őket?

- Igaz. És ezt a kandúrt te magad festetted?

- Bizony én. A kandúrt, a kígyót meg a szikomorfát is. A kandúr szőre azért olyan ragyogó és aranyos, hogy emlékeztessen a napsugárra. És milyen sokáig kerestem a zöldnek olyan árnyalatát, amilyen a valóságban is szokott lenni a szikomorfa lombja. Persze a képét nem én találtam ki. Mintáról csináltam. Nézd csak!

⁹ *napbárka* - az egyiptomiak elképzelése szerint a Nap bárkában utazott az égi és az alvilági vizeken. Napkeltekor a reggeli bárkába, napnyugtakor az esti bárkába szállt

¹⁰ *Junu* - ősi egyiptomi vallási központ, mely napszentélyeiről és obeliszkjeiről volt híres. A görögök Héliopolisznak nevezték. A mai Kairó közelében állt, a rómaiak lerombolták

Kari levesz az asztalról egy kockás vonalazású fatáblát, amin egy kandúr rajza látható.

- Ha a sírokat vagy a templomokat festjük, nem mehetünk a magunk feje után - mondja egy kis sóhajjal. - Mert ami imádság és kép felkerül oda, az mind a legszentebb kéziratokból való. Szakasztott azt kell festenünk, ami az imafelíratra vagy a gyászszertartásokra vonatkozik. Itt például egy papot látsz, aki borjúlábat hoz, mellette pedig azok a szavak olvashatók, melyeket a halotti áldozat alkalmával mondani szokás. Emitt meg Inherha az alvilág isteneihez könyörög... És minden ilyen képhez van minta, aminek alapján dolgoznunk kell.

- Hát azokat honnan veszitek, és ki rajzolta őket? - kérdezi Tuti, aki közben leguggolt az asztal mellé, s úgy nézegeti a többi fatáblát, amit Kari sorban odaad neki.

- Még a mesterem, amikor az Élet Házában tanult - feleli Kari. - Tudod, mi az az Élet Háza?

- Persze. Ott őrzik és másolják a régi kéziratokat, ott tanulnak tovább azok a fiatalok, akik tudós írnokok akarnak lenni - feleli Tuti.

- Nemcsak tudós írnokok lehetnek, hanem, akik rajzolni tanulnak, mesterfestők is - teszi hozzá Kari. - Hevi sem egyszerű festő, hanem képzett művész. Ezért tudja, hogy mit, hol és hogyan kell festeni. Ő a telepen a legjobb művész, az előljáró. Nélküle egyetlen sírbolton sem kezdenek el dolgozni. Ha elhívják valahová, kiválasztja, milyen feliratok és rajzok kellenek, megmutatja, hogy a fal melyik részére kerüljenek. Mert a sírboltok különböző méretűek, a falfelületek lehetnek nagyobbak, kisebbek, és ehhez kell alkalmazkodni a képeknek is. A kis sírboltokba csak a legfőbb imák és a legfontosabb rajzok valók.

- De azért mindent csak nem a mestered maga fest?

- Nem, nem! Nincs is rá ideje! Itt a telepen nagyon kevés az olyan sírbolt, amit elejétől a végéig ő festett ki. Néha segít neki egy másik festő, Amonmesz, aztán meg én. Hevi rendszerint csak a főalakok körvonalait rajzolja meg, vagy, amint már mondtam, megtervezi a sírbolt kifestését. Nagyon sok helyen kell dolgoznia; a királyi síremlékeken és a templomokban. A fáraó parancsára néha még más városokba is elküldik.

- Maga a fáraó is ismeri? - Tuti hangjában mély tisztelet érződik ekkora művészi hírnév hallatán.

- Igen. Sőt ki is tüntette arany nyaklánccal.

- Hordja is?

- Nem, csak a legnagyobb ünnepeken, amikor a városba kell mennie. Különben nem szereti a fényűzést, nagyon egyszerűen él.

- Ki készíti el a festményeket azokban a sírboltokban, ahol Hevi csak kijelöli, hogy mit csináljanak?

- Más festők - feleli Kari. - De azok a nyomába se léphetnek. Hevi a legtehetségesebb közöttük; a legcsodálatosabb és a legérdekesebb művész!

„Kari nagyon szereti a mesterét” - gondolja magában Tuti.

- És hogy tudnak dolgozni a festők Hevi útmutatásai alapján? - kérdezi.

- Legtöbbször mintákat használnak, amiket a mester ad nekik. Az előbb mutattam neked a fatáblán a kandúr és a kígyó rajzát. Hát az ilyenekből nagyon sok van a mesteremnek. Nézd!

Kari fogja a mellette álló fedeles kosarat és kinyitja. Tiszta kendőkbe gondosan begöngyölt fatáblák vannak benne. Kari óvatosan kivesz néhány darabot, és mutogatni kezdi őket.

- Ez bóbitás kócsag. Kék és fehér színűre kell festeni. Ez meg sólyom. Látod, milyen nagy a csőre? És ez Ozirisz isten a trónon. Szakasztott olyan, mint a fáraó.

Néhány rajz ki van színezve, a többinek csak a körvonalai készek. Mindegyik tábla kockás. Tuti meg is kérdi:

- Mire valók ezek a kockák?

- Hogy pontosan a minta alapján rajzoljunk - feleli Kari, és látva Tuti arcán az értetlenséget, megmagyarázza: - A falon a kép sokkal nagyobb lesz, mint a mintán. Hogy a nagyításkor ne kövessünk el hibát, és a másolat tökéletes legyen, az egész falat vonalakkal kockákra osztjuk, csak persze nagyobbakra...

- Az egész falat? - vág közbe Tuti. - Hiszen az szörnyű sokáig tart, és biztosan unalmas is.

Kari elmosolyodik.

- Egyáltalán nem tart sokáig. Látod a sarokban azt a zsineget, ami csupa vörös festék?

- Látom hát. De hogy kerül ide a zsineg?

- Hát úgy, hogy ezzel a zsineggel osztjuk kockákra a falat! Először kiszámítjuk, hol kell futniuk a függőleges és vízszintes vonalaknak, és a fal szélén ezeket a helyeket megjelöljük. Aztán vörös festékbe mártunk egy hosszú zsineget, jó feszesre húzzuk, a falhoz pattintjuk, és már ott is a piros vonal, így haladunk végig az egész falon, keresztben és hosszában. Aztán mikor a festő dolgozni kezd, megnézi és megszámlolja a mintán, hány kocka kell az egész emberi alakra, mennyi a lábára, fejére, és ugyanannyi kockában rajzolja meg a falra kerülő alak körvonalaait is. Érted?

- Már hogyne érteném! Egyszerű ez! - feleli Tuti.

- No, hát ha megértetted, akkor segíts nekem bekockázni ezt a két falat! Ezt a feladatot kaptam a mesteremtől, és te megígérted, hogy segítesz.

Tuti egy kissé zavarba jön, mert erre nem számított.

- De tudok-e?

- Persze hogy tudsz! - mondja vígan Kari. - Nem nehéz, már csak azért sem, mert tegnap kimértem és bejelöltem a szélső pontokat. Már csak a vonalakat kell meghúznunk.

Kari gyorsan két állítható létrát tesz a fal két végébe, kihúzza a szoba közepére a vörös festékes agyagkorsót, belemártja a zsineget, kiveszi, és az egyik végét odaadja Tutinak.

- Tartsd erősen, és mássz fel óvatosan a létrára! Vigyázz, hogy még ne érjen a falhoz!

Tuti mindenben igyekszik követni Kari utasításait. Mindketten felkapaszkodnak a létra legfelső fokára.

- Látod ott fent azt a jelet? Szorítsd hozzá a kötél végét, és tartsd jó erősen! Majd én kihúzom és nekipattintom a falnak. Na, fogod?

- Fogom!

- Akkor rajta!

Kari ujjával ügyesen hátrahúzza a megfeszített zsineget, aztán elengedi, és az nekipattan a falnak.

A fehér alapon pedig ott marad egy jól kivehető, vékony, vörös csík.

- Nagyszerű! - lelkesedik Kari. - Most ugyanezt eggyel lejjebb... Megtaláltad a következő jelet? Ott a zsineg vége? Tartsd erősen, kihúzom!

Tuti már érti a dolgát, és ügyesen segít a barátjának. Még egy sáv... még egy... Kari néha lemászik, benedvesíti a kötelet, aztán szaporán folyik tovább a munka.

Hamarosan el is készülnek a vízszintes vonalakkal.

- Most keresztben is meg kell csinálni - mondja Kari. - Azt hiszem, jobb lesz, ha te felmászol. Én majd idelent megfeszítem a zsineget.

Tuti megint felmegy a létra tetejére. Most a zsineget nem a fal két széle között feszítik ki, hanem a mennyezettől a padlóig, és a falat lassanként szép szabályos kockasorok borítják be. Kari jól tette ki a jeleket, a kockák mind egyformák, négyzet alakúak, szabályosak.

Tuti serényen segít társának, és így hamarosan elkészülnek a második fallal is. Amíg Kari elrakja a sarokba a létrákat, a zsineget meg a festékeskorsót, Tuti a szoba közepén állva gyönyörködik a kockákban.

- Hallgass ide, Kari! - szólal meg. - Nem is lehet olyan túl nehéz mintáról ilyen kockákra rajzolni.

- Hogy is mondjam - mosolyodik el Kari. - Nagyon pontosan kell dolgozni, szabályos, egyenes vonalakkal. Ehhez pedig sokat kell gyakorolni. Nézd csak!

Azzal egy másik kosarat vesz elő, amelyben agyagedények cserepei és kis, sima mészkődarabok hevernek. A mészkövet és a cserepek sima felületét is rajzok borítják. Kari odanyújtja az egyik cserépdarabot Tutinak.

A cserépen egy királyi koronás férfifej profilja látható. Egyetlen szabályos vonal alkotja az alacsony homlokot, a nagy sasorrt, a szorosan összezárt ajkakat és az előreugró állat. Ugyanilyen tiszta vonalakból áll a szem, a szemöldök és a fejdísz. Az egész rajz fekete, de helyenként piros vonalak látszanak, és Kari épp ezekre mutat ecsetjének végével.

- Ezt a fáraófejet én rajzoltam, a piros vonalak meg a mesterem javításai. A homlokot kissé egyenesebbre kellett volna, a szemöldököt meredekebbre és továbbvinni a halánték felé, a koronának ezt az oldalát pedig szabályosabbra.

- Akkor Hevi úgy javítja a rajzaidat, mint az iskolában a tanító az írásunkat? - kérdezte Tuti.

- Pontosan úgy - helyesel Kari.

- És nem unod a tanulást? Tényleg művész akarsz lenni? - faggatózik tovább Tuti.

Kari abbahagyja a cserepek válogatását, és megfordul.

- Ha törik, ha szakad! - feleli lelkesedve. - Mindig is erről álmodoztam! Úgy örülök, hogy Hevi felfigyelt a mintáimra, amiket apámnak rajzoltam, és maga mellé vett növendéknek. - Egy percre elmélázik, aztán folytatja: - És unalmasnak sem unalmas a tanulás! Ellenkezőleg, nagyon érdekes, különösen ilyen ember mellett, mint Hevi. Ő mindent olyan jól megmutat és elmagyaráz... Az tényleg unalmas nagyon, hogy mindig egy és ugyanazt kell rajzolni, ráadásul mintáról, nem pedig azt, amit magam szeretnék!

- És mit szeretnél? - kérdezi kíváncsian Tuti.

- Újat, olyat, amilyent még senki nem rajzolt, ami nincs a mintákon, amit én magam fedezek föl! Ami érdekeset, szépet, szokatlant látok! Azt szeretném! Itt, a sírboltokban erre ritkán van alkalom. Nézd csak!

Kari megragadja Tuti kezét, és az imént megtekintett falhoz vezeti. A bal oldalán megáll, és így szól:

- Látod ezt a képet? A legmindennapibb jelenetet ábrázolja: szinte kötelező minden sírboltban. A gyerekek ajándékot hoznak az elhalt szülőknek. Sok ilyet láttál már, ugye? De nézd csak meg figyelmesen Inherha meg a felesége mellett az unokáikat! Láttál már valaha sírboltban ilyen élethűen megfestett gyerekeket?

- Tényleg! - feleli Tuti. - Ez tényleg nagyon jó! Különösen a picinyek tetszenek! Mintha élnének! Szinte beszélgetnek a nagyapjukkal! Mitől lettek ilyen különösek? Csak nem Hevi gondolta ezt ki így?

- De ő! Inherha nagyon szereti az unokáit, és amikor Hevi ennyire élő csoportot javasolt neki, és megmutatta a vázlatot, azonnal elfogadta. Hiszen ő maga is építész, és tudja értékelni a műalkotást....

- Nini, Kari! Először észre se vettem, hogy milyen csodálatos ez a madárka a kislány kezében!
- szakítja félbe hirtelen Tuti, miközben a festményt nézi.

Kari elmosolyodik.

- Tényleg tetszik? Mert ezt én rajzoltam ám! - mondja a dicséretnek örvendezve. Tutit meglepi a válasz.

- Ez igen, Kari! - ujjong. - Hogy találtad el ilyen jól a madarat?

- Magam se tudom. Csak igyekszem mindig megfigyelni, hogy mozognak és játszanak az állatok, hogyan járnak az emberek. Vagy megjegyzek egy szokatlan formát, aztán csak úgy magamnak lerajzolom. Ebben a kosárban épp ilyesmi van, csakis saját használatra. Nézd!

Egy másik kosarat vesz elő, beletúr, és kivesz belőle egy agyagcserepet. Pompás paripa látható rajta, amint patájával a földet kapálja.

- Gyönyörű! - lelkendezik Tuti.

- És ez? - Kari egy másik cserepet ad neki.

Ezen is ló van, olyan, mintha csak élne. Éppen megállt teljes vágta közben egy pillanatra, három lába a földön, az egyik hátsóval pedig a pofáját vakarja. Az egész állat csupa mozgás, igazi mestermunka rajta minden, a levegőben repülő farka, hátának gyönyörű hajlata, leszegett feje, karcsú lábai.

- Ez meg egy borjú. Látod, hogy fordítja hátra a fejét? Az anyját keresi... Itt meg egy macska halat eszik... Ez meg egy kiscica!

Egyik rajz jobb a másiknál, és Tuti csak ámul Kari tehetségén.

- Milyen jó ez a cica, amint felfelé les, és a mancsát nyújtja valakinek! Ez a macska meg hogy rátapad fogaival a halra! Gyönyörűen rajzolsz, Kari, igazi művész vagy. Nem is kell már tanulnod!

- Még messze vagyok az igazi művésztől - ingatja tagadóan a fejét Kari. - És még rengeteg a tanulnivalóm. Gyakran hibázom, és különben is túl keveset tudok... Csak látnád Ipi szobrász sírboltjának remek rajzait! Ő több mint száz évvel ezelőtt élt, de azok a képek ma is olyanok, mintha most készültek volna. Az nagy sírbolt, és életképeket is lehetett oda rajzolni. Micsoda érdekes és különös dolgok azok! Az egyik például műhelyt ábrázol, ahol Ipi vezetésével egy templom berendezésének elkészítésén dolgoznak. Néhány asztalos hatalmas baldachint farag, egy naplopó meg fogja magát és lefekszik aludni. A felügyelő szitkozódik, egy asztalos pedig

bökdösi a léhűtőt, de az tovább szunyókál. Látnád csak, milyen remek munka! Egyszerűen káprázatos!

- Nem tudod ma megmutatni? - kérdi Tuti.

Kari a fejét rázza.

- Ma nem lehet... Hiszen még világosban haza kell érned. Gyere el inkább máskor! Akkor majd megmutatom az összes többi rajzomat meg Ipi sírboltját is és még sok érdekeset - ígéri Kari.

Tuti még maradna, szívesen megnézne mindent, amiről társa beszélt, de tudja, hogy Karinak igaza van, ideje hazaindulni.

Elindulnak a kijárat felé. Az udvaron megcsapja őket a hőség, hunyorognak az éles fénytől, nehezebben szedik a levegőt. Az ég továbbra is felhőtlen, a levegő mozdulatlan. Kiérnek az ösvényre; ez már a visszafelé vezető út.

AZ AGG HÁRFÁS TANÍTVÁNYAI

Tuti meglepetésére az udvarról kiérve nem jobbra fordulnak, ahonnan idejöttek, hanem balra.

- Merre mész? - kérdezi. - Hiszen épp az ellenkező irányba kell.

- Nem, így rövidebb - feleli Kari, és lemutatva a telepre, hozzáteszi: - Látod, majdnem a telep déli csücskénél vagyunk. Amíg eljutottunk Inherha sírboltjához, csaknem végimentünk az egész falun. Ezért egyszerűbb most innen megkerülni, mint ahonnan elindultunk. Fölösleges visszamenni. Sőt innen még közelebb is neked hazáig. Reggel a bolyongásod közben nagy kitérőt tettél. Ezt most levághatod.

Tuti lenéz a telepre, aztán körbe, a hegyekre, a napra pillant, gondolatban végigköveti az irányt hazafelé, és bólint: Karinak igaza van.

A fiúk kis ideig csendben haladnak. Aztán Tuti ismét lepillant a telepre, és gondolatban számba veszi e rendkívüli nap minden eseményét, eszébe jut Paneb, akiről már érdeklődni akart Karinál. Most elérkezett a legalkalmasabb idő, hogy megtudjon valamit erről az emberről. Egy lélek sincs a környéken, mindenütt csak sziklák. Vajon miért tartanak úgy Panebtől?

- Mondd csak, Kari, ki az az ember, akiről anyád beszélt? Hogy-hogy mindenkit üthet-verhet?

- Az Paneb, az egyik munkacsoport-vezető - feleli Kari. - A telepen a királysíroknál dolgozó összes munkás két csoportra van osztva. A másik csoportvezető Inherha építész. Ő még csak hagyján! Igaz, nem valami jószágos, de azért ki lehet bírni. Ellenben ez a Paneb olyan vadállat, amilyet még nem látott a világ! Jogtalanul lett csoportvezető is... De erről majd máskor... - harapja el hirtelen a szót Kari.

Tuti megérti, hogy Kari most nem akar többet mondani Panebről, és nem is faggatja tovább.

Már a telep túlsó szélén járnak.

Itt nincs olyan forróság, a sziklák árnyékában elviselhetőbb a levegő. Az ösvény egyre lejjebb ereszkedik. A fiúk fülét hirtelen ének és zeneszó üti meg. Tuti kérdően néz Karira, de az nyugodtan továbbmegy, így aztán nem is háborgatja kérdéssel.

Egyre kivehetőbben hallatszik a zene és az ének, már meg lehet különböztetni egy magas, vékony hangocskát és egy mély férfihangot. Még közelebb érve Kari megáll, és egy nagy, sima kövön áthajolva lenéz a mélybe. Tuti is lepillant kíváncsian.

Alattuk sziklakkal csaknem teljesen körülvett, kis sík térség terül el.

Jobbra egy barlangbejárat látható, középen pedig két tíz-tizenegy év körüli kislány táncol. Az egyik csörgődobot tart a kezében, a másik két csontpálciát, melyeket ügyesen csattogtat a tánc ütemére.

A barlangbejárat előtt egy kiterített, színes gyékényen még egy kislány ül meg egy öregember. Ez a lány úgy nyolc-kilenc éves lehet. Ő énekel, és közben tapsol. Az öreg is énekel és közben hárfázik.

A táncoló lányok mellett mókásan illeg-billeg és kezével hadonászik egy egészen csöpp lányka, nem több öt évesnél. Simára borotvált fejcskáján helyenként egy-egy fekete hajcsomó meredezik, ezek a tincsek mozgás közben mulatságosan lengedeznek.

A két nagyobb lány hosszú, vékony varkocsokba fonva viseli a haját. A sok kis varkocs tánc közben hol kígyó módra tekerődzik, ha pedig a lányok hirtelen megperdülnek, szanaszét repül, beborítva az arcukat.

A lányok kecsesen, könnyedén, ugyanakkor gyakorlottan és pontosan mozognak, érzik a zene ütemét, s előadásuk láttán néhány perc múlva az a meggyőződése támad az embernek, hogy jól képzett, kiváló táncosnők.

De a zene és az ének sem akármilyen! A dal szabadon árad és kellemesen zeng. Hallgassuk csak:

*A kis szikomorfa,
melyet a Kedves ültetett saját kezével,
ő is kinyitja ajkát.
Örvendező susogása olyan,
mint a méz.
Mily szép ő!
Szépek az ágai,
mindig zöldek,
megrakva sokféle gyümölcssel.
Vörösebbek azok, mint a vörös drágakő.
Leveleinek színe,
mint a zöldeskék fajanszé.
Kérgének színe,
mint az agyagé.
Ide vonzza mindazokat,
akik nem ülnek alatta.
Árnyéka felfrissíti a szellőt.*

(Varga Edith fordítása)

Az utolsó szavak kissé más dallammal megismétlődnek, az énekesek elhallgatnak, a hárfán a végső akkordok szólnak, a táncosok kezüket felemelve, mesteri fordulatot téve megmerevednek, még s egy pillanatig csörög a dob, kettőt koppannak a csontpálcák... és vége!

A kis táncosnők nevetve szaladnak barátnőjükhöz, és leülnek a gyékényre. A csöppség is hozzájuk siet.

- Kik ezek? - kérdi halkán Tuti.

- A telepünkről való lányok - feleli Kari. - Az, amelyik a dobbal táncolt, Pairi nővére, Raia. Aki meg a csontpálcákkal, az a barátnője, Meri, a legkisebb pedig Pairi húga, Tadi. És az én húgocskám, Taiszi énekelt. Az öreg hárfást meg már ismered!

Tuti először csodálkozva néz Karira, aztán jobban szemügyre veszi az öregét, és felkiált:

- Csak nem Neferhotep? Akit Hevi lerajzolt?

Kari bólint.

- Bizony ő! Ugye, hogy olyan, mint a képen?

Tutinak nincs ideje válaszolni, mert odalent zaj támad, és minden fej feléjük fordul. A vak hárfás érzékeny füle meghallotta a fiúk hangját, és most kezével felfelé mutogatva, valamit kérdez a lányoktól. Azok felpattannak, és egymás szavába vágva kiabálják:

- Kari az!

- Meg egy idegen fiú!

- Hé! Mit csináltok ti ott? Gyertek le hozzánk! - hívja őket Raia.

- Gyerünk! Szeretném látni Neferhotepet! - kérleli Karit Tuti. - Meg talán énekelnek és táncolnak még valamit. Nagyon szépen csinálták!

- No jó - adja be a derekát Kari. - De nem sokáig. Sietned kell.

Azzal lemennek. A lányok kíváncsiskodva nézegetik Tutit. Kari sebtiben elmagyarázza, hogyan került ide, aztán a hárfához vezeti. Tuti tisztelettudóan meghajol előtte, az pedig a fiú fejére teszi kezét, hajlékony, fürgé ujjait végighúzza az arcán, majd gyengéden megsimogatja a fejét és a vállát.

Kari leül az öreg mellé a gyékényre, és Tutit is odainti.

- Gyere ide, nézd meg, milyen szép holmikat készít Taiszi!

A lányok körül különböző színűre festett szalmakötegek, hosszú növény szárak és nádkévek hevernek. Taiszi ölében egy csaknem kész kosárka, amit az énekek közötti szünetekben fonhatott. A lányt nyilván zavarba hozták bátyja szavai, mert szemét szótlanul lesüti. Ekkor az öreg tapogatózva kézen fogja, és biztatóan így szól:

- No, mutasd meg a vendégnek a munkáidat! Ne félj!

Taiszi szótlanul megfordul, és néhány kész kosarat vesz elő a háta mögül. Maga elé teszi őket, és csak azután mer a fiúra nézni, hogy tetszenek-e neki.

Tuti óvatosan a kezébe veszi és figyelmesen nézegeti a kosarakat. Persze, látott már elég ilyen meg színes szalmából, nádból font egyéb csecsebecsét. Otthon is van nekik ilyesmi, sőt hasonlóan készült asztalkáik, zsámolyaik, kis szekrényeik is. De ezek szebbek. Ez mind más és más, színre és díszítésre is.

Az egyik elég nagy, kerek és fedeles. Zöld és piros szalmából készült, egyszerű négyzetes díszítéssel. A másik kisebb, nagyon vékony szalmából van fonva, apró fonással, és az alsó fele sárga. A felső részén kék és fehér lótuszfüzér. Ennek a fedele tiszta kék, a közepén élénk, tarka négyzettel. A többit más-más színű csigavonalak, szalagsokrok, rombuszba foglalt körök, szőlőfürtök és lótusz bimbók díszítik.

- Igazán nagyon szépek! - gyönyörködik Tuti. - Honnan veszed ezeket a csodás díszeket?

- Ahol ilyesmit látok - feleli Taiszi. - Ezt itt egy mennyezetképről néztem le. A virágfüzéreket meg a fazekasunk nagy agyagkorsóiról. Csak a színe nem tetszett, ezért világosabbra festettem, a leveleket meg más árnyalatra. Sok dísz én magam találom ki, néha meg ellem, amikor apám széket vagy szelencét csinál, hogy mit rajzol rájuk. Ami megtetszik, azt átalakítom, és mindig a kosár formájához igazítom.

Taiszi már nem fél az idegen fiútól. Örül a dicséretnek, és szívesen beszél munkájáról.

- De miért itt dolgozol és nem otthon? - kérdezi Tuti.

- Otthon nagyon kicsi a hely, meg fűledt a levegő - feleli Taiszi. - A tetőre pedig csak este lehet kimenni, nappal túl nagy a hőség. Itt olyan jó hűvös van. Reggel apám vagy anyám kihoz

ide, és egész nap itt üldögélek. Ennivalót is hoznak. Ami pedig a munkámhoz kell, az ott van - mutat a barlang felé.

Tuti épp meg akarta kérdezni Taiszitól, miért mondta úgy, hogy „kihozzák ide”, de a többi lány belekotnyeleskedik a beszédükbe. Egymás szavába vágva mondják el, hogy mennyire szeretnek itt lenni, milyen csend van itt, senki nem hallja és nem zavarja őket ének és tánc közben. Nemcsak Neferhotep, a hárfás szokott ide járni, hanem a telep első táncosnője is. A telepen sok asszony énekel, táncol vagy zenél. Fellépnek az ünnepeken, körmeneteken, táncolnak, énekelnek a helyi szentélyekben, és gyakran hívják őket temetésekre is. Néha a kisleányok is velük mehetnek.

- Énekeljetek és táncoljatok még valamit! - kérleli őket Kari.

A lányok nevetgélnek, kissé szabódnak, de aztán beleegyeznek. A két fiú leül Neferhotep mellé, a táncosnők kimennek a térség közepére, lassan megpendül a hárfa, felcsendül az ének, felcsattan a dobszó, és kezdődik a tánc. De ekkor fentről váratlanul hangos kiáltás hallatszik:

- Ez igen! Gyerünk, jártatok gyorsabban!

Ám éppen az ellenkezője történik: minden leáll, a tánc is, a zene is. Odafent, ahol az imént a két fiú állt, most egy doronggal és íjjal felfegyverzett tagbaszakadt, fiatal férfit pillantanak meg.

A lányok visítózva bújnak Neferhotep mögé, és izgatottan súgnak neki valamit.

A jövevény ügyesen ugrál lefelé a sziklán. Rövid ruha van rajta, a vállszipján tegez nyílveesszőkkel, az övében pedig tör.

- Mit ijedeztek? Nem kapok be senkit! - tréfálkozik a fegyveres. - Csak nem azért féltek tőlem, mert éppen királýsírokat készültök kirabolni?

- Csakugyan, mit rémüldöztök? - mondja halkan a lányoknak Kari. - Hiszen ez Montu, az új rendőr¹¹. Nem kell tőle félni, azt mondják, jó ember, nem olyan, mint a társai. Emlékeztek? Már beszéltem róla nektek, sőt meg is mutattam. Nem ismertek rá?

Kari főhajrással üdvözli az őrt, és példáját a többi gyerek is követi. Montu, ahogy illik, először Neferhotepet üdvözli, aztán a gyerekeket, arra kérve őket, hogy folytassák a táncot. Neferhotep bólint, és összecsapja tenyerét. A kisleányok engedelmesen kilépnek, s elismételik mindazt, amit a fiúk már láttak és hallottak: a gyors táncot s a szikomorfáról szóló éneket. Az őrzajosan éljenez, és leül az öreg hárfás mellé.

- Merre jársz? - kérdezi az öreg.

- Valami ismeretlent hajkurászunk - nevet Montu.

- Ismeretlent? Hát azt meg hogy lehet? - kérdezi Kari.

- Nagyon egyszerűen. El kell fogni valakit, csak nem tudjuk, kit. El se hiszitek, ha elmondom - mondja az őrz. - Olyan kacifántos ügy ez, hogy nem lehet benne kiigazodni. Először csúnyán összekapott két nagykutya, a város keleti oldalának kormányzója, Paszer és a nyugati oldalé, Paura. Paszer bepanaszolta a vezírnél Paurát, hogy az nem ügyel a királýsírok rendjére, és hogy sok sírboltot kiraboltak. A vezír kihallgatta Paurát, de az tagadott mindent, azt állítva, hogy Paszer áskálódik ellene, azért írta a feljelentést. Ma pedig Paura szétszalasztotta az őrséget meg az írkokokat is, kit ide, kit oda. Néhányat a királýsírokhoz küldtek, jómagam is odamentem, másokat hozzátok a telepre, megint másokat átkutatni a hegyeket... Így aztán egy

¹¹ *rendőr* - a thébai temetőre külön rendőri alakulat, a medzsai vigyázott

társammal egész nap itt csatangoltam a hegyekben... Ő most az őrhelyen maradt, én meg körüljártam a telepet. De mit figyeljek, kit csípjek el? Azt parancsolták, hogy fogjunk el mindenkit, aki munkátlanul lődörög, és állítsuk elő. Ez aztán a parancs, gondoltuk magunkban. Ki az ördög lézeng erre munkátlanul?

Tuti nyugtalanul pillant Karira, az kacsint neki - ne félj, nem lesz semmi baj!

- Na és nem láttatok senkit? - kérdezi Neferhotep.

- Egy lelket se - feleli Montu. - Most egy kicsit kifújom magam, aztán tovább bolyongok napnyugtáig. Akkor kell menni a parancsnokhoz jelentéstételre. Csak fölöslegesen koptatjuk a lábunkat! A parancsnokok civakodnak, mi meg keressük a tegnapi napot! Hohó, mi ez itt? - veszi észre a rendőr Taiszi szép kosarait. - Csak nem te csináltad, kis csitri? Eladók?

A kislány némán bólint.

- Akkor ezt kérem! - Montu a legkisebb kosarat választja, a tarka kockásat.

- Jó - feleli halkan Taiszi.

- Aztán mi szépet árulsz még? - kérdezi az őr.

- Mindenféle kosarat, szelencét - feleli a kislány.

- No, mutasd!

- Hozd ki, Raia, kérlek! Tudod, hol vannak - szól Taiszi, a barlang felé mutatva.

Raia futva teljesíti a kérést.

- Nézd, a kis lustáját! A barátnőjét küldi maga helyett! - csipkelődik Montu.

Hirtelen csend támad. Taiszi elkomorodik, ajka remeg, és egyenesen az őr szemébe néz.

- Nem vagyok lusta - mondja -, csak nem visz a lábam.

- Nem tudsz járni? - hökken meg az őr.

- Folyton fáj, rá se tudok állni - magyarázza nyugodtan Taiszi.

„Hát ezért mondta, hogy kihozzák ide” - eszmél Tuti.

- Ó, bocsáss meg, kicsikém, hisz nem tudtam - mentegetőzik az őr. - Csak nemrég kerültem ide, és még kevés embert ismerek a telepről meg a part mellékiek közül. Hogy hívnak, és kinek a lánya vagy?

- Taiszi a nevem, ez itt a bátyám, Kari, az apám pedig Onahtu asztalos...

- Onahtu asztalos lánya volnál? - vág közbe az őr. - Az apádat nagyon jól ismerem! Hogyne ismerném, mikor neki köszönhetem, hogy élek! Nem mesélt róla?

- Nem! - feleli egyszerre Taiszi és Kari.

Most minden gyerekszem az őrré figyel. Váratlan kijelentése egy pillanat alatt felkeltette kíváncsiságukat a rendkívüli eset iránt. De mit tegyenek, amikor nyíltan nem kérdezősködhetnek, hiszen a gyereknek nem illik zaklatni az idősebbeket, még kevésbé, ha idegen az illető. De Neferhotep segítségükre siet. Figyelmesen meghallgatta a beszélgetést, és most az őrhöz fordul.

- Mi történt tulajdonképpen? Nem mondanád el?

- Szívesen - feleli Montu. - Nem sokkal azután, hogy idevezényeltek, épp a hegyekben teljesítettem szolgálatot. Találkoztam két férfival, akik a telep irányába mentek. Aztán, mintha a

földből bújt volna elő, a lábamba mart egy mérges kígyó. A marás helye rögtön feldagadt, lépni sem tudtam, leroskadtam a földre, és segítségért kiabáltam. Az egyik férfi visszajött, és amikor megtudta, mi a baj, tüstént letérdelt, és kiszívta a mérget a sebből... Értitek, a saját életét kockáztatta egy ismeretlen emberért!

Taiszi erősen összeszorítja a tenyerét, Karinak csillog a szeme. „Ó, az apám, az apám! És egy szót se szólt senkinek! Ő már csak ilyen!”

- Aztán letépett egy darabot a ruhájából - folytatja Montu - bekötötte a sebemet, és a társával együtt elvezettek a legközelebbi őrhelyig. Ott aztán már orvost hívtak... Persze, a legtöbbet apátok tette. És még a nevét se árulta el! Csak az öröktől tudtam meg, hogy ki a megmentőm, és hol lakik. Amikor felgyógyultam, elmentem hozzá, hogy megháláljam a jóságát, de nem fogadott el semmit, hallani se akart róla. Sőt még ő vendégelt meg vacsorával! Szóval Onahtu lánya vagy... - A rendőr figyelmesen nézi Taiszit, és megkérdezi: - Mióta betegeskedsz?

Taiszi Montu szemét fürkészi. Igen, látszik rajta, hogy nem pusztán kíváncsiságból kérdezi, nem úgy, mint a legtöbb ismeretlen. Ez az erős, derék katona igazán sajnálja őt, és még restelkedik is a tréfaért, ami olyan szerencsétlenül sült el. Az arca pedig jóságos, tekintete meleg. Neki el lehet mondani, ami történt.

- Már régóta. Egyszer apám elment a völgybe, valami megrendelőjéhez. Engem is magával vitt. Én akkor még nagyon kicsi voltam, kisebb, mint Tadi. Amíg apám a megrendelővel beszélt, én eluntam magam, és megszöktem. Először a csatorna partján játszadoztam. Nagyon tetszett a víz, és addig-addig, míg egyszer beleestem. Szerencsére sekély volt, nem merültem el, de kivergődni se tudtam. Egész éjszaka kerestek, de csak reggelre találtak meg, teljesen megdermedve. Sokáig betegeskedtem, aztán meggyógyultam, de a lábam azóta se tart. Néha pedig nagyon-nagyon fáj!

- Nem próbálták gyógyítani? - kérdezi Montu.

- Próbálták, de nem segített - legyint Taiszi. - Már örökre ilyen marad.

- Amon-Ré főtemplomába nemrégén jött egy új, fiatal orvos, Bekenmut nevű - mondja eltöprengve Montu. - Olyan betegeket is meggyógyít, akikről mindenki más lemondott. Hozzá kéne elmennetek.

- Ugyan - int Taiszi kis barna kezével -, az lehetetlen! Oda én nem tudok eljutni, ő meg nem jön el hozzánk. Aztán meg úgyszincs mivel kifizetnünk. Az olyan híres orvos biztosan sokat kér.

- Ő nem olyan kapzsi - mondja a rendőr. - Majd kitalálok valamit.

- Tessék, Taiszi, a szelence meg a többi kosarad - súgja oda Raia, aki Taiszi elbeszélése közben visszatért a barlangból, és magával hozta barátnője munkáit.

A többi kosár majdnem olyan, mint amelyet a rendőr választott, ezért csak a halványzöld szalmából font kis szelencét veszi el, virágokból és gyümölcsből font széles, tarka füzérdísszel a fedelén.

- Ez tetszik a legjobban - mondja Montu. Aztán levesz a kezéről egy pompás, vörös karneol füzért, amit a csuklójára tekerve karkötő gyanánt viselt, és odanyújtja a lánynak. - A kosárért meg a szelencéért! Jó lesz?

- Ez túl sok - tiltakozik Taiszi.

- Csak vedd el, és hordd egészséggel! - azzal Montu a kislány ölébe ejti az ékszert.

Az felveszi, és boldogan mosolyog. Barátnői kíváncsiskodva nézegetik és csodálják az ajándékot.

- Hát ég veletek! Mennem kell - szól Montu. - Meglásd, Taiszi, Bekenmut orvos meg fog gyógyítani! - Azzal fogja a kosarat, a szelencét, és mindenkinek búcsút intve elindul felfelé.

- Most aztán mi is menjünk, Tuti - mondja Kari. - Igyekezni kell, hogy minél hamarabb hazaérj! Érted?

- Értem - feleli Tuti.

Búcsút vesznek a többiektől, és elindulnak le, a völgybe.

Tuti most nem érzi olyan fárasztónak és nehéznek az utat. Jól kipihente magát, és az a tudat, hogy nem fog eltévedni, erőt ad neki. Fürgén megy Kari nyomában az ösvényen, és könnyedén siklik át a sziklákon. A félelmetes Nyugati Bérc messze elmaradt mögöttük, és a fiúk beszélgetnek, nevetgélnek, nem kell attól tartaniok, hogy felbőszítik Meret-Szegert, a szörnyű kobraistennőt, a „hallgatás kedvelőjét”.

A nap már nyugovóra hajlik. Bár még forró, fülledt a levegő, a sziklák árnyéka egyre hosszabbra nyúlik, és egyre gyakrabban nyújt menedéket a fiúknak a tűző sugarak elől.

Körös-körül néma csend és csupasz sziklák.

De most az ösvény egy keresztúthoz ér. Még három másik ösvény fut itt össze; lejjebb már egy széles útban folytatódva. Tuti megáll.

- Várj csak, Kari - fordul társához -, hová vezetnek ezek az utak?

- Ez itt a Szentélyhez, erre is kell mennünk - mutatja Kari -, ez meg a királyi családok sírboltjainak völgyébe... - Kari szájára teszi az ujját, de már késő, elszólta magát!

- Aha! Szóval mégis tudod! - csapja össze vígan a tenyerét Tuti. - Hát csak folytasd, ha már elkezdted! Ha akarod, megesküszöm rá, hogy nem mondom el senkinek.

Kari sandán méregeti Tutit, hallgat, aztán legyint, és megered a nyelve:

- Hát jó, most már úgyis mindegy... De ha valakinek elkotyogod, nagyon rossz vége lesz! Ha arra még, tényleg abba a völgybe jutsz, ahol a fáraók feleségeinek, gyerekeinek a sírboltjai vannak. Az a másik ösvény pedig a fáraók sírjai felé vezet, csak nem közvetlenül. Különben is, azok még jóval messzebbre esnek. De az istenekre kérlek, jól vigyázz! Senkinek egy szót se arról, amit itt hallottál! Most pedig menjünk!

Az út egyre szélesebb és kényelmesebb lesz. Látszik, hogy errefelé már sokan járnak. Egyre lejjebb mennek, még két kanyar, aztán Kari megáll, és kinyújtott kézzel előre mutat.

- Innen már magad is hazatalálsz, én pedig visszamegyek.

Tuti melléje szalad. Bár jobbra és balra még hegyek magasodnak, elől az út már alacsony sziklák között ereszkedik lefelé, azon túl pedig síkságon fut tova. Alant, még távolabb, jobbra is, balra is hosszú láncban kőépületek állnak: hatalmas szentélyek és kis kápolnák, a fáraók sírtemplomai, melyeket öt évszázad folyamán építettek. Homlokzatuk kelet felé néz, amerre mezők terülnek el, és látszanak e mezőket átszelő öntözőcsatornák, pálmaligetek, viskók. Még távolabb, ott görgeti végtelen hullámain a széles folyam, a hatalmas Hápi¹², melynek túlsó partján terül el a roppant város.

¹² Hápi - a Nílus óegyiptomi neve

Mindent rózsaszínbe von a lenyugvó nap, mely ott tűnik el a hegyek mögött, ahonnan a fiúk jöttek. A keleti parton hol narancssárgán, hol vörösen villódnak a templomok oszlopai, obeliszkjeik csúcsa szinte lángol. Választúzként pedig felragyognak a nyugati part obeliszkjei. Lassanként megvörösödik a Nílus egyébként sárga vize is, fényfoltok vetődnek a csatornákra és a templomok melletti tavakra.

Könnyű szellő támad. Lentről kutyaugatás, tehénbögés hallatszik. A templom menti úton két hintó robog el, nyomukban porfelhő gomolyog.

- Na, ismerős a táj? - kérdezi Kari.

- Persze - feleli vígan Tuti -, hisz már csaknem otthon vagyok. Nézd! - mutat egy nagy épület-csoportra, kicsit jobbra attól a helytől, ahol állnak. - Ez már a Szentély, Ramszesz-Meriamon¹³ Habu Háza.

A nagy területet, melyen az épületek állnak, kettős, vastag fal övezi, tetejükön széles fogazással és egy-egy kapuval nyugat, illetve kelet felől. A kapuk két oldalán, akárcsak a várakban, magas, fogazott kaputornyok. Odabent sok-sok más építmény.

- Hol laksz? - kérdi Kari. - És kivel?

- Mindjárt elmondom. Látod középen azt a nagy-nagy templomot? - mutatja Tuti. - Ez Ramszesz-Meriamon halotti temploma. Még soha nem láttam belülről. Ez itt jobbra a templomkert, nagy tóval és a királyi palotával. Azok meg a raktárak. Mi minden van bennük! Gabona, bor, szövet, arany! Minden, az égvilágon! Látom, hogy folyton hordják oda a kincseket. És ott balra, a fal mellett, látod azokat a házakat? Ott laknak azok, akik a templom műhelyeiben, magában a templomban vagy a földjein dolgoznak. Kézművesek, kertészek, az őrség, a pásztorok, méhészek... Mi is itt lakunk. Ott távolabb, a Keleti Kapu közelében, azokban a nagy és szép házakban laknak a papok és az egész előljáróság, a katonai írnok, Kasuti, a Nyugati Város előljárója, Paura, aztán a kincstári írnok, a főkertész, a kapuőrség parancsnoka... ki győzné mind elsorolni! Most már eltalálsz hozzánk?

- El - feleli Kari.

- Tudod, mit? Látogass meg a Völgy Ünnepe! - javasolja váratlanul Tuti. - Akkor hozzák át a túlpartról az istenszobrokat. Nagyon sok csónak megy elébük. Majd megkérem apámat, hogy vegyen fel az övébe. Jó lesz?

- De jó ám! Köszönöm, Tuti! Ha elengednek otthon, biztosan eljövök - feleli boldogan Kari.

Tuti mindent megköszön új barátjának, aztán elválnak. Kari gyorsan fut felfelé az úton, néha hátrafordul, és integet az utánaéző Tutinak. Aztán végleg eltűnik egy kanyarban...

„Most aztán indulás haza! Vajon keresnek-e?” - nyugtalankodik Tuti.

Érdekes, hogy ez eddig eszébe se jutott. Igaz, még nincs vége a napnak... És aztán? Majd azt mondja, kószált a hegyekben, és eltévedt. Nincs abban semmi rossz! De azért megszaporázza lépteit a Szentély felé.

A Nyugati Kapu hatalmas tornyai között elhaladva végigfut a téglából épült hosszú, nagy raktáregéletek mellett, melyek előtt örök strázsálnak. Aztán mindkét oldalon beépített, szűk utcákba jut, és már látja is a házukat. Megáll, kifújja magát, óvatosan bekukkant az udvarba. Mi ez? Nincs itthon senki? Hová mehettek? Befut a házba, és az ajtóban csaknem felföli a

¹³ *Ramszesz-Meriamon* - III. Ramszesz (i.e. 1198-1166) egyik trónneve: „Amon Kedveltje”. Halotti temploma a szent kerülettel: mai nevén Medinet

nagyanyját, aki épp kifelé jön. Szerencséjére belekapaszkodik az ajtószárnyba, és így elkerüli az összeütközést, különben mindketten felbukfenceztek volna.

- Jaj, ne haragudj, nagyanyó! - szabadkozik lihegve.

Nagyanyja rémülten és haragosan rivall rá:

- Folyton úgy rohangálsz, mint egy vadszamar! Micsoda dolog ez? Majdnem levertél a lábamról!

Tuti még egyszer bocsánatot kér, és be akar surranni a házba, de nagyanyja karon ragadja.

- Megállj csak! Hol kódorogtál egész nap? Apád tűvé tett érted mindent, de nem talált!

- Na és hol van most? - Tuti kérdéssel próbál kibújni a felelet alól, és sikerül is neki.

- A kertben - feleli nagyanyja -, ma nagyon sok a munka. A főkertész megnézte a kertet, és mindenkit magához hívatott. Azon kívül új foglyokat is hoztak, azok közül is válogatnia kellett apádnak, hogy mit tudnak és milyen munkára lehet őket beállítani.

- Hát anyám?

- Elment segíteni a nénédnek, mert az megbetegedett, és valakinek csak ügyelni kell a házra.

- És Tahát miért nem látom?

- Lepényt süt.

- Odamegyek hozzá, nagyanyám! Éhes vagyok! - Tuti félénk mozdulattal próbálja kiszabadítani a kezét. Arra nem is gondol, hogy nyíltan szembeszegüljön nagyanyjával, aki a legidősebb a házban, és mindenki tiszteli. Tuti apja, anyja s az egész család neki engedelmeskedik.

- Hát mosdani ki fog? - ripakodik rá a nagyanyja. - Csupa por és mocsok vagy! Azonnal eredj mosdani, és végy fel tiszta ruhát! Egészen elkanászodtál! Ha apád nem szed ráncba, addig kujtorogsz, míg valami bajod esik. Érzi azt az én szívem!

Elengedi Tuti kezét, aki engedelmesen indul mosdani, átöltözni és enni. Mire végez, már teljesen besötétedik.

A házban meggyújtják a mécseseket, melyeknek imbolygó lángja alaktalan fényfoltokat vet a magas ablakokon át az udvarra. Tuti leül a kapu melletti téglapadra. Végre itthon van, tisztán és jóllakottan! A lába még sajog, fejében sziklák, ösvények, házak és új ismerősök kavarnak...

- Mi az, fiam, csak nem aludtál el? - rázza meg egy erős kéz a vállát.

Tuti felpattan.

- Ááá, nem, csak egy kicsit elgondolkodtam... - motyogja.

Apja áll előtte, és nevet.

Paszedi kertész középtermetű, szikár ember. Egész életében kertészkedett, apja, sőt nagyapja örökébe lépve, akiktől eltanulhatta mesterségük minden csínját-bínját, a virágtermesztést, a szép csokrok, füzérek, koszorúk összeállítását és kötését. Most kevés olyan kertész van Thébában, aki a nyomába léphet. Nemhiába tartja nagy becsben a főkertész és a Szentély főpapja, sőt maga a Nyugati Város előljárója, Paura. Paszedi szakértelmét a túlparton is jól ismerik. Gyakran hívják oda, az előkelő házakhoz szobákat díszíteni egy lakomára vagy megmutatni a fiatal kertészeknek, hogyan kell szépen elrendezni a kertet, hogyan kell ápolni egy-

egy ritka virágot vagy cserjét. Néha még Amon-Ré főtemplomába is elküldik, ha ott valami nagy ünnepre készülnek.

Fiát már régóta tanítgatja mesterségének fogásaira. Ha nincs iskolában, Tuti szívesen járja apjával a kertet, ismerkedik a növényfajtákkal, a kezelésükkel, néha pedig csokrot kötni is segít. Ma is a kertben kellett volna lennie reggeltől, de ő ehelyett elcsavargott a hegyekbe.

Apja kérdőre is vonja:

- Hol kószáltál egész nap, Tuti?

Tuti apja arcába néz, aztán lesüti szemét.

- A hegyekben, apám. Közben meg eltévedtem.

- A hegyekben? - mondja szigorúan Paszedi. - És mi keresnivalód volt ott?

Tuti szerencséjére akkor megjelenik a kapuban egy magas néger, Nehszi, a Szentély főpapjának rabszolgája. Tuti rég ismeri, de ennyire még soha nem örült a jöttének. Nehszi odamegy Paszedihez, meghajol, és közli vele az utasítást, hogy egy óra múlva legyen a főpapnál. Az új rabok elhelyezéséről kell beszámolnia. Paszedi tudomásul veszi a parancsot, és máris siet a házba. A fiáról egyszerűen elfeledkezett, hiszen még mosdania, vacsoráznia kell, aztán meg átöltözni. A főpap elé nem járulhat akármilyen ruhában. Tuti megkönnyebbülten sóhajt fel, és visszaül a padra.

A KIRÁLYOK VÖLGYE

Amint Tutitól elvált, Kari egyre lassabban és lassabban lépked. Nincs miért sietnie, az utat jól ismeri, idejében hazaér. Közben azon jár az esze, mi minden történt ezen a rendkívüli napon.

Gondolataiba merülve azt sem veszi észre, hogy valaki a nevén szólítja. Csak a második hívásra fordul meg, és örömmel felkiált:

- Mester!

A váratlan találkozástól boldogan rohan a markáns, szép és határozott arcú, magas férfihoz. Mestere az, Hevi, a neves festő, aki most tér vissza a Városból a telepre.

- Min töprengtél úgy el, hogy még a hívásomat se hallottad? - kérdi Hevi, a fiú vállára téve kezét.

- Mindenem, ami ma a telepen történt, uram - feleli Kari.

- No és mi történt? - érdeklődik Hevi. - Hadd halljam!

Kari beszélni kezd.

Rég hozzászokott, hogy megossa mesterével örömét és bánatát. Hevi mindig figyelmesen végighallgatja, ha kell, jó tanácsot is ad, bármikor bizalommal fordulhat hozzá. Kari nemcsak mélyen tiszteli mesterét, kiváló tehetsége miatt, hanem szereti is a nyíltszívű, kedves embert. Most is, amíg hazafelé tartanak, őszintén elmondhatja neki a mai nap valamennyi eseményét.

Hevi figyelmesen hallgatja, néha belekérdez, hogy jobban értse, amit Kari sebtében, kissé homályosan ad elő. Paneb csoportvezető gálád tettének híre láthatóan mélyen elkeseríti. Arca elkomorul, tekintete megkeményedik, ajkai keményen összezárulnak. De nem szól semmit. Amikor a fiú elmondja mindazt, amit a rendőrtől hallott Paszer és Paura vizsályáról, Hevi ismét elkomorodik, és röviden közbeveti:

- Erről én is hallottam valamit.

Észre sem veszik, hogy a telephez értek. Hevi hazafelé indul, és elbúcsúzva Karitól, így szól:

- Nem tudom megnézni, mit végeztél nélkülem Inherha sírboltjában! Ma már késő van hozzá, fáradtak is vagyunk mind a ketten, holnap hajnalban pedig velem jössz a Királyok Völgyébe. Menj haza, hogy reggel idejében fel tudj kelni!

- Igen, uram - feleli Kari meghajolva, és hazaindul.

Váratlanul érte a fordulat, azt gondolta, hogy egy ideig még itt fog dolgozni a telep környékén, és mindennap otthon alhat. Most egypár napra búcsút kell mondania családjának. Meg azt a völgyet se szereti, nem állhatja az oda vezető hosszú, nehéz utat, a kemény munkát mélyen a föld alatt, a leendő királysírok sziklába vájt termének fülledt melegét. De nincs mit tenni, hozzászokott, hogy habozás nélkül engedelmeskedjék mesterének, és reggel vele megy, ha egyszer úgy rendeli.

Korán reggel, napkelte előtt már ott várakozik Hevi házánál, kezében batyu, benne elemózsia.

Hamarosan Hevi is kijön, és útnak erednek. A mester láthatóan gondterhelt, nincs kedve beszélgetni. Hallgatva mennek végig ugyanazon az ösvényen, a keresztútig, melynek titkát

Kari akaratlanul elárulta Tutinak. Itt észak felé fordulnak, és továbbra is szótlanul, hosszú ideig mennek a magas, komor sziklák közt, míg végül a távoli szurdokba nem érnek, melynek szikláiba a fáraók föld alatti sírjait vájják.

Bár Kari nemegyszer járt itt Hevivel, nem kedveli ezt a távoli, kihalt katlant. Úgy tűnik neki, hogy az a völgy, melyben szülőfaluja megbúvik, sokkal elevenebb, vidámabb, bár tulajdonképpen ott is minden csupa kietlen szikla. Biztosan azért érez így, mert annak minden kis követ ismeri, és mert a telep emberi beszédétől, énektől, gyerekzsivajtól hangos. És a sziklák is alacsonyabbak, nem mint ezek az eget karcoló, függőleges szirtek itt.

Kari összébb húzza vállát. Milyen kellemetlen ez a hátborzongató, halotti csend és a fekete árnyfoltok... A halál birodalma ez, valóban! Csak jussanak már be a sírokba! Bezzeg Tuti odavolna a boldogságtól, ha sikerülne idejutnia. Ez minden vágya! Ezzel a gondolattal el is játszik, és az út hátralévő része már könnyebben telik.

Végre! Itt az új, még befejezetlen sír bejárata. A nagy, szögletes, kőbe vájt nyílásból lépcsőfokok vezetnek a hegy mélyébe.

A bejáratnál a királyi sírorség ügyeletes alakulata strázsál. Valamennyien jól ismerik Hevit, és Karival együtt minden teketória nélkül beengedik a sírba. Az egyik őr mécsest fog, meggyújtja és Karinak adja.

Az első lépcsőn még nincs szükség mécsestre, nappali világosság ragyogja be a sima grádicsokat, a gyönyörű falfestményeket. Lefelé menet Kari futó pillantást vet az ismerős fáraó- és istenfigurákra, a szabályos, szép hieroglifák hosszú hasábjaira. Mindezt nem először látja, és sokat is tud róluk. Az ott a holtak istene, Anubisz. Emberteste és sakálfeje van, és egy fáraó áll előtte. Az pedig a bölcsesség istene, Thot, ibiszfejjel¹⁴; a papok azt tanítják, hogy ő vezeti a halottak lelkét Ozirisz isten túlvilági birodalmába.

Vége az első lépcsőnek, egy kis pihenő következik, aztán újra lépcsők, lejjebb, egyre lejjebb... Ide már nem hatol be a nappali világosság, csak a mécsesek gyér fénye világítja meg a lépcsőt és a falakat.

Majd egyenes folyosó következik, utána pedig a harmadik lépcső. A falakon mindenütt festmények, festmények. Hogy szépek-e? Bizonyára. Hevi mesélte, hogyan gyönyörködtek bennük az udvaroncok, akik megtekintették őket. De Kari a föld alatti palota lépcsőin lefelé haladva másra gondol: néhány évvel ezelőtt, mikor a harmadik lépcsőt vájták, szerencsétlenség történt. Beomlott egy hatalmas szikla, négy kőfaragót halálra zúzott, kettőt örökre megnyomorított, néhányat pedig megsebesített. Kari akkor még kicsi volt, de soha életében nem fogja elfelejteni azt a szörnyű napot, amikor behozták a telepre a kőfaragók holttestét és az alig élő súlyos sebesülteket. Nem fogja elfelejteni az asszonyok zokogását, különösen az egyik özvegyét, aki megtévelyedett a fájdalomtól, egész nap szüntelenül jajveszékelt, és estére meghalt.

Mindez meglevenedik a fiú szeme előtt, valahányszor belép a királysírokba, és elhomályosítja előtte a helyiségek lenyűgözően pontos vonalait, a képek szépségét.

Dolgozni sem szeret itt, a nagy fülledtségben és forróságban. Minél mélyebbre mennek, annál rosszabb. Mennyivel szabadabban lélegzik szülőfalujának kis sírkamráiban és szentélyeiben.

A mélyből halványsárga, egyre erősödő fény szűrődik át a sötétségen, és már látni is a sok-sok mécsest lángját, melyek az utolsó ereszkedő legvégén, egy nagy helyiségben égnek.

¹⁴ *ibisz* - hosszú csőrű vízimadár, az írás és bölcsesség istenének, Thotnak szent állata

Ugyanakkor oldalirányból kalapácskopogás üti meg a fülüket. Valamilyen termet vájnak jobbra a folyosótól, melyen Hevi és Kari halad. A fiúnak eszébe jut, hogy nemrég váratlanul egy csoport kőfaragót rendeltek a királysírokhoz, pedig ott már befejezték a munkát. Amint kiderült, a fáraó megtekintve túlvilági nyugvóhelyét, kevésnek találta a raktárak számát, és megparancsolta, hogy az utolsó folyosó mellé, annak a teremnek a bejárata előtt, ahol majd a koporsója fog állni, még vájjanak helyiségeket. Ezért irányítottak ide egy csoport kőfaragót, köztük Pairi apját, Nahtmint is, aki tapasztalt mester volt, és jól értett a föld alatti sírok bonyolult munkájához.

„Szóval ők kopácsolnak - gondolta Kari -, majd elmegyek hozzájuk.”

És ez már az a terem, ahová a fáraó halála után a testét őrző hatalmas kőkoporsó kerül. Pontosabban nem is egy, hanem több, egymásba illesztett koporsó, hogy Egyiptom megboldogult urának múmiáját megőrizze az örökkévalóságnak. Kari már hallotta, hogy a fáraó múmiáját rendszerint drágakövekkel díszített színarany koporsóba teszik, ezt aranylemezekkel borított, szintén drágakőberakásokkal és fényes üvegpasztával ékesített két másik fakoporsóba rakják, és lebocsátják a súlyos, nehéz fedelű kőszarkofágba. E köré drága lámpákat és istenszobrokat állítanak, a raktárakba pedig finom ruhákkal, értékes fegyverekkel, nyakláncokkal, karperecekkel, gyűrűkkel teli ládákat helyeznek. Még játékokat is hordanak oda, s étellel-itallal látják el a királyt, hogy túlvilági életét boldogabbá tegyék.

A mesés kincseket, gyönyörű holmikát örökre befalazzák abba a terembe, amit oly nehéz munkával vájtak ki a kőfaragók, és ékesítettek fel a tehetséges szobrászok és festők.

Ennek a sírboltnak a díszítését még nem fejezték be, csak a mennyezet és az egyik fal van készen.

A kék színű mennyezet az éjszakai égboltot ábrázolja, melyen jól láthatóan ragyognak a nagy, aranyló csillagok. A falon a túlvilág urának, Ozirisz istennek trónon ülő, hatalmas alakja látható; előtte a fáraó áll.

A teremben elég sötét van, csak néhány mécses ég. Két falnál emberek dolgoznak. Kari jól ismeri őket, mind a telepről való festők. Hevi és Kari lépteinek zajára a terem bejárata felé fordulnak, és tisztelettel üdvözlik a mestert. Hevi viszonozza a köszöntést, Kari pedig a szokásos módon meghajol.

Két festő hozzájuk lép. Tapasztalt, hírneves mesterek, akik már régóta dolgoznak.

Hevi velük együtt ellenőriz mindent, amit távollétében csináltak. Kari ott lépked a nyomukban, és figyelmesen hallgatja a telep legjobb művészeinek beszédét.

A teremben néhány festőinas is dolgozik, akikre csak könnyebb munkákat bízna, a segédek pedig festéket kevernek, ügyelnek a mécsesekre, és a létrákat cipelik.

Végre befejeződött az ellenőrzés. Mindenki visszamegy a helyére, és munkához lát. Hevi félrevonul egyik fő segítőjével, Amonmessel, egy kis ideig beszélget vele, aztán a még festetlen falhoz megy, és magához inti Karit. A terem legtávolabbi végében állnak. A falon még csak a háttér és az alakok körvonala készült el, a festéshez még nem kezdtek hozzá.

- Gyere, Kari, üljünk le! Beszédem van veled - szól Hevi, egy könnyű, fonott székre ereszkedve, a fiúnak pedig egy alacsony padon mutatva helyet maga mellett.

Kari leül. Szereti hallgatni mesterét. Biztosan most is valami fontosat, érdekeset akar neki mondani. És nem is téved.

- Jól figyelj mindenre, amit mondok - kezdi Hevi. - Elégedett vagyok a munkáddal...

Kari elpirul az örömtől, és szólni akar, de Hevi egy kézmozdulattal leinti.

- A falfestés minden fogását és szabályát jól elsajátítottad - folytatja a művész. - Megbízonyosodtam felőle, hogy jó szemed és biztos kezed van. A kő- és cseréprajzaid mutatják, hogy nemcsak jó megfigyelő vagy, hanem mindig az érdekességek megragadására törekszel. Nem dicséretképp mondom mindezt, és tudom, hogy szavaimtól nem bízod el magad, hiszen még sokat, nagyon sokat kell tanulnod. Szóval azért hozakodtam elő veled, mert eljött az ideje egy komolyabb erőpróbának. Szeretném, ha a bizalmam arra serkentene, hogy minden tudásodat, képességedet latba vetve, minél jobban elvégezd a feladatodat.

Kari visszafojtott lélegzettel hallgatja mesterét. Szóval Hevi csakugyan elégedett vele.

De az öröm után váratlanul félelem tölti el. Vajon boldogulni fog-e, vajon alkalmas-e már ilyen munkára. Izgatottságát elárulja arc kifejezése, ökölbe szorított keze, kapkodó lélegzete. Hevi megérti a fiú lelkiállapotát, és csillapítja:

- Látom, örülsz és nyugtalankodsz is. Így van ez rendjén. Nagy baj az, ha az ember önteltségből közömbösen kezd valami új munkába, és arra számít, hogy mindent tud, mindennel könnyedén boldogul. De azért fölöslegesen ne emészd magad. Ne magadra gondold, hanem a munkára, akkor menni fog. Most pedig gyere, megmutatom, mi lesz a dolgod.

Hevi feláll, és a fal felé fordul, amelynél ültek. Kari is felpattan, mesteréhez megy, az alakokat és a hieroglifákat nézve. A falon egy bárka van, melynek közepén Ré napisten trónol.

- Látod, ezt a részt kell megfestened - mondja a falra mutatva Hevi. - Fogj hozzá, és segítsen téged maga Ré! Még valamit! Nekem most el kell mennem Junitba¹⁵, a Hathor istennő templomában folyó munkák megtekintésére. Te itt maradsz, és ha valamire szükséged lesz, fordulj Amonmeszhez. Ő a helyettesem, és megígérte, hogy segítségedre lesz. Festéket és ecsetet is tőle kapsz.

Karit aggasztja mestere távozása.

- Mikor térsz vissza, uram? - kérdezi, és hangja elárulja érzéseit.

- Magam sem tudom, Kari - feleli Hevi, kezét a fiú vállára téve. - Talán úgy öt-hat nap múlva, ha igaz. De te ne nyugtalankodj, Amonmesz gondodat viseli.

Azzal könnyedén megszorítja Kari vállát, és elmegy. Még megáll Amonmesznél, beszélget vele, elköszönnek egymástól, utána Hevi odamegy egy ifjú festőhöz, aztán az ajtó felé indul... És elment a mester, nem marad más hátra, mint munkához látni. Kari festékért és ecsetekért megy Amonmeszhez.

Miután mindent megkapott és előkészített, elfoglalja a helyét. Megvan az ecset, a mintát áttanulmányozta töviről hegyire, de csak áll a fal előtt, nem mer belekezdeni a festésbe. Végül összeszedi magát, és óvatosan festeni kezdi a bárkát. Ez nem olyan fontos része a képnek, mint Ré isten alakja, ezért választotta elsőnek.

Ó, de rettenetes!... A keze, mintha nem is az övé volna, az ujjai nem hajolnak, a szeme káprázik. De erőt vesz magán, és ajkát harapdálva folytatja a festést. Perc múlik percre, egyre több öröme telik a munkában, még arról is megfeledkezik, hol van. Kezében feloldódik a görcs, már könnyedén végzi a megszokott mozdulatokat, és élvezettel merül bele az oly kedves foglalatosságba.

¹⁵ *Junit* - Hathor, a szerelem és a szépség istennőjének temploma Denderában, Thébától északra

Azt sem veszi észre, hogy Amonmesz néha rápillant, sőt egyszer egész közel megy hozzá, és szemmel láthatóan megnyugodva folytatja munkáját.

Kari nem veszi észre az idő múlását, nem érez fáradtságot. Már el is készült a bárka! A színe barna, a tat lótuszvirág formájában kiképzett csúcsa pedig zöld és kék. Vékony, fekete vonalak alkotják a két oldalát, az evezők pedig színesek. Most egy kicsit kifújhatja magát!

De még le sem törli az ecsetet, mikor láрма, kiabálás, szitkozódás üti meg a fülét... Mi ez? Mintha valakit vernének!

A föld alatti teremben dolgozó festők mind abbahagyják a munkát, és az ajtóhoz sietnek. Kari is odarohan. A kiáltások között mintha Nahtmin nagybátyja hangját vélte volna felfedezni.

Nehezen sikerül előrefurakodnia, és mire elér a folyosóhoz, az örök már két hátrakötözött kezű embert taszigálnak ki az oldalsó teremből. A ruhájuk szakadt, arcukon patakszik a vér, és az örök botjukkal ütlegelve vonszolják őket tovább.

- Nem vagyok rabló! Ne merészeljete elhurcolni! Hozzám ne nyúljatok!

Karinak eláll a szívverése! Ez valóban Nahtmin bátya hangja! Nagy istenek, mi történt?

Nahtmin mellett ugyanolyan kétségbeesetten védekezik egy fiatal, csupa izom, tagbaszakadt kőfaragó. Kari ráismer. Harudi az, az özvegy Tamit egyetlen fia, jó és becsületes ember. És hogy fejbe sújtotta az őt! Kari ökölbe szorítja kezét, már rohanna a védelmükre, de valaki hátulról vállon ragadja.

- Maradj veszteg! Hova rohansz? - suttogja a fülébe Amonmesz. - Azonnal eridj vissza! Hallod?

Amonmesz erősen tartja Karit, és közben az előretóduló festők eltakarják előlük a folyosón zajló eseményeket. Kari remeg a dűhtől és indulattól, próbálja kitépni magát Amonmesz erős kezei közül, de hiába. A dulakodás hangjai és a kiáltások egyre tompulnak. Tehát elhurcolták a két kőfaragót! De hová? Csak nem tömlöcbe?

- Miért vitték el, miért ütötték őket? - suttogja Kari, még mindig reszketve.

- Én se tudok többet, mint te - felel a fiú suttogására Amonmesz. - Semmi értelme, hogy utánuk rohanj, azzal nem segítesz rajtuk... Hisz én se megyek, pedig Harudi megboldogult édesanyám húgának a fia, unokatestvérem... Az se érne semmit, ha mind rájuk rontanánk... egyszerűen lekaszabolnának... Mi is elpusztulnánk, őket sem tudnánk kiszabadítani... Másként kell!...

Kari felemeli tekintetét, és látja, hogy viaskodik magával Amonmesz.

- Gyerünk vissza, Kari! - szól a fiúhoz. - Majd kipuhatolom, hogy mi történt, és lehet-e valamit tenni... Te addig eredj dolgozni!

Könnyű azt mondani, „eredj dolgozni”, amikor Karinak folyton máshol jár az esze. Leül a fal melletti padra, kezébe veszi az ecsetet, közelebb húzza a festéket, de nem tud semmit csinálni. Egyre csak a hátrakötözött kezű embereket látja, fülében pedig ott visszhangzik a kiáltásuk: „Nem vagyok rabló!” - ezt kiabálták mind a ketten. Tehát a királysírok kifosztásával vádolják őket. De hiszen ez szörnyű! Mindenki tudja, hogy talpig becsületes emberek! Hogy érhetne őket ilyen rettenetes vád? Ki rágalmazhatta meg őket?

És Pairi? Mi lesz vele és a családjukkal? Hová legyen Harudi anyja? Hiszen már öreg és tehetetlen, nem tud dolgozni. Szörnyű belegondolni!

„Eredj dolgozni...” Mégis igaza van Amonmesznek... Neki dolgoznia kell, bármennyire el van keseredve, bármily feldúlt. Egy kis tétovázás után úgy dönt, hogy a hieroglifákat festi, az egyszerűbb és könnyebb, közben másra is gondolhat.

Kari máig sem tudja, hogyan telt el ez a nap.

A többiekkel együtt megebédelt, aztán pihent egy kicsit, és újra neki látott a hieroglifák festésének. Amikor a munka befejeztével felmentek, Amonmesz a kunyhójába vezette, amelyben éjszakázni szokott, ha a Királyok Völgyében dolgozik, és egy kis priccsre mutatott, hogy az lesz a fekhelye.

Kari engedelmesen lefeküdt, de sokáig nem tudott elaludni.

Csak reggel felé szenderedett el, Amonmesz azonban hamarosan felköltötte.

Újra elkezdődött a munka a sziklák mélyébe vájt gyönyörű teremben.

De ez alkalommal rögtön ebéd után váratlanul bejött hozzájuk Hádi, a kézművesek csoportvezetőjének, Panebnek a helyettese. Kiállt a terem közepére, és hármat tapsolt.

A festők, akik előzőleg meghajlással már üdvözölték Hádi, csodálkozva néztek rá, és várták, mit mond.

- Paura urunknak, a Nyugati Városrész előjárójának parancsára örömhírt mondok nektek! - kezdte hangosan Hádi. - Ma reggel maga a vezír kegyeskedett megvizsgálni a nagy fáraók sírboltjait, melyekről Paszer, a Keleti Városrész előjárója hazugul azt írta neki, hogy állítólag kirabolták őket, mégpedig azért, mert urunk, Paura, nem tart rendet a királyi temetőben. De mindez koholmánynak bizonyult! Egyiptom fejedelmeinek sírjai sértetlenek! Urunk, Paura ezért azt parancsolja nektek, hogy ez ünnepi alkalomból hagyjátok abba a munkát, térjete otthonaitokba, holnap pedig tartsatok ünnepi körmenetet az egész Nyugati Városrészben, amint az a legnagyobb ünnepnapokon lenni szokott! Fejezzétek be tehát a munkát, és induljatok a telepre.

Hádi megáll, hálálkodást várva a festőktől a rendkívüli pihenőért, de azok mogorván hallgatnak. Erre gorombán elüvölti magát:

- Mi az? Nem halljátok, amit mondok!

- Halljuk, uram, halljuk - feleli kemény hangon Amonmesz -, és rögtön indulunk.

Hádi végigméri a festőket. Tekintete komor, ellenséges arcokba ütközik. Megértve, hogy a földijeik sorsán kesergő emberek egy cseppet sem örülnek a munkaszünetnek, dühösen megrándítja a vállát, és elmegy.

Kisvártatva, mécsesekkel a kezükben, a mesterek is elindulnak egymás után a kijárat felé. A terem lassanként elsötétedik, és végül már csak két lángnyelv pislákol, Amonmesz és Kari mécsesén. A fiú sokáig tisztogatja ecsetjeit, rakosgatja festékeit. Végül Amonmesz odamegy hozzá.

- No, kész vagy? Gyerünk!

Kari engedelmesen feláll, és lassan elindulnak felfelé a sok-sok lépcsőfokon.

Karinak nagyon furdalja valami az oldalát, de sokáig nem meri megszólítani a festőt. Végül nem bírja tovább türelemmel, és kiböki:

- Bocsáss meg, uram, de nem értem, amit Hádi mondott. Ha a királyszerűek sértetlenek, miért hurcolták el az örök a kőfaragóinkat? Hiszen bizonyára fosztogatással vádolták őket, mert Nahtmin is, Harudi is azt kiabálta, hogy ártatlan és semmi köze a rabláshoz.

- Én magam sem értem - mondja Amonmesz -, és éppen ezen töprengek. Majd odafent próbálom megtudni. Most volt őrsváltás, az újak talán hallottak valamit. Te menj előre, és várj meg a Királyok Völgyének bejáratánál! Sietek utánad.

- Értem, uram és köszönöm - feleli Kari.

Kiérve a barátságtalan Királyok Völgyéből, a fiú leül egy kőre, és várakozik. A többi festő és kőfaragó, akiket nem bántottak az őrök, már messze jár.

Végre jön Amonmesz. Kari feláll, és kérdően néz rá.

- Na, gyerünk - szól a festő -, egyet s mást megtudtam. Az ügy nem olyan egyszerű, ahogy Hádi mondta. A királysírokat kétszer is megvizsgálták, tegnap és ma. Tegnap a vezír saját írnokát, két papot és magát Paurát küldte ki Paszer feljelentésének ellenőrzésére...

- Bocsáss meg, uram, de nem értem az egészet - vág közbe váratlanul Kari. - Paszer azzal vádolja Paurát, hogy nem tart rendet a királyi temetőben, és erre a vezír éppen Paurát küldi ki az ellene szóló feljelentés ellenőrzésére?

- Igen, elég furcsa - hagyja rá Amonmesz. - De hallgasd tovább. A szemlén minden királysírt épségben találtak, kivéve Szobekemszaf¹⁶ fáraót, aki réges-rég, hatszáz évvel ezelőtt élt. Paszer feljelentéséről kiderült, hogy hazugság. A mi két kőfaragónkat Szobekemszaf sírboltjának kifosztásával vádolják, egy harmadik emberrel, a rézműves Paharral együtt. A mieinket börtönbe vitték, a rézművest pedig, ki tudja miért, egyenesen Paura elé.

- És ma mi történt?

- Ma maga a vezír és a fáraó írnoka jött ki. Pahar rézművest is magukkal hozták, akit Paszer nyíltan rablónak nevezett. De a rézműves tagadott, azt állítva, hogy nem is tudja, hol van a Királyok Völgye. Ezért bekötözött szemmel hozták ki, és csak a hegyekben vették le róla a kötést, de még elég messze a királyok temetőjétől. Megparancsolták neki, hogy mutasson meg mindent, amit ismer, és menjen arra, amerre járni szokott. Erre ő nem a Királyok Völgyébe ment, hanem egész más irányba, a többiek meg mind utána. Végül egy elhagyatott sírbolthoz értek, amit valamikor a fáraó legidősebb fiának szántak, de annak nem tetszett, és egy másikat csináltatott. Ez meg üresen maradt. A vezír haragra gerjedt, mert itt aztán nem volt mit rabolni, azt a vak is láthatta. Erre, hogy kiszedjék belőle az igazságot, a rézművest a vezír parancsára botozni kezdték. De Pahar váltig azt hajtogatta, hogy nem hazudik, és máshol nem járt, ezért végül ártatlannak mondták.

- De mi keresnivalója volt az üres sírboltban? - kérdezi kétkedve Kari.

- A királyi írnok is épp erről faggatta. Azt vallotta neki, hogy egyszer erre jártában meglátta a sziklába vájt bejáratot, kíváncsi lett, és gondolta, megnézi, hátha talál benne valamit.

- Ez mind igaz lenne, uram? - kérdezi töprengve Kari. - Hogyan hihetett el a vezír meg a többiek ilyen sületlenséget?

- Az emberek gyakran hisznek el olyasmit, amit hinni akarnak - feleli Amonmesz, akit láthatóan szintén gondolkodóba ejtett a vezír furcsa döntése.

- Hát a rézművessel mit csináltak? Szabadon engedték? - kérdezi Kari.

¹⁶ Szobekemszaf - fáraó az i.e. 1600 körüli időkben

- Az nem megy olyan egyszerűen! Csak a törvény engedheti szabadon. A városi törvényszék holnap ül össze a túlparton, akkor majd minden eldől. Addig a rézművest továbbra is Paura házában tartják.

- Továbbra is Paura házában... - ismétli Kari elgondolkozva. Amonmesz többet nem szól, némán folytatják útjukat hazáig.

BEKENMUT, AZ ORVOS

Kari hazatérte nem lepi meg szüleit. Már tudnak a történekekről azoktól, akik korábban jöttek meg a Királyok Völgyéből, így várták a fiút.

De hiába Kari érkezése, Onahtu asztalos háza mégis szomorúsággal van teli, akárcsak a telep sok más hajléka. Ezért nem fogadja a telepen végighullámozó szokásos boldog zsvaj a munkából hazatérőket. Nem hallatszik zenész és ének, semmi jele az ünnepi vacsora előkészületeinek. Még a másnapi körmenet híre sem vidítja fel az embereket.

Onahtu családjában különösen nagy a bánat. Nesi és Taiszi arca kisírva, maga a házigazda némán jár fel-alá a szobában. Mélyen megrendítette fivére elhurcolása, és amikor Kari részletesen elmond neki mindent, még jobban elkomorul. Kari már a belépéskor leolvasta apja arcáról, hogy fivére és Harudi szerencsétlenségén kívül még más is aggasztja, gyötri.

- Apám, ne menjek el Pairiékhöz megnézni, hogy mi van velük? - kérdi Kari, miután befejezte a történeke elmondását.

- Nem érdemes, nem találod otthon. Elment a Szentélybe, tudakozódni apja felől, meg élelmet is vitt neki, ha ugyan sikerül rátalálnia. Anyád már volt nálunk meg Harudiéknál is, és segített, amiben tudott. Harudi anyja ágynak esett, az asszonyok egymásnak adják nála a kilincset... - feleli Onahtu. - Bárcsak itt volna a mestered! Ő talán még segíthetne. Különben attól tartok, még nagyobb baj éri a fivéremeket...

Igen, ha a mester itt volna!... De talán el lehet még érni a Szentélyben vagy akár a túlsó parton!

- Baj van, fiam, nagy baj - folytatja elgondolkodva Onahtu.

- Veled is történt valami? - szánja rá magát a kérdésre Kari.

Onahtu tagadólag rázza a fejét, de Kari nem hisz neki. Az arca gondterhelt, magába mélyed, valamin tépelődik...

A család csendben nyugodni tér.

A reggel sem hoz megkönnyebbülést. Nesi, miután elfutott Nahtmin és Harudi családja felől érdeklődni, sietve ebédet főz. Kari először apjának segít az udvaron a kemencét megjavítani, aztán mindketten beülnek a szobába. Onahtu gondolataiba temetkezik, Kari pedig szalmát vagdos Taiszinak. A kislányt ma nem vitték ki a hegyekbe, a hálókamrában gubbaszt, és csendben fonja kosarait.

Kopogás hallatszik. Kari megy ajtót nyitni, és hátrahőköl a meglepetéstől: a küszöbön Montu rendőr áll, mögötte pedig egy magas, fiatal, simára borotvált fejű pap, makulátlanul tiszta ünneplő ruhában.

- Üdvözöllek, cimborá! - rikkantja vígan Montu az asztalosnak. - Vendéget hoztam, Bekenmut orvost, Amon-Ré nagytemplomából! Fogadd szívesen! Látni akarja a kislányodat! Úgy éljek, hogy meggyógyítja!

Onahtu és Kari meghajlással üdvözlik az orvost.

- Fáradj be, uram - szól az asztalos. - Legyen Amon-Ré áldása jöttödön. Köszönöm, hogy a lányom kedvéért eljöttél hozzánk. Nem minden orvos tette volna meg. Neked is köszönöm, Montu!

- Köszönet a szíves szavakért - feleli Bekenmut. - De hol a kislány? Láthatnám?

- Hogyne, uram, természetesen... Csak... ne haragudj meg érte, de előre megmondom, hogy már három orvos is próbálta meggyógyítani. Hevi, a fiam mestere hozta őket, ám egyikük sem boldogult a kislány bajával, mind azt mondták, gyógyíthatatlan... Így aztán ne neheztelj ránk, ha kiderül, hogy hasztalan fáradtál!

- Szóra sem érdemes! Ami pedig a lányod baját illeti, ha csak a legcsekélyebb remény van rá, meg kell próbálni a gyógyítását. Vezess hozzá, barátom! - Bekenmut arcáról jóság és eltökéltség sugárzik.

Onahtu ismét meghajol, és bekíséri vendégét a házba.

Kari és Montu leülnek egy gyékényre. A fiú annyira meg van hatva, hogy nem tudja türtőztetni magát, és megkérdezi az őrtől:

- Honnan ismered ezt az orvost?

- Még északon, Szaiszban találkoztam vele, nagyon rég! Neith istennő¹⁷ templomának őrségében szolgáltam, és ott, tán tudod is, orvosnövendékek tanulnak. Ott tanult Bekenmut is. Már akkor azt híresztelték róla, hogy jó orvos lesz. Amikor befejezte a tanulást, idekerült Amon-Ré templomába.

Aztán csend telepszik közük, amit a visszatérő Bekenmut és Onahtu tör meg. Kari nyugtalanul fürkészi az orvos arcát, aki ezt rögtön észreveszi.

- Arra vagy kíváncsi, ugye, fiam, hogy mit gondolok a húgod betegségéről? - kérdezi Bekenmut.

- Igen, uram - ismeri be Kari.

- Bízom a gyógyulásában - szól Bekenmut mosolyogva, a Kari arcát elöntő öröm láttán. - Már három hasonló beteget sikerült meggyógyítanom egy új eljárással, amit magam találtam ki... De ehhez magammal kell vinnem a húgodat. Amíg rendbe nem jön, édesanyáddal együtt anyámnál fog lakni. Jó lenne, ha te is elkísérnél bennünket. Az úton segítségre lesz szükségünk. Apád már beleegyezett. Vállalod?

- Szívesen, uram! - feleli Kari, akit olyan boldoggá tesz húga gyógyulásának reménye, hogy egy pillanatra még a köfaragók szomorú sorsát is elfelejti. De rögtön belésajdul megint a fájdalom, és eszébe jut, hogy a túlparton talán még sikerül segítséget kérnie Hevitől, mielőtt az Junitba indul.

- A Szentélyig én is segíthetem vinni a kislányt - ajánlkozik Montu, akinek arca csak úgy ragyog az örömtől.

- Nagyon jó! Köszönjük - feleli Bekenmut.

- Csak jelentenem kell az örparancsnoknak. Majd ott találkozunk! - mondja Montu, és már el is siet.

- Ül le, uram! - kínálja hellyel Onahtu az orvost, egy gyékénnyel borított ülőkére mutatva. - Pihend ki magad, tüstént hozok ennivalót. Kari, te pedig eredj, készülnöd kell az útra.

¹⁷ Neith istennő - a Deltában tisztelt harcos istennő. Szaisz város védnöke

A fiú engedelmesen elmegy. Az orvos leül a gyékényre, kényelmesen kinyújtja lábait. Onahtu térül-fordul, és hamarosan ételekkel megrakott nagy tálcával jön vissza. Nyomában Nesi edényt hoz, két szalmából font, könnyű kis asztalkát tol, a gyékény ülőke elé, és ügyesen rárak mindent, amit férjével a vendégnek szántak.

- Egyél, igyál, uram - mondja az asszony könnyed meghajlással. - A vendégnek mindig örülünk, kivált az olyannak, mint te.

Az asszonyon látszik, milyen felindult, arca pírban ég, szeme dagadt a sok sírástól, de szép tekintete már a reménytől ragyog.

Bekenmut megköszöni a kínálást, Onahtu a fal mellől egy alacsony zsámolyt vesz magának, és leül az orvos mellé, az asszony pedig elmegy, folytatni az úti készülődést.

Vendég és gazda egy kis ideig szótlanul esznek, sörrel öblítve le az ízletes libahúst és a friss búzalepényt. Némi hallgatás után Onahtu megszólal:

- Nem ismerlek, uram, de alkalmasint jó ember lehetsz, ha eljöttél segíteni egy asztalos lányán, és el se fogadsz érte semmit. Talán jobb lenne hallgatnom, de nagy baj ért, és még nagyobb érhet. Szeretném elmondani neked...

- Beszélj el mindent, ami aggaszt - biztatja Bekenmut. Onahtu szól Nahtmin és Harudi elfogásáról, aztán így folytatja:

- Attól félek, engem is baj fenyeget. Talán jobb is, hogy a feleségem meg a lányom nem lesznek itthon. Tudod, uram, épp egy szekrényt faragok Amon isten szobrához. Egy műhelyben dolgozom a többi asztalossal. Mindenki csinálja a maga munkáját, amit rábíznak, szekrényt, állványt, oltárt. A szekrény kifaragásával már végeztem, most még aranylemezzel kell bevonni. Harmadnapja odajött hozzám a csoportvezető helyettese, Hátí, és arra akart rávenni, hogy a szekrényke hátsó falát fessek be sárgára, a borításra való aranyon pedig osztozzam meg vele.

Bekenmut enyhén felvonja szemöldökét.

- Na és?

- Én persze szóba se álltam vele. A mi családukban nem szokás lopni, bármilyen nehezen élünk! De ezzel még nincs vége az ügynek. Akkor ugyan elhordta magát, de tegnap megint odasomfordált, és megkérdezte, nem gondoltam-e meg. „Nem, feleltem, és nem is fogom meggondolni! Kár a fáradságért!” Erre rettenetes dühbe gurult, és megfenyegetett: „Csak meg ne bánd!” Azzal otthagytott.

- Tehát attól félsz, hogy bosszút áll rajtad?

- Attól, uram, attól! De nemcsak bosszút áll, hanem tönkre is tesz! Ez az, amitől a legjobban rettegek! A családomat sajnálom, nem magamat.

- Miért nem panaszolod be a csoportvezetőnek? - kérdi Bekenmut.

- Már megbocsáss, uram! - mered rá csodálkozva Onahtu. - Panebnek bepanaszolni?

- Aha, szóval Paneb a csoportvezető? Szerinted tehát egy húron pendül a helyettesével, és kiáll érte?

Onahtu elhallgat, a padlót nézi, aztán felemeli tekintetét vendégére, és határozottan mondja:

- Az még csak hagyján. De azt gyanítom, hogy maga Paneb küldte hozzám.

- Nocsak! Miből gondolod?

- Mert ez a Paneb mindenre képes, uram! Tudunk mi eleget a galádságairól! Vegyük csak Harudit és a fivéremet, Nahtmint! Semmi közük a királysírok kirablásához, uram! Esküszöm a fáraóra, hogy ártatlanok! Mégis elfogták őket! Paneb keze van a dologban, aki már régtől feni rájuk a fogát, amiért nem félnek tőle, nem hunyászkodnak meg előtte... Panebet kellett volna elfogni, nem őket. Ő nagyon jól tudja, ki fosztogatja a fáraók sírjait! Benne van minden ilyen ocsmányságban, csak mindig a háttérben marad... miközben a kis tolvajokat vagy az olyan ártatlanokat, mint Nahtmin és Harudi, elítélik. Három éve is Khnumnaht őrökre fogták, hogy ő lopta el Széthi-Merenptah¹⁸ fáraó sírboltjából a kocsitakarókat, és levágták a karját. Pedig Paneb volt a tettes! És hány ilyen hitványságot csinált! De bizonyítani nem lehet, mert félnek tőle, és ő mindig úgy rendez, hogy ne legyen tanú.

Onahtu feláll, és nyugtalanul róni kezdi a szobát.

- Semmi sem szent neki, még itt, a mi temetőnkben is fosztogatja a sírokat. Az egyik kézműves sírkamrájából ellopta az állványt, amin a koporsó nyugodott, a múmiával. Gondold el, uram, egy halott ember holmijait ellopni! Amikor kérdőre vonták, azt állította, hogy ő azt az állványt megvette, és éppen a helyettesét hívta tanúnak, aki velem akart alkudozni! Amikor pedig megkérdeztük tőle, hová tette azt az állványt, így felelt: „Mit tudom én? Biztosan közületek lopta el valaki!” És hogy üt-ver mindenkit! Még a tulajdon fia is elszőkött tőle. Ott sírt az őrhelyen, egyre csak azt hajtogatta:

„Nem bírom tovább!” El is ment a nagybátyjához, Széthi-Menmaátré¹⁹ fáraó templomába. Az édesfia, uram! Kell ennél több? Ez a Paneb semmitől sem riad vissza, uram! Ez gyilkos!

- Mit akarsz ezzel mondani? - vág közbe az orvos.

- Mit? Tudod-e, hogyan lett a kézművesek csoportvezetője? Előtte Nebnefer volt a vezetőnk. Amikor meghalt, a legidősebb fia, Neferhotep lett volna az utódja, ahogy ez itt nálunk szokás. De Paneb megölte.

- Hogyan?

- Azt senki nem tudja. De mindenki biztos benne, hogy ő tette. Neferhotep után az öccse, Amonnaht következett volna, de Panebet tették meg csoportvezetőnek. És tudod, miért? Azt beszélik, őt rabszolgát ajándékozott a vezírnek, akkor még Praemheb volt a vezír, és az emelte föl Panebet, a gyilkosságot pedig elsimította.

Bekenmut csendben figyel, csak ökölbe szorított keze, összevont szemöldöke mutatja, hogy Onahtu szavai mennyire felháborították.

- Kinél panasználunk be? - folytatja Onahtu. - Paura áll a háta mögött. Biztosan megvan belőle a haszna, hogy Paneb itt ül a nyakunkon. Különben nem védelmezné úgy. És kinél panaszoljuk be Paurát? Azt mondod, a vezírnél? A Nyugati Városrész előljárója is bepanaszolta, az pedig nem akárki. Mire ment vele? A végén kisütötték, hogy minden vád rágalom, Paura ártatlan, mint a ma született bárány, minden rendben! A királysírokat épségben találták, kivéve egyet, amit bizonyára nem tudtak már látszatra se helyrehozni és befalazni. Vagy talán már nem tudtak mindent letagadni! Így aztán egy füst alatt megszabadulhattak két veszélyes embertől is... Vajon miért állította először a vezír magát Paurát a vizsgálat élére? Miért? Ez a rendje, uram?

Bekenmut nem szól.

¹⁸ Széthi-Merenptah - I. Széthi fáraó (i.e. 1312-1298) egyik trónneve: „Ptah kedveltje”

¹⁹ Széthi-Menmaátré - I. Széthi fáraó másik trónneve: „Megmarad Ré igazsága”

- Senki nem hallgatja meg az embert. Nincs igazság... nincs menekvés... Csak az istenek akaratára hagyatkozhatunk. El is megyek a Nyugati Bérc Úrnőjéhez, telepünk patrónájához, az ő közbenjárásáért fogok könyörögni, hátha meghallgat, és elhárítja fejem fölül a bajt! Más oltalmazót hol találnék...

Bekenmut lehorgasztott fejjel hallgat. Onahtu is elnémul. Aztán az orvos feláll, és határozottan Onahtu vállára teszi kezét.

- Ha jól értettem, barátom - szól nyugodtan, mint mindig, de most egy kis keménységgel a hangjában -, Paneb úgy lett csoportvezető, hogy megölte elődjének fiát, akit e tisztség törvény szerint megilletett volna. Ugye? Azt is mondtad, hogy az áldozatnak maradt egy öccse, és mivel ez a tisztség nálatok apáról fiúra száll, tulajdonképpen ő következett volna.

- Igen, uram, pontosan így van - felelte Onahtu, nem értve, hova akar kilyukadni vendége, de azért figyelmesen és teljes bizalommal hallgatta.

- Nos, ez az ember írjon le mindent részletesen, érted? Mindent, ami történt és egyáltalán, amit Panebról tud, egyszerűen, amit te itt elmondtál. Vigye el ezt az írást ő maga Északra, ahol most a fáraó tartózkodik, és adja át ő maga az Északi Tartomány vezírének. De ne bízsa rá az ügyet senkire, és ne avasson be senkit! Értetted?

- Értettem, uram - mondja készségesen Onahtu.

- Még valamit. Ha a vezír embereket küld ide az ügy kivizsgálására, össze kell fognotok Paneb ellen, és mindent egyenesen, határozottan el kell mondanotok, amit tudtok róla. Jegyezd meg, Onahtu, hogy egységben az erő! Egyetlen méh nem tudja megfutamítani a hiénát, egy egész raj azonban igen! De ideje indulni! Nézd csak meg, elkészültek-e már a tied. Még csak annyit, ha valami bajod esnék, okvetlenül üzenj nekem Karival. Ne félj, bármi érjen is, a családotat nem hagyom el! Jó, jó, nem kell hálálkodni! Menj, sürgesd meg őket, idejében át kell érnünk a túlpartra.

Onahtu mégis elmormol néhány hálátelt szót, bár a meghatottságtól nem képes kifejezni a szívében felgyülemlett érzelmeket. Csak legyint egyet, és elmegy. Bekenmut ismét leül az ülőkére, és fejét kezébe temeti. Hirtelen kimerültnek és öregnek érzi magát. Erős kezét borotvált fejére szorítva ül mindaddig, amíg fel nem riasztja az ajtó mögül hallatszó vidám gyermekcsevegés. Ekkor hirtelen feláll, arcára ismét a szokott nyugalmat erőlteti, úgy lép a háziak elé.

- Elkészültetek? - mondja élénken. - Akkor hát induljunk!

Onahtu el akarja kísérni családját, és karján kislányával az élre áll, a többiek követik. A főutcán, néhány ház mellett elhaladva, Onahtu megáll, és Bekenmuthoz fordul.

- Bocsáss meg, uram, de a kislány erőnek erejével el akar búcsúzni Neferhoteptől, a hárfástól, aki ebben a házban lakik. Engedelmeddel beviszem egy percre, aztán utolérünk benneteket.

- Nagyon szép, hogy Taiszi így megbecsüli a barátait - mondja gyengéden Bekenmut.

Apa és leánya eltűnik az ajtó mögött, a többiek pedig lassan tovább ballagnak.

Onahtu a telep kapujánál éri utol őket. A kis csoport az őrhelyhez megy, ahol már várja őket Montu, a rendőr.

- Én talán vissza is mehetnék - mondja Onahtu és megáll. - Még benézek a fivérem családjához...

- Add csak ide a kicsit, majd viszem én - ajánlkozik a rendőr, és ügyesen átveszi Taiszit apjától.

Onahtu elbúcsúzik mindenkitől, és olyan bánatosan tekint feleségére, gyerekeire, hogy Nesi tétován megáll.

- Menj csak asszony, menj - kap észbe az asztalos, nyugalmat erőltetve arcára. - Meglásd, minden jóra fordul! Ég áldjon, kislányom! Köszönöm, uram és neked is, Montu! Gyere haza minél hamarabb, Kari!

Még sokáig integet az elmenők után, Taiszi pedig, kis kezét felemelve visszaint apjának.

AZ ÚJ BARÁT

A csónak lassan szeli át a folyót. Az evezős, egy izmos szír, egyenletes ütemben emeli és eresztí le az evezőket, a tatnál ülő öreg pedig ügyesen forgatja a kormánylapátot, úgy irányítva a csónakot, hogy ne sodorja el az ár.

Középtűt, a legkényelmesebb és legbiztonságosabb helyen Nesi ül, ölében tartva Taiszit. A kislány tágra mereszti szemét, feszült figyelemmel néz előre.

Az orvos Nesi háta mögött, a kormányos előtt ül, Kari pedig legelöl, a csónak orrában.

Taiszi még most is szinte kábulatban van a sok új élménytől. Arra sem emlékszik pontosan, hogyan jutottak el a templom lenyűgözően magas nyugati kapujához, hogyan vezette őket Bekenmut a barátja, Minhau orvos házába, ahol rövid időre megpihentek. Montu, az őt ott elbúcsúzott tőlük, és visszament a hegyekbe, Minhau pedig két rabszolgáját adta melléjük kíséretül: az öreg kormányost és ezt a szírt, aki Taiszit a partig vitte, és most itt evez. Minhaué a jó, erős csónak is, melyben nem fél az ember átkelni még egy ilyen széles, mély folyamon se.

Taiszi sok-sok épületet lát a parton. Különösen felkelti figyelmét a hatalmas templom, melynek oszlopai a vízben tükröződnek. Bekenmut már elmondta, hogy ez az Ipet-Resz²⁰, az istenek királyának, Amon-Rének a második legnagyobb temploma. De ők nem oda mennek. Északabbra kötnek ki, annál a kikötőnél, amelytől út vezet Amon-Ré főtemplomához, melynek neve Ipet-Szut²¹. Taiszi lélegzet-visszafojtva figyeli gyönyörűen kikövezett kikötő-lépcsőjét, amelyhez közelednek.

Végül csónakjuk orra nekiütődik a legalsó foknak. Kari kiugrik, és tartja a csónakot, amíg a kormányos kivételével valamennyien kiszállnak. Taiszit megint a szír viszi, a válla fölött kikandikálva még látja a kislányt, amint az öreg rabszolga hosszú kormánylapátját a csónak fenekébe teszi, ismeretlen nyelven kiabál valamit társának, aztán fogja az evezőket, és a part mentén lassan észak felé evez, ahol halászcónakok sokasága látszik.

Bekenmut, az orvos megy elől, mögötte a szír, karján a kislány, legvégül pedig Nesi és Kari. A lépcsőn felérve Taiszi felsikolt a csodálkozástól és az elragadtatástól: hosszú, egyenes sétány előtt állnak, melyet kétoldadról nagy gránitszobrok szegélyeznek. A kos Amon-Ré isten szent állata, ezért hatalmas kőszobrok őrzik két sorban az Amon-templomhoz vezető utat. A sétány végén látni a templom homlokzatát s a két széles torony között a bronzkaput. A kaputornyokra erősített magas farudakon zászlók lobognak, a kapu körül pedig óriási fáraószobrok állnak.

A sétánytól balra nagy pálmaligetet lát Taiszi, melynek zöldje különösen ámulatba ejti őt, aki napperzselt sziklák között nőtt fel.

Ni csak, Bekenmut épp oda fordul be! Milyen jó itt az árnyékban, bárcsak nagyon sokáig tartana az út e gyönyörű fák alatt!

²⁰ *Ipet-Resz* - Théba déli templomkerülete, a mai Luxor

²¹ *Ipet-Szut* - Théba északi templomkerülete, a mai Karnak

De a liget kisebb, mint amilyennek Taiszi első pillantásra vélte. Már látszanak a mögötte elterülő kertek, jobbra pedig a fehérre festett, alacsony falak és a kapu. A falak fölött helyenként büszkén emelkednek ki a sudár pálmafák.

Egy szépen festett, kis toronyra emlékeztető kapunál Bekenmut megáll.

- Meg is jöttünk - szól, és bemegy a kapun, melytől egyenes utacska vezet egy kis agyagfalhoz és a mögötte elterülő tágas kerthez.

Taiszi bánatára Bekenmut nem arra tart, hanem jobbra, a házhoz, melynek ajtajában magas, idős asszony áll, és boldogan mosolyog a fiatal orvosra.

Bekenmut tisztelettel meghajol előtte, az asszony pedig szelíden átöleli a fejét. Egy kis ideig nézik egymást, aztán Bekenmut megfordul, és a jövevényekre mutatva így szól:

- Vendégeket hoztam, anyám!

- Jól tetted, fiam! A vendég mindig kedves! - Az asszony nyájasan Nesi felé nyújtja kezét, és gyengéden megöleli.

- Kerülj beljebb, húgom, a mi hajlékunkban enyhet és nyugalmat találsz! Ő Taiszi? Gyere hozzám, kislányom!

Óvatosan, ügyes, erős fogással elveszi Taiszit és beviszi a házba. Mozdulatain látszik, hogy tudja, hogyan kell betegekkal bánni. Nesi utánuk megy. A szír meghajol és kifelé indul, s Kari csak ekkor veszi észre, hogy az ajtóban egy hozzá hasonló korú fiú áll, szünet nélkül Bekenmutra szegezve tekintetét.

- Te vagy az, Ramesz? - fordul hozzá barátságosan az orvos.

- Üdvözöllek, uram - feleli meghajolva a fiú, és utat akar engedni.

De az orvos nem megy be, hanem könnyedén előretuszkolja Karit, vállára téve a kezét.

- Ismerkedjetek össze! Ez Ramesz, a tanítványom! Ő pedig Kari. A mestere Hevi festőművész, akit jól ismersz nagyapád házából. Biztosan jó barátok lesztek. Mutass meg neki itt nálunk mindent, ő meg majd mesél a „hívásra hallgatók” telepéről, ahol lakik.

Ramesz bólint, és a fiúk figyelmesen végigmérik egymást. Ramesz valamivel magasabb Karinál... és éppen olyan sovány, arányos testalkatú, mint ő. A feje simára van borotválva, mint a papoknak. Patyolatfehér, vékony vászonruhát hord, a nyakán finom aranylánc csüng függővel, egy félig áttetsző vörös karneolkőből való sólyom figurájával. Kari, akin még ott az út pora, igencsak elhanyagoltnak látszik mellette. Bekenmut felfogja, hogy a fiú kellemetlen helyzetbe került, és így szól:

- Ramesz, vezesd Karit a kertbe! Ott megfürödhét és átöltözhét. Később én is oda megyek felfrissíteni magam.

- Igen, uram - feleli Ramesz, majd Kanhoz fordul. - Gyerünk! Tiszta ruha van nálad?

Kari igenlő válaszára az új ismerősök elindulnak a kertbe.

Bekenmut közben a házba megy. Beszámol anyjának a hegyekben tett útjáról, majd megkéri, hogy mossa le Taiszit meleg vízben, és rendelkezék a vacsora felől. Utána az orvos is tiszta ruhát vesz, és kimegy a kertbe.

Kari már megfürdött, és most Ramesszel egy vén szikomorfá árnyékában ülnek. „Van bennük valami hasonló, biztosan összelelegszenek” - gondolja Bekenmut, miközben lemegy a kert közepén lévő nagy mesterséges tó lépcsőin.

A fiúk tényleg jól megértik egymást. Ramesz arra kíváncsi, hogy mit tanul Kari a mesterétől, Hevitől, no meg a telepre, amelyről annyit hallott. Kari viszont megtudja, hogy Ramesz árva. A szülei a nagy tűzvészkor haltak meg. A fiú most nagyapjánál él, aki igen fontos ember, rangban második papja Amon-Ré Ipet-Szut templomának. Nagyapja házában rend és szigor uralkodik. Rameszt is papnak szánják, már most segédkezik a templomi szertartásoknál. Pedig ő orvos szeretne lenni, mint Bekenmut, akit nagyapja tehetségesnek tart, és megengedi, hogy unokája nála tanuljon. Talán majd sikerül eljutnia északra, Szaiszba, Egyiptom legkiválóbb orvosképzőjébe, ahol Bekenmut is tanult.

- A húgodat kísérted ide? - érdeklődik Ramesz.

- Nemcsak azért jöttem, a mesteremet, Hevit is meg akarom keresni - válaszolja Kari.

- Éppen most utazott tovább. Tudod, nagyapám irányítja templomunk minden művész-műhelyét, sőt még a túlpárt királysírjaiban és templomaiban folyó munkálatokat is ő vezeti. Ő küldi néha más városokba dolgozni az építészeket, festőket, szobrászokat. Engem gyakran szalaszt valamilyen üzenettel a műhelyekbe, úgyhogy mindenről tudok, ami ott történik, azt is, ki hová megy a nagyapám parancsára. A mestered épp ma volt nála, és utána tüstént útra kelt. Miért keresed?

Kari kitérő választ ad, amiből Ramesz rájön, hogy új barátja nem szívesen beszél erről, és nem is faggatja tovább, hanem más témára tereli a társalgást. Bekenmut bemegy a házba, utánanézni a dolgoknak, de kisvártatva megint kijön, karján Taiszival.

A virágok, fák, a kék szemű, súlyos fürtű szőlővesszők láttán a kislány elragadtatottan kiált fel. Bekenmut bebarangolja vele a sétautakat, mindent megmutat, megmondja a növények nevét, melyeket Taiszi nem ismer. Megengedi, hogy a kislány gallyakat szakítson le a fákról, bokrokról, virágot szedjen az ágyasokról. Taiszinak különösen a tó tetszik. Az orvos leül a vízhez vezető lépcsőre, és a kislány nem győz betelni a kék és fehér lótoszvirágok, az áttetsző habokban ficáncoló halak látványával.

- Milyen jó nálad, uram! - örvendezik Taiszi, melléhez szorítva frissen szedett virágcsokrát. - Jaj, azok a halacsok!... Nézd, ott a fán milyen fényes bóbítájú, gyönyörű madár ül! Amelyik meg ott repül, annak kék a feje!... Álmomban se hittem, hogy ilyen is van!

Bekenmut mosolyog. Ramesz figyelmesen nézi mestere védencét. Szegény kislány, nem tud járni. Csak gyógyulna meg! Fel kéne vidítani valami ajándékkal!

Bekenmut családja és a vendégek a kert legárnyasabb zugába telepített lugasban vacsoráznak. Az üde levegőtől vagy a túlárado boldogságtól-e, de Taiszi ma szokatlanul jó étvággal eszik.

A vacsora után Ramesz eltávozik, azt ígérve, hogy hamarosan visszajön. Bekenmut anyja bebugyolálja a kislány lábát, aztán fiával és Nesivel együtt bemennek a házba.

A kertre csend telepszik. Hallani, amint szüntelenül ciripelnek a tücskök, lágyan susog a pálmák lombja, és halkán csobog a tavat a nagy öntözőcsatornákkal összekötő kanális vize. Az öntözőcsatornák átszelik a kerteket, amelyeket Taiszi idejövét már látott. Zengő hangon dalol egy madár, édesen illatoznak a virágok. Taiszi némán gyönyörködik az új környezetben, hallgat Kari is gondjaiba merülve.

Egy óra elteltével megérkezik Ramesz. Nagy kosár van nála, melynek óvatosan, két kézzel fogja a fülét.

- Itt is vagyok - szól Ramesz, belépve a lugasba és Taiszi mellé téve a kosarat.

Abban pedig valami mocorog, és halkan vinnyog. Taiszi és Kari csodálkozva néznek hol Rameszra, hol a kosárra. Ramesz mosolyog, majd feláll, és lassan leveszi a fedelet. A kosárból egy kis majom mókás feje emelkedik ki. Az állat kíváncsian, de minden félelem nélkül bámulja a gyerekeket ragyogó fekete szemecskéjével.

Taiszi tapsol örömeiben, Ramesz pedig kiveszi a majmot és a kislánynak nyújtja.

- Tessék, a tied! Nagyon jó, rendes majom, és olyan vidám. Ne félj tőle, szelíd, nem harap, nem is karmol, már hónapok óta emberek között él. De azért ma éjszakára kösd meg, hátha elszökik. Holnap majd hozzád szokik, különösen, ha te magad eteted.

Taiszi félénken megfogja a majmot, gyengéden simogatva puha, barna szőrét. A kis állat visszasimogatja a lány kezét, és kacagtató fintort csinál. Taiszi nevet, már egy cseppet se fél. Csak nem akarja elhinni, hogy ez a csodálatos kis lény mostantól az övé.

Bekenmut, aki észrevétlenül csatlakozott a gyerekekhez, egy ideig mosolyogva nézi az eleven ajándéknak örvendező kislányt. Elsőnek Ramesz veszi észre az orvost. Taiszi erre lelkesen mutatja neki az állatkát, és megkérdi:

- Tényleg az enyém lehet, uram?

- Hát persze, kislányom! Itt senkinek nincs útjában. De most le kell feküdnöd. Gyere, beviszlek!

Bekenmut karjára veszi Taiszit, és a fiúk magukra maradnak.

Ramesz Kari munkája és a telep felől kérdezősködik. Olyan érdeklődve, olyan figyelemmel hallgat mindent, hogy Kari lassanként beavatja a legutóbbi szomorú eseményekbe. Ramesz öklére támasztva arcát, felvont szemöldökkel, némán hallgatja végig.

- Ez tényleg szomorú - mondja aztán. - Talán igaza van apádnak, alighanem csak a mestered segíthet. Őt mindenki tiszteli, még templomunk főpapja is tudja, milyen nagy művész. Nemhiába irányít minden munkát a fáraók és a királyi családok sírboltjaiban. Tudod mit, Kari? Hevi visszatértéről én azonnal értesülök, mert nagyapámhoz fog jönni. Akkor majd elmondok neki mindent. Vagy nem is! Inkább Bekenmutot kérem meg, az jobb lesz. Addig is igyekszem mindent kideríteni az ügyről. A nagyapám tagja a városi törvényszéknek...

- Köszönöm, Ramesz! - szorítja meg Kari hevesen új barátja kezét.

- Ugyan már! - hárítja el Ramesz. - Aljasság, amit ezek művelnek.

A két fiú elhallgat, és gondolataiba mélyed. Majd Ramesz fejcsóválva feláll.

- Mikor indulsz vissza?

- Holnap. De miért?

- Arra gondoltam, talán sikerül valamit megtudnom addig. Holnap várj rám ebéd után!

Másnap Ramesz jóval korábban érkezik az orvos házába, mint ahogy előzőleg megígérte. De komor arckifejezése semmi jót nem ígér.

- Mi hír? - kérdezi izgatottan és reménykedve Kari.

- Holnap tanácskozik a városi főtörvényszék - feleli halkán Ramesz. - Megvizsgálják Paszer panaszát arról, hogy Paura elhanyagolja a királyi temetőket és Pahar rézműves bűnösségét a rablásban...

Kari karon ragadja Rameszt.

- És a másik kettőt, akit ugyanazzal vádolnak, nem holnap ítélik el?
- Róluk senki se beszél. Kérdezni pedig nem kérdezhettem, magad is beláthatod. Rögtön gyanús lenne, hogy honnan tudok róluk - feleli Ramesz, és kis szünet után folytatja: - Most megyek haza. Egész nap és egész éjjel a templomban kell lennem. A Völgy Ünnepeére készülődnek, abban segítek. Hiszen tudod, két nap múlva lesz. A mi templomunk istenszobrai pedig ez alkalomból átviszik a túlpartra. A papok is mind átkelnek.
- És te?
- Én is. Most mindenki nyakig van az előkészületekben. Az ítéletet valahogy csak megtudakolom nagyapámtól. De hogy üzenem meg neked? Ott leszel az Ünnepen?
- Nagyon szeretnék! Addig dolgoznunk se kell így még előtte való nap elmegyek egy barátomhoz. Tutinak hívják. Az apja kertész a Szentélyben. Ott is laknak. Tuti megkéri majd, hogy vegyen fel engem is a csónakjukba, amivel a templomotok híres szent hajói elé mennek. Még soha nem láttam őket, de Tuti szerint tényleg gyönyörűek.
- Igen, valóban érdemes megnézni. Az ünnep alatt tehát a Szentélyben leszel? Én épp oda megyek a papokkal... Ott találkozhatnánk! De hogyan?
- Várj csak!... Majd a templomnál várlak, jó?
- Nem! Ki tudja, mikor tudok jönni.
- Megvan! Gyere el Tutiékhoz, náluk alszom. A templomtól balra laknak, a Nyugati Kapu felé. Mindenki ismeri Paszedi kertészt, kérdezd az ő házáat! Könnyen odatalálsz.
- Igen, ez lesz a legjobb. Addig is ég veled! Sietnem kell.

LAKOMA FAURÁNÁL

Ugyanaznap estéjén Kari elbúcsúzott anyjától és Taiszitól, Bekenmuttól és az orvos anyjától, s a folyó felé indult. Elég gyorsan sikerült átkelnie a nyugati partra néhány, szintén odatartó kereskedővel, akik az ünnepre szállítottak árut, és megengedték Karinak, hogy meghúzza magát a nagy teherbárka tatján.

Elérve a Szentély Keleti Kapujának roppant tornyaihoz, belépett a templom területére, és hamarosan Tutiék háza elé ért. De a barátját nem találta otthon. Kiderült, hogy apjának segít díszíteni a Nyugati Városrész előljárójának, Faurának a házát, ahol fényes lakoma lesz.

Mindezt barátja anyjától tudta meg és még azt is, hogy Tuti csak sokára jön haza. Az asszony, látva Kari tanácsstalanságát, behívta a házba, hogy ott várakozzék. Kari örömmel elfogadta a meghívást.

A gyékény- és szalagfoslányokkal, fonnyadt virágokkal, letört gallyakkal teleszórt udvaron két rabszolga jött csaknem futva vele szemben, friss virágokkal teli kosarakat cipelve.

- Látod, megint virágot visznek. És mennyit elhordtak már! - magyarázza Tuti anyja fejcsóválva. - Menj be a házba, Kari, adok ebédet.

- Köszönöm, de nem vagyok éhes - szabadkozik Kari. - Nemrég ebédeltem Bekenmutnál, az orvosnál a túlparton.

- Csak nem valami rokonod beteg, hogy orvosnál jártál? - kérdi aggódva Tuti anyja, és részvéttel hallgatja végig Kari rövid elbeszélését a hűgáról.

- Bárcsak meg tudná gyógyítani az orvos Amon segítségével szegény kislányt! - mondja meleg hangon Tanafent. - Hol akarod megvárni a fiamat? Itt vagy fenn a háztetőn?

Kari a háztetőt választja. Az asszony a házon kívül vezető téglalépcsőre mutat.

- Erre menj fel fiacskám! Jól elleszel odafönt... Várj csak! - Egy pillanatra eltűnik a házban, és szőlővel teli kosárkát hoz ki. - Tessék, addig ezt eszegetsd. - Az asszony arcát jóságos mosoly ragyogja be. - Így nem olyan unalmas a várakozás! Fogd csak, fogd! Tuti már sokat mesélt rólad! Ha te nem vagy, talán soha nem talál ki a hegyekből. Csak menj, és heveredj le a gyékényre. Még alhatsz is egyet! Ha Tuti megjön, majd felküldöm.

Kari hálálkodva fogja a kosarat, és gyorsan felmászik a tetőre. Élvezettel szívja be a friss levegőt. Egy halom gyékényt is talál, amin kényelmesen elnyújtózik. De jólesik a pihenés, és milyen ízletes a szőlő! Vajon mit csinálhat Tuti? Csak jönne már, annyi mindent akar neki mondani!

Tuti pedig eközben váratlan események tanúja és részese lett.

Az egész még nappal kezdődött, amikor a parton a halászokat figyelgette munka közben. Éppen a hálót készültek kihúzni, és Tuti szívszorongva várta, hogy vajon sikerült-e valamit fogniuk. Ekkor odaszaladt hozzá az öccse, Meszi, azzal az üzenettel, hogy apja kéreti. Tuti inaszakadtából futott haza, ahol az udvaron már minden a feje tetején állt. Kertészek futkostak, ismerős és ismeretlen rabszolgák és rabnők virággal, gyékénnyel, szalagokkal teli

kosarakat cipeltek. Paszedi a tornácról osztogatta a parancsokat. Amint meglátta fiát, magához intette.

- Paura előjáró ma nagy lakomát tart, és megparancsolta, hogy sürgősen virágozzuk fel a házát. Most rögtön odamész Uszerhettel, és mindenben segítesz neki, amit mond. Én majd később megyek, egyelőre a kertben van dolgom, virágot kell még szedni. A lakoma alatt is ott maradsz segíteni! Folyton friss csokrok és füzérek kellenek.

Tuti csak bólint, és már rohan is apja segítője, Uszerhet és a kosarak alatt görnyedező rabszolgák után.

Paura házához érnek, amelynek, mint minden gazdag embernél, két bejárata van: a díszbejárat a ház uráé és a vendégeké, a másik pedig a nagy udvarra vezet. Ezen megy be most Uszerhet, Tuti és csak itt léphetnek be a rabszolgák. Az udvar két oldalán konyhák, raktárak, a szolgák lakásai és istállók... Tuti először jár itt, és kíváncsian mereszti a szemét. Hű, milyen nagy udvar, és mennyi rengeteg ember sűrög-forog benne! Hol a házba szaladnak, hol a raktárakba, kiabálás, káromkodás hallatszik,

Vajon honnan jön ez az ínyciklandó illat? Aha, libát sütnek a szakácsok! A földön ülve egy kis serpenyő fölé tartják a tisztára kopasztott, kibelezett, nyársra húzott ludat, szép lassan forgatják, hogy egyenletesen piruljon. Másik kezükben kis legyezőt tartanak, amivel hol a tűztől védik arcukat, hol a füstöt hajtják el.

Távolabb, egy hosszú asztalnál mézes süteményt sütnek. Az ügyes pék kis alakokat formáz. Ni csak, még fekvő borjú is van közöttük. De Tuti nem tudja jobban szemügyre venni a többi süteményt, mert egy magas férfi, aki egy rúdon két nagy edényt visz, félrelöki. A férfit egész sor szolga követi, hasonló rudakkal a kezükben. Tuti megsimítja sajgó vállát, és ráeszmélve, hogy voltaképpen miért jött, beszalad a házba.

- Végre! - pöröl vele Uszerhet. - Bámészkodni jöttél ide vagy dolgozni? Fogd ezt a nyaláb gyékényt, és indíts utánam!

Tuti engedelmesen a vállára veszi a nagy köteget. Végigmennek a folyosón, aztán két nagy szobán keresztül beérnek a lakomaterembe.

Itt mindent ragyogó fény áraszt el, a festett mennyezetet, a falakat, a padlóra terített gyékényeket, a sűrű-forgó embereket.

A fény az állványokon és tartókon álló mécsesekből árad. Különösen egy sárgás kőből készült, három lótuuszvirágot formázó lámpa ötlük a fiú szemébe. Mindegyik kővirágban olaj van, az olajban kanóc, és a lángnyelvek nemcsak fénysugarat árasztanak, hanem átvilágítják az ereztét is, látni engedik a virágformák finom metszését.

- Megint elméláztál? Ez aztán a segítség! - dohog ismét Uszerhet. - Rakd le ide a gyékényeket, az egyiket göngyöld ki, én meg összeállítom a csokrot.

Tuti buzgón fogja a gyékény csücskét, amíg a kertész a virágok összerakásával vesződik. A csokor hatalmas lesz, embernél is magasabb. Az ilyen virágkötegeket állítják a szobasarkokba, az ajtók mellé. Uszerhet és Tuti keze alatt ég a munka. Uszerhet leállít három rügyező papiuszszárat, és lótuuszt, mákvirágot, búzavirágot kötöz melléjük, Tuti körültekeri a gyékénnyel, aztán átkötik színes szalmazsinórral, és erre még lótuuszziromból, hajlékony borostyánágból font virágfüzért csavarnak.

Már kész is a csokor, a rabok viszik a helyére, ők pedig csinálják a következőt. A fiú olyan gépies ügyességgel dolgozik, hogy közben nyugodtan figyelheti a körülötte zajló eseményeket.

A vendégek számára már előkészítették a helyet. Minden meghívottnak egy szék vagy zsámoly dukál és külön asztal. A fal mentén, fekete fából faragott állványokon agyagból készült, élénk színűre festett nagy borosedények sorakoznak. Az egyikre virágfüzér van festve, egy másikra vágtaázó ló, egy harmadikra papiruszbozót fölött repülő vadkacsák. A borosedények mellett rabnók tesznek-vesznek. A korsókat lótuuszbiimbós füzérekkel díszítik, az állványokra nagy, sötétkéék szőlőfürtöket erősítenek. A nyitott ajtón át látni, amint a szomszéd szobában virágfüzérek és koszorúkat kötnek, ezekkel ékesítik majd a vendégeket. Szép kis üvegcsékbe illatos olajokat öntenek, hadd teljék bennük kedve a lakmározóknak.

Most lépnek a terembe a zenészek, énekesek, táncosok. Az egyik fal melletti gyékényeken helyezkednek el, és próbálni kezdik hangszereiket. Tutiak eszébe jut a jelenet, amit a „hívásra hallgatók” telepén látott. De ez a zenekar jóval nagyobb. Két hárfás, két furulyás alkotja meg két-két kitharás²² és lantos leány. A táncosnők is legalább tízen vannak.

A terem hirtelen elcsendesül, mindenki mélyen meghajol a belső szobák felől belépő magas férfi felé. Tuti is követi példájukat. Gyanítja, hogy maga Paura az, a házigazda, a Nyugati Városrészt rettegelt előljárója, a királyi temetőőrség parancsnoka.

Paura, szemöldökét összevonva figyelmesen mustrálgatja a termet, kissé hebegve, halkan mond valamit a mögötte jövő férfinak, aki folyton bólogat, már jó előre helyeselve mindazt, amit ura mond. Közben pedig összegörnyed, mintha hajbókolna.

„Elég utálatos ember” - állapítja meg Tuti.

Paura kíséretével átmegy a szomszéd szobába, és a teremben megint folytatódik a korábbi jövés-menés.

- Na, Tuti, a csokrokkal elkészültünk - mondja Uszerhet. - Most gyerünk, megmutatom, mit kell még dolgoznod.

Kimennek a teremből, és egy kis szobán keresztül tágas, hosszú helyiségbe jutnak. Nem szoba ez, nem is veranda, az egyik falát hatalmas ablak helyettesíti. Tuti jólesően szippantja be a friss levegőt.

- Ül ide a sarokba, hogy senkinek ne légy a lába alatt, és fonjál füzérek - rendelkezik Uszerhet, és már el is megy.

Egy kosár virág, aztán még egy és még egy... Tuti nem tudja, mennyi ideje ül már itt. Biztos nagyon későre jár. Odakint rég besötétedett. A hold zöldes fénye a hatalmas ablakon át besüt a szobába és elvegyül a mécsesek sárga világával. Odaát javában áll a lakoma; zenész, ének, vidám kiáltások hallatszanak.

A fiú nagyon fáradt, majd leragad a szeme, az ujjai mintha fából volnának, a feje könehéz. Iszonyúan álmos. Bárcsak végignyúlhatna a gyékényen és elalhatna! De nem lehet, mert hol apja, hol Uszerhet hoz egy újabb lótuusznyalábot, és Tuti csak fűzi a hosszú zsinórokra az illatos, hosszúdad virágbimbókat. Két rabnó is vele dolgozik.

Az asszonyok időnként elviszik a kész füzérek, és ismét visszajönnek. Ám most az ajtóban egy másik szolgálólány jelenik meg. Virág kell, mégpedig sürgősen! Nemcsak fűzér! A három nő óvatosan összenyalából annyit, amennyit csak bír, kosarakba rakják és elmennek.

Tuti egyedül marad. Egy darabig még folytatja a munkát, de aztán végképp erőt vesz rajta a fáradtság. Felkel, fogja kosarát, és behúzódik vele az ablak melletti sarokban álló, magas

²² *kithara* - óegyiptomi húros hangszer görög neve

támlájú nagy karosszék mögé, amelyen takaró hever. Kinek jutna eszébe, hogy ott hátul, a sötét zugban valaki alszik. Tuti lefekszik, összegömbölyödik, és hamarosan elnyomja az álom.

Hangok zajára ébred. A szobában két férfi beszélget. Az egyik a karosszékben ül, a másik, a hangokból ítélve, mellette áll. „Jól megjártam” - gondolja rémülten a fiú. Az álom egyszeriben elillant szeméből, nem érez mást, csak félelmet.

- Szóval elkápráztatott mindenkit a tegnapi körmenet? És azt beszélnek a Városban, hogy jól sikerült? - kérdi a székben ülő. - Az enyhe dadogásból Tuti ráismer Paurára, és még jobban megretten.

- A lehető legjobban, nyugodt lehetsz, uram! - válaszol a másik.

- Ez derék - szól Paura -, legalább megtudja az a Paszer, hogy velem nem lehet packázni!

- De nem ám! - hangzik a válasz. Ekkor az ajtóból egy harmadik hang hallatszik:

- Bejöhetek, uram?

- Te vagy az, Amonnath? Lépj közelebb!

Lépések hangzanak, majd valaki megáll a karosszék mellett.

- Mit akarsz? - kérdi Paura.

- Uram, nagyon fontos hírem van - mondja az Amonnath névre hallgató ember. „Vajon ki lehet?” - találgatja Tuti. - A keleti parton jártam ma két kézművessel, és Ptah templománál²³ találkoztunk Paszerral meg Nesziamonnal, a királyi írnokkal. Paszer tájékozott a dühtől. Amint meglátott bennünket, üvöltözni kezdett, hogy az ő bosszantására csináltuk a körmenetet, kárörömből, amiért nem neki lett igaza. Mert hogy mi hárman is azért jöttünk, hogy őt gúnyoljuk. De ő majd megmutatja, kinek van igaza, mert most megdönthetetlen bizonyítékot szerzett. Állítólag felkereste a királyi temető két írnoka, és elmondták neki, hogy tudnak őt nagy fáraósír kirablásáról. Az írnokai, úgymond, minden bizonyítékot leírtak, és ő haladéktalanul értesíteni fogja minderről magát a fáraót! Tízszer is megesküdt rá, uram, hogy meg is teszi! Én tüstént siettem hozzád, uram, hogy jelentsem!

A beállt csendben Tuti hallja Paura hörgését. Vajon megijedt-e vagy dühös? Talán ez is, az is. Úgy látszik, Paszer nem hagyja annyiban a dolgot!

- Nagyon jól tetted! - jut végre szóhoz Paura. - Majd megjutalmazlak. Most menj... meg kell gondolnom. Velem nem fog kibabrálni.

- Igenis, uram - mondja Amonnaht, és elmegy. Megint csend lesz. Ó, inkább beszélne, vagy még inkább mennéne el!

- Meg kell tudni, kik ezek az írnokok... - kezdi Paura. - Egyáltalán, hogy merészkedtek Paszerhoz? Hiszen mindent, ami a temetőben történik, nekem kell jelenteniük!

- Talán már jelentették is, és te tudsz róla, uram? - kérdezi behízelt hangon a Nyugati Városrész előljáróját a társa.

- Hogyhogy tudok? Mostanában egyetlen írnok sem közölt velem ilyesmit!

- Talán azokról a sírboltokról van szó, amelyekről már korábban tettek jelentést! Nem?

- Korábban? Elment az eszed, Paneb? Miről beszélsz? - süvölti egyre hangosabban és fenyegetőbben Paura.

²³ Ptah - memphiszi világteremtő isten, akinek Thébában az Ipet-Szutban is volt temploma

Úgy, hát Paneb a másik. Milyen vakmerően beszél a kormányzóval! Tuti most már minden szavukat igyekeznek megjegyezni.

- Azokról a sírboltokról, uram, amiknek pecsétjeit a vizsgálat épségben találta, tehát nem is nyúlhatott hozzájuk senki. Széthi-Menmaátré és Ramszesz-Szetepenré²⁴ sírjáról beszélek, uram! - Paneb hangjából semmi félelem nem érződik, sőt mintha még kuncogna is magában.

- Ej... ej... Túl sokat engedsz meg magadnak! - Paura már nem ordít, bár a hangja haragos, szaggatott. - Elég! Értem már! Haladéktalanul meg kell írnom a vezírnek. Meg kell írnom, hogy Paszer a háta mögött a fáraóhoz folyamodik...

- S ezzel a levéllel busás ajándékot is kell küldeni a vezírnek - suttogja Paneb. - Ha parancsolod, máris hozom! Aranyat vagy ajándékot gondolsz?

Ismét csend. Paura a szék karfáján dobol ujjaival.

- Aranyat - rendelkezik röviden. - Holnap reggel itt legyen! Eredj!

- Még egy szót, uram! Engedelmeddel megkérdezem, hogy a rablók nevének lajstromát elküldték-e már a törvényszékre?

- Már kész. Holnap küldik.

- Harudi és Nahtmin rajta van?

- Igen. Megígértem, nem? Eredj már!

Paneb elmegy, de egy perc múlva lélekszakadva tér vissza.

- Uram - suttogja gyorsan, egész közel lépve a székhez -, az ablak alatt állt az egyik ügyeletes őrszem...

- Kicsoda? Azonnal derítsd ki!

- Igenis, uram!

- Állj! Azt hiszed, hallgatózott?

- Lehetséges...

- Ha igen, végezni kell vele! - Paura suttogóra fogja hangját, de milyen félelmetes suttogás ez!

Tuti csaknem megdermed a rémülettől. Hiszen ő mindent hallott, akkor pedig neki is vége! Hogy jut ki innen? Csak tudja kezét-lábát mozdulatlanul tartani! Nehogy zajt csináljon!

- Na, menj már! Mire vársz? És küldd be az írnoamat, Szebeknahtot!

Paneb elmegy. Ismét végtelennek tűnő csend következik, pedig valójában Paneb igen gyorsan teljesíti a parancsot. Két-három perc múlva valaki belép a szobába. Bizonyára az írno az.

- Végrehajtottad a Pahar rézművesre vonatkozó parancsomat? - kérdi Paura.

- Igen, uram. Bekötözték a sebeit, és enni is adtak neki bőségesen. Megmutattam neki, hogy mit kap majd akkor... az ítélet után. Minden rendben van, uram.

- Nem fogja elszólni magát?

- Semmiképp sem, uram! Érti az a dolgát!

- Jó. Továbbra is etessétek, itassátok! Reggel levelet írsz a vezírnek. Végeztem. Elmehetsz.

²⁴ Ramszesz-Szetepenré - IX. Ramszesz egyik trónneve: „Ré kiválasztottja” (i.e. 1600 k.)

Az írnok távoztával Paura egy kis ideig még a karosszékekben ül, aztán feláll, és súlyos léptekkel elmegy, valószínűleg vissza a vendégeihez.

Tuti óvatosan körülmélel. Nem lát senkit, a szoba üres. Csendben kimászik a szék mögül, ügyelve, nehogy fellökje a kosarát. Odamegy a folyosóra nyíló ajtóhoz, amelyen át Uszerhettel idejöttek. Hallgatózik, a vállára veszi kosarát, eltakarva vele arcát, és gyorsan átrohan a szobán. Már majdnem kiér, amikor döngő lépteket hall maga mögött, valaki elfut mellette, és meglöki.

- Mit lábatlankodsz itt? Mozogj élénkebben! Majdnem elbotlottam benned! - méltatlankodik egy rabszolga, aki a lakomateremből igyekszik kifelé egy üres tálcával.

Nyomában még több rabszolga szalad, mások velük szemben jönnek, és Tuti közéjük vegyülve szerencsésen kijut az udvarra. Már az utcán van. Alig akarja elhinni, hogy ilyen szerencsésen megúsza, és nyakába szedi a lábát, hogy minél messzebb kerüljön ettől a rettenetes háztól. Szeretne megnyugodni és elfelejteni a hallottakat.

Már szinte mindenütt kioltották a világot, csak a hold keskeny sarlója ragyog fényesen a fekete égbolton. Szél se fúj, mozdulatlanul csüngnek a templomkapu póznáin a zászlók. Végre otthon van! A kapunál egy kis árnyék bukkan elő.

- Te vagy az, Tuti! Csakhogy megjöttél!

- Kari! Hát te honnan kerültél ide?

- A túlpartról jövök. Gondoltam, útközben betérek hozzád. Anyád megengedte, hogy megvárjalak, aztán, hogy itt éjszakázzam. Okvetlenül látni akartalak! Menjünk a tetőre, ott a vacsoránk - mondja Kari, és lesegíti barátjának a kosarát. - De téged mi lelt? Elfáradtál vagy beteg vagy? Olyan furcsának látszol!

- Ne csodáld - morogja Tuti. - Nem vagyok beteg... de azt se tudom, hogy kezdjem...

- Gyerünk fel, majd ott elmondod... Ajaj, Tuti, nálunk szörnyű baj történt!

- De nem akkora, mint nálunk - feleli Tuti.

Kari szemügyre veszi barátját. Nem is annyira a fiú szavai, inkább az arckifejezése és a hangja döbbenti meg. Biztos valami iszonyú történt vele, úgy megváltozott.

Felérnek a tetőre.

- Adj innom! - szól Tuti, és mohón felhajt egy kancsó vizet. Ettől megkönnyebbül, bár még mindig nem tud szabadulni a Paura házában hallottak hatása alól. - Na, mondd el, mi történt nálatok - szólal meg -, aztán majd én is kitálalok.

Kari elsorolja a szomorú híreket. Tuti figyelmesen hallgatja, gondolatban egybevetve Kari elbeszélését Paura és Paneb ármánykodásával. Nahtmin és Harudi... Miért olyan fontos Panebnak, hogy épp ezek a nevek legyenek rajta a rablók lajstromán, amit a törvényszékre küldtek? Miért mondta Paura, hogy ezt „megígérte neki”. Ezek szerint Paneb kérésére hurcolták el őket!

- Mondd, Kari, miért nem állhatja Paneb Harudit és a nagybátyádat? - kérdezte Tuti.

- Honnan veszed, hogy nem szereti őket? - csodálkozik Kari.

- Nem fontos, majd elmondom. Válaszolj!

- Nemhogy nem szereti, de egyenesen gyűlöli őket. Mert nem félnek tőle, és néhányszor már kiteregették a szennyesét. Paneb magának dolgoztat a telepi munkásokkal. Az ő marháit őrzi,

az ő sírjához hordják a legjobb köveket, amiket a királlysírok díszítésére kellene használni. Már négy oszlopot emeltetett magának ebből a lopott anyagból. Nahtmin nagybátyám és Harudi nem paktáltak le vele. Aztán Paneb ellopott egy jó csákányt, amit a királlysírok munkáihoz adtak ki, és elvitte a maga sírjába. Pedig a csákányért Pairi apja felelt, mert ő vette át. Az árát Paneb le akarta vonni abból a járandóságból, amit a királlysíroknál dolgozók kapnak. De Nahtmin megfenyegette, hogy elmegy akár a vezírhez is. Erre Paneb egy nagy kő mögé rejtette a csákányt, és úgy tett, mintha úgy találta volna. A telep asszonyai meg szöveget szönek neki, de a nagybátyám ezt is megtiltotta a feleségének. Harudi se engedte, hogy anyja meg a nővére Panebnak gürcöljön. Erre a többiek is felbátorodtak... Panebtől a legtöbben rettegnek, mert minden gonoszságra képes... Nahtmin nagybátyám és Harudi pedig a szemébe vágják az igazságot, s most már a többiek is kezdenek melléjük állni.

- De miért rettegnek úgy tőle? Mit akartál azzal mondani, hogy minden gonoszságra képes? - tudakolja Tuti.

- Van miért rettegni - felel Kari, és elmondja, hogyan lett Paneb a kézművesek csoportvezetője. - Látod már, milyen gazember?

- Látom. Sőt azt is látom, hogy Nahtmin és Harudi alighanem elvesztek. Mert Paneb háta mögött Paura áll, sőt talán maga a vezír. Ezt hallgasd!

Kari feszült figyelemmel követi barátja szavait. Igen, most már minden világos. Tutinak igaza lehet. Pairi apja és a fiatal Harudi köré olyan erős háló fonódik, amiből szinte lehetetlen kiszabadítani őket. Ráadásul nincs itt Hevi, és ki tudja, mikor jön vissza.

- Figyelj ide, Tuti - dönt Kari. - Mindezt el kell mondanom apámnak. Mi ketten semmit sem tehetünk. Ő talán kigondol valamit. Holnap hajnalban indulok haza. Most aludjunk.

- De holnapután visszajössz? - nyugtalankodik Tuti. - Megnézheted velünk Amon templomának szent hajóit! Beszéltem apámmal, és ő megengedte, hogy nálunk töltsd az ünnepet.

- Köszönöm, Tuti. Ha nem kellek otthon, okvetlenül megpróbálok eljönni holnapután este. Bár szó, ami szó, nem lesz valami vidám ünnep...

A fiúk lefekszenek.

- Igaz, majdnem elfelejtettem - könyököl fel Kari. - Ha valamiért nem jönnék, jegyezd meg, hogy az ünnep estéjén idejön egy fiú Amon-Ré nagytemplomából. Ramesznek hívják, Bekenmut orvos tanítványa. Talán segíthet rajtunk... - És Kari röviden elmondja Ramesszal való találkozását. - Várj rá, mondj el neki mindent, és te is véds jól az eszedbe, amit tőle hallasz. Nem felejtet el?

- Ugyan már! Ilyet elfelejteni? - Tuti majdnem megsértődik, de elnyomja az álom. Mire felébred, napsugarak ragyogják be a tetőt, Karinak pedig már hült helye.

Kari hajnalban indult, ahogyan tervezte! A Szentély Nyugati Kapuja még zárva volt, így várakoznia kellett. Felmálházott szamarak, hajcsárok álltak a kapunál és a karavánt kísérő két őr. Az egyik álmos szemekkel nézte Karit, majd magához intette. Kari ráismert Montura, és örömmel üdvözölte.

- Jó reggelt neked is! Hogy van a húgod? Mit mond az orvos? - érdeklődött Montu.

- Köszönöm - felelte Kari -, megvan. Az orvos azt ígéri, hogy meggyógyul. Éppen tőle jövök. Soha nem felejttem el a jóságodat.

- Szóra sem érdemes! Nagyon kedves kislány. Ugyanolyan bájos, mint a húgom. Na és hol éjszakáztál itt a Szentélyben?

- Paszedi kertész házában. A fia, Tuti, a barátom. Ha apám elenged, visszajövök hozzájuk. Meghívtak a Völgy Ünnepeire.

- Én meg épp a telepetekre tartok! Az ünnepekre visszük ezt a pótvjárandóságot - mutat Montu a málhákra. - Csak a kormányzósági írnokot várjuk. De már jön is! Rögtön nyitattja a kaput s akkor indulunk. Menjünk együtt, ha hazafelé tartasz.

Kari csodálkozva tapasztalja, hogy a mindig vidám, minden huncutságra kész Montu ma komoly és gondterhelt. Szemöldöke összehúzva, arca komor, töprengő.

„Mi baja lehet?” - gondolja.

Már ott is az írnok, a kapu szélesre tárul, a hajcsárok hosszú sorban kiterelik a szamarakat, és elindulnak a hegyek felé. Montu megállapodik a másik őrral, így az halad a kis karaván élén, ő pedig hátul. Az írnok is előremegy. Kari és Montu kettesben maradnak.

Kisvártatva a fiú észreveszi, hogy az őrl lassítja lépteit, és fokozatosan lemaradnak a legutolsó hajcsártól. Körülkémlelve, hogy nem hallja-e őket valaki, Montu fojtott hangon megszólal:

- Hallgass ide, fiú! Valamit el kell mondanom. De vigyázz, apádon kívül senki emberfiának el ne áruld, amit hallasz! Különben végünk! Érted?

- Értem - feleli Kari, bár nem tudja elképzelni, miről lehet szó.

- A nagybátyádat és Harudit jogtalanul fogták el! Semmi közük a rabláshoz. Paneb művelte ezt velük, még hozzá Paura segítségével. Tulajdonképpen Paneb keze is benne van a rablásban. Beszélj meg apáddal, mit lehet tenni. Hátha ki tudtok eszelni valamit.

Kari lélegzet-visszafojtva hallgatja az őrt. Persze, nem mondott neki semmi újat, hiszen ő már tud minderről. Az lepi meg, hogy honnan tudja mindezt Montu, és miért mondta el neki. Mintha csak erre az utóbbi kérdésre válaszolna, Montu így folytatja:

- Ezt a Panebet már régóta utálok. Egyszer engem is bele akart rántani a mocskos ügyeibe, de persze nem álltam kötélnék!

- Miért nem jelentetted? - kérdezi Kari.

- Kinek jelentettem volna? Talán Paurának, mi? Meg aztán négyszemközt környékezett meg, tanú nem volt, Paneb mindent letagadhatott volna!

- Na és a köfaragókról hol hallottál? - szánja el magát a kérdésre Kari.

- Az nem fontos... Fő az, hogy hallottam! - mondja az őrl, tőle szokatlan éllel.

A fiú nem is faggatja tovább, hanem magában fontolgatja, hogy honnan szerezhetette Montu az imént elmondott értesüléseit. Aztán hirtelen világosság gyúl az agyában. Hiszen Tuti valami őrről beszélt, aki Paura házában ablaka alatt állt, és mindent hallott. Paura pedig megparancsolta, hogy teremtsék elő! Csak nem épp Montu volt az? De hogyan kérdezze meg? Azzal elárulná Tutit, meg az is kiderülne, hogy sokkal többet tud az ügyről, mint maga Montu. Paura viszont el akarja tenni láb alól azt az őrt... Ha tehát az ablak alatt Montu állt, akkor halálos veszedelem fenyegeti. Éppen őt, aki olyan jó volt Taiszihoz, és ha a húga felgyógyul, az Montunak is köszönhető...

Mégiscsak ki kéne ugratni a nyulat a bokorból! Kari ingadozik. Addig-addig keresgél valami jó kérdést, míg észre nem veszi, hogy elérték a telepet. Akkor végre kiböki:

- No jó. Elmondok mindent apámnak. Köszönöm! Indulsz is mindjárt vissza?

- Nem! Előbb kialszom magam - feleli Montu. - Úgy küldtek el ide, hogy előtte egész éjszaka strázsáltam.

- És hol? A temetőnél? - raveszkodik Tuti.

- Dehogy! Paura házánál. Na, ég veled, fiú. De aztán ne feledd!

- Nyugodt lehetsz! Tudom, hogy nem szabad elfecsegni senkinek! Hiszen ha Paura megneszeli, hogy valaki kihallgatta, akkor annak az embernek vége! - A fiú sokatmondóan, egyenesen az ő szemébe néz, aki átható tekintettel viszonozza pillantását. Azzal elválnak.

Kari szalad haza. Minden világos! Tényleg Montu állt Paura ablaka alatt! De ha szabadlábbon van, akkor Paura és Paneb még nem gyanakszanak rá. Milyen szerencse! Tehát Montut egyelőre nem fenyegeti veszély! Kari megkönnyebbülten fellélegzik.

Otthon az édesapját sötét kedvében találja. Igaz, arra a hírre, hogy milyen jól bánnak Bekenmut házában Nesivel és Taiszival, kissé felélénkül. Különösen akkor derül fel az arca, amikor Kari elmondja, hogy az orvos már elkezdte kezelni a kislányt, és bízik felgyógyulásában.

De a kőfaragók sorsáról szerzett értesülésekre Onahtu ismét elcsügged. Nem lát semmiféle kiutat, és már Hevi közbenjárásában sem reménykedik. Fiának azonban erről nem szól. Nem akarja elkészeríteni Karit, hadd higgyen csak a szerencsés megoldás lehetőségében. Úgyis lesz alkalma keseregni, ha elítélik Nahtmint meg Harudit, nem is szólva arról, ha náluk kopogtat a baj! Mert most már az is elkerülhetetlennek látszik. Paneb leszámol mindenkivel, aki kellemetlen lehet neki, előbb-utóbb rá, Onahtura is sor kerül.

Ezért aztán szívesen enged Kari kérésének, és elengedi Tutiékhoz a Völgy Ünnepeére. „Hadd szórakozzon a fiú” - gondolja.

Ebéd után Kari átszalad az unokatestvéréhez, Pairihoz, akit kancsóval a kezében, a házuk előtt, az utcán lát meg. Éppen vizet hozott. Kari némán követi. Szótlanul kívárja, míg kiönti a vizet a kemence melletti nagy edénybe. Se az anyja, se a nővérei nincsenek itthon. A fiúk letelepszene a gyékényre, és csak most törik meg a csendet. Először Pairi beszél. Lesütött szemmel, látszólag nyugodtan, de remegő ajkakkal mondja el, hogyan próbált bejutni a börtönudvarba, hogyan kergették el és verték össze az örök... Így aztán semmit sem tudott meg.

Kari nehéz szívvel hallgatja barátját. Mivel segíthetné vagy vigasztalhatná? Olyan kicsi a remény... Ha van egyáltalán...

De Kari mégis összeszedi magát, és próbálja meggyőzni Pairit. Talán elhalasztják az ítéletet, talán Hevi is visszaér és kimentí az ártatlanokat...

- Én holnap megint elmegyek a Szentélybe, és amint megtudok valamit, rögtön rohanok vissza. Hallod? - teszi még hozzá Kari.

- Igen. Köszönöm - feleli halkan Pairi.

Együtt mennek ki az utcára és elválnak: Pairi az anyjáért megy, Kari haza.

A VÖLGY ÜNNEPE

Verőfényes, napos reggel. A folyón, Amon-Ré templomának kikötője mellett szokatlan élénkség uralkodik. Az egész keleti parton tolong a tömeg. Az ünneplőbe öltözött, virágfüzerekkel ékesített emberek virággal a kezükben egyre csak özönlenek a Város minden részéből. A folyón a számtalan kisebb-nagyobb csónakot is virággal díszítették. Az egyikben szorosan egymáshoz préselve Tuti és Kari ül.

A fiúk kíváncsian nézegetnek körbe. Leginkább a kikötőben ringatózó három különös hajó köti le a figyelmüket. Mintha aranyból volnának! De hisz akkor elsüllyednének a vízben! Tuti elmagyarázza barátjának, hogy a három roppant bárka Libanon hegyeiből hozott nemes fából készült, és azért ragyognak úgy, mert aranylemezekkel vonták be őket. Napsugarak csillognak oldalukon, az orrukhoz és tatjukhoz erősített szobordíszeken és a fedélzeten.

Közvetlenül a kikötő lépcsői mellett áll a legnagyobb hajó: Amon-Ré szent bárkája, melynek neve *Uszerhat*. Ezen viszik át a nyugati partra az istenek királyának a szobrát, melyet az Ipet-Szut templomban, Egyiptom fővárosának legelső szentélyében őriznek. A második hajó kisebb, ez viszi Mut istennő²⁵ szobrát, a harmadik pedig a holdistenét, Khonszuét²⁶.

Mindhárom hajót erős kötelekkel nagy vontatóbárkákhoz kötötték. A hajókon nincsenek evezők.

A tömeg most hullámszerűen kezd, és minden fej Amon-Ré templomának kapuja felé fordul, ahonnan távoli ének hallatszik. Kari és Tuti felágaskodnak a csónakban, hogy jobban lássanak. A templom magas póznáin ma új zászlók lengenek. A két roppant torony között a súlyos bronz kapuszárnyak sarkig tárva, és ott már jön az ünnepi menet eleje. Távolról még csak a papok fehér öltözkését látni, fölöttük valami aranyfényben ragyog, és a füstölők szenén izzó tömjénből illatos füst gomolyog.

A menet lassan halad a szfinxek²⁷ szobrainak sorfala közt a kikötő felé. Már látni az arannyal bevont saroglyát és rajta az aranybárkát Amon-Ré szobrával. A bárka orrában, magas állványon aranyszfinx áll, fölötte gyönyörű, fehér és vörös strucc tollas legyező. A fülkék körül arany istenszobrok. Minden vakítóan csillog a napfényben.

- Nézd, nézd! Itt hozzák az istenek királyának a bárkáját! Egyiptom két legrégibb városának, Nehennek és Penek a lelkei viszik! - kiáltja lelkesen Tuti.

Kari csodálkozva látja, hogy milyen furcsa a fejük a bárkavivőknek, akik a vállukra emelve viszik a saroglyát. Egyeseknek sólyom-, másoknak hosszúkás, hegyes, fekete sakálfejük van, és éberen hegyezik a fülüket. Valóban szellemek volnának?

Az első saroglya után még kettő következik. Ezeken is bárkát visznek, Mut istennő és Khonszu isten aranyszobrával.

A menet most már a kikötő lépcsőjéhez közeledik, és Kari akaratlanul Tuti keze után nyúl.

²⁵ *Mut istennő* - Amon felesége, anyaistennő Thébában

²⁶ *Khonszu* - ifjú holdistenség, Amon és Mut gyermeke

²⁷ *szfinx* - oroszlántestű istenség; a Napisten egyik formája, mely ember- vagy állatfejet viselt. A kosfejű szfinx Amont jelképezte

- Kik ezek? - suttogja. - Nézd, ezeknek itt sakálfejük van, azoknak kos, amazok meg sólyomfejűek. Ezek is szellemek? És ki az az ember ott közöttük?

- Nem szellemek ezek, hanem maguk az istenek - súgja vissza Tuti. - Az az ember pedig Amenhotep, Amon-Ré nagytemplomának a főpapja. Nézd, felmennek a vontatóbárára!

Valóban, a vezérbárka magas, gazdagon díszített emelvényén megjelenik a négy alak, az élen a sakálfejűvel.

- Ez Upuaut isten, az utak megnyitója! - magyarázza Tuti.

Utána jön Amenhotep főpap, aztán pedig a kos- és sólyomfejű lények, akikről Tuti azt mondja, hogy Khnum²⁸ és Hórusz istenek. Karinak kavarog a feje. Nem mer kételkedni Tuti szavaiban, de ugyanakkor teljesen hihetetlennek tartja, hogy karnyújtásnyira van az istenektől!

Közben Amenhotep és az állítólagos istenek megfogják az Amon-Ré hajójához kötött kötelet.

A kötél persze rá van csomózva a vontatóbárka tatjára, és az istenek meg a pap csak a szabadon lógó végét tartják, azt a látszatot keltve, hogy ők maguk húzzák az istenek királyának súlyos hajóját.

Közben Amon-Ré szobrának hordozói már felértek az *Uszerhatra*, és letették az aranybárkát a hajó fedélzetének közepén lévő emelvényre. Majd e bárka két oldalán fél térdre ereszkednek, balra a sakálfejes szellemek, jobbra a sólyomfejűek, fél karjukat magasba emelik, a másikkal pedig a zeneszó és ének ütemére lassan verni kezdik mellüket.

A többi hajón is elhelyezik a saroglyákat. Az elülső bárkán felemelkednek az elefántcsonttal és arannyal díszített hosszú evezők, és a hatvan evezős egyszerre meríti vízbe a lapátokat. Az ünnepi hajóját megkezdődik.

Az evezősök teljes erőből hasítják a vizet, hogy minél hamarabb a túlpartra érjenek, és találkozzanak a felvonulással. Ott, a Szentély csodálatos kikötőjében már várják őket, a part mentén tolong a nép, mély meghajlással és imádsággal hódolva az istenek királyának.

Tuti és Kari már semmit se lát. A folyón annyi a csónak, hogy a legtöbben, köztük ők is, csak a Szentélynél jóval lejjebb tudtak kikötni. Hiába futnak vissza, a körmenet már eltűnt a Szentély kapujában.

- De kár! Elkéstünk! - bosszankodik Tuti. - Mit tegyünk? Holnap majd jobban igyekszünk, hogy a letelejtől lássunk mindent. Most menjünk haza. Anyám nagyon finomakat főzött. Egyedül lakmározhatunk a kertben. Apám vendégségbe megy, anyám és a nővéreim a tetőn fogadják vendégeiket. Jó lesz, nem igaz?

A fiúk elindulnak Tutiék háza felé. Mindenütt egymás hegyén-hátán tolong a nép; a helybéliek, a főváros keleti partjáról és más városokból érkezett vendégek elárasztják az utcákat, csoportosan üldögélnek a lapos háztetőkön. A fiúk nagy nehezen átvergődnek a zajos tömegben.

Végre hazaértek. A nagy szikomorfa árnyékában gyékényeket terítettek le, és Tuti nővérei már kihozták és elrendezték a sokféle ételt, lepényt, édességet, gyümölcsöt. A fiúk jó étvággal hozzálátnak az ízletes ebédhez.

- Öcsém, még egy vendéged jött - lép váratlanul Tutihoz a nővére. A lány mögött Kari megpillantja az ismerős alakot.

²⁸ *Khnum* - teremő istenség, aki a legenda szerint fazekaskorongon formálta az embert. Kosfejűel ábrázolták

- Ez Ramesz! Üdvözöllek! - pattan fel Kari. - Ismerkedjete meg! Ő Tuti! Emlékszel, beszéltem már róla.

Tuti üdvözli Rameszt, és kíváncsian végigméri. Hogyne, hiszen Amon-Ré dicső templomából jött!

Leülteti új vendégét, és serényen kínálgatja. Rameszt nem kell biztatni, nagyon sietett, nem maradt ideje, hogy nagyapjával együtt ebédeljen. Egy ideig némán falatoznak, közben kérdő pillantásokat vetnek Rameszre.

Ramesz, észrevéve türelmetlenségüket, igyekszik mielőbb elmondani értesüléseit.

- Nos - kezdi -, harmadnapja ítélkezett a városi törvényszék. Úgy döntöttek, hogy Pahar rézműves semmiben sem bűnös, és Paszer panasza alaptalan. A rézművest azonnal szabadon is engedték.

- Kik voltak a bírák? - vág közbe Kari.

- A városi törvényszék rendes tagjai - feleli Ramesz. - A vezír elnökölt, mint mindig, a bírák pedig Amenhotep főpap, az én nagyapám, Amon-Ré templomának második papja és más fontos emberek voltak, köztük a királyi írnok... Meg maga Paszer is... Képzeltetitek, mit érzett a tárgyalás alatt! Nagyapám azt mondta, soha életében nem látott úgy embert dühöngeni, mint Paszert, amikor az ítélet után elment!

- Azt meg hiszem! - mondja felhevülve Kari. - És mi van a többiekkel?

- Az ő ügyüket elhalasztották. Még vallatni akarják őket. A tegnapi kihallgatás után mindkettőjüket templomunk börtönébe vitték. Már mint Nahtmin nagybátyádat és Harudit. Csúnyán össze vannak verve, mert sehogy se akarják beismerni a rablást.

A két fiú a döbbenettől szóhoz se tud jutni.

- Sikertelen becsempésznem nekik ennivalót meg kenőcsöt a sebeikre - folytatja Ramesz. - Bekenmutnak is elmondtam mindent.

- Láttad őket? - kérdezi Kari.

- Nem, az lehetetlen - feleli Ramesz.

- Akkor hogyan sikerült beküldeni az élelmet meg a kenőcsöt?

- Az már az én dolgom... vannak barátaim... Ez most különben sem fontos. Nekem még mutatnom se szabad, hogy érdeklődöm irántuk, vagy ismerem őket.

- A nagyapád megharagudna érte? - kérdezi Tuti.

- Persze! De még inkább azért, mert ha kitudódna, semmit nem tehetnék értük, nem is kérdezhetnék felőlük. Egy lelket se engednének a közelükbe! Nagyon sötét ügy ez, fiúk!

- Még sötétebb, mint gondolnád, Ramesz - toldja meg Kari. - Tuti majd elmondja, mit tudott meg. Beszélj, Tuti.

És Tuti elismétli a Paura lakomáján hallottakat.

Ramesz hallgatja, és közben egyre jobban összevonja a szemöldökét, kezével pedig öntudatlanul a gyékény szélét tépkedi, amelyen ül.

- Úgy? - mondja, mikor Tuti befejezte. - Most nemcsak az világos, hogy Paneb közönséges rabló, hanem az is, hogy ennek a piszkos ügynek a szála rajta keresztül Paurához vezetnek!

- Mit gondolsz, Ramesz, lehetne valamit tenni a megmentésükért? Ha legalább az ítélet-hirdetés napját tudnánk! - Kari hangja remeg, bár minden idegszálával igyekszik megőrizni nyugalma.

- Csak később ítéleznek fölöttük, tíz nap múlva. Az egyetlen reményünk Hevi. Ő talán be tudná bizonyítani a főpapnak, hogy Nahtmint és Harudit igazságtalanul fogták el. De ehhez mindent el kell mondanotok neki, amit Paneb és Paura bűneiről tudtok. Ez nagyon, de nagyon fontos!

- Hogy Paneb csirkefogó, azt Hevi maga is jól tudja - mondja Kari. - Inkább arról kell felvilágosítani, amit Tuti Paura házában hallott.

A fiúk elgondolkodnak, végül Tuti megszólal:

- Az ám! Pahart az ítéletig Paura házában tartották fogva! Még az sem véletlen, hogy Paura parancsára etették, itatták! Ezt meg kell tudnia Hevinek, nem igaz?

- De - mondja Kari. - A rézműves Panebbal együtt fosztogatott, méghozzá Paura tudtával. Világos! Biztosan arra is kioktatták, hogy mit valljon a törvényszéken, és hogy a rablás nyomait tüntesse el!

- Igen, ezt mind Hevi tudomására kell hozni - helyesel Ramesz. - De indulnom kell. Nagyapám nem sok időt hagyott. Ismét készülünk a körmenetre. Amon szobrát holnap itt nálatok végighordozzák minden templomban, aztán kiviszik a temetőbe. Eljöttek, ugye?

- Persze - válaszolja Tuti felélénkülve. - Különösen az érdekes, amikor a hegyekbe vonulnak. Beszélnek, hogy a körmenet istenítélet lesz! A telep néhány lakójának panaszáról ítélezik Amon. Mit mosolyogsz, Ramesz? Persze, te biztos gyakran láttál ilyen istenítéletet. Neked nem újdonság. De nekem igen. Én még sose láttam, és okvetlen meg akarom nézni, hogyan törvénykezik Amon!

- Amon? - Ramesz hangjában gúnyos árnyalat érződik.

- Persze hogy Amon! A képmása, az aranyszobor fejezi ki akaratát. Ezt mindenki tudja! - csodálkozik Tuti. - Kivált pedig te, aki sokkal járatosabb vagy ilyesmiben, mint mi.

- Igen, igen! Járatos vagyok benne - mondja most már nem csúfondárosan, hanem keserűen Ramesz, és konokul összezárja ajkait. De látva Tuti értetlenségét, gyorsan hozzáteszi: - Gyönyörű és ünnepélyes lesz a körmenet. Neked az ilyesmi nagyon tetszik, ugye, Tuti?

- Mi ott a dolgod? Viszel valamit? Hol láthatunk? - árasztja el kérdésekkel Tuti.

- Amon-Ré szobra mellett leszek. Egészen közel hozzá! De ne is keressetek, úgysem láttok meg.

- Hogy is látnánk, annyi felnőtt pap között! - elégedetlenkedik Tuti. - De utána majd mindenről beszámolsz, jó?

- Jó - feleli Ramesz, és feláll. - Ideje indulnom.

- Elkísérem Rameszt! Rögtön jövök! - áll fel Kari is.

Az utcára érve megszólal:

- Tényleg azt hiszed, hogy a mesterem meg tudja győzni még a főpapot is Nahtmin bátyám és Harudi ártatlanságáról?

- Alapos bizonyítékokkal igen. Amenhotep nagyon okos és tapasztalt. Könnyen eligazodik a legbonyolultabb ügyekben is.

- De örülnék, ha sikerülne kiszabadítani őket! - sóhajt reménykedve Kari.

Ramesz ránéz, és lassan mondja:

- Ha Amenhotep meggyőződik az ártatlanságukról, még nem biztos, hogy parancsot is ad a kiszabadításukra, vagy felmenti őket a törvényszéken.

- Nem értelek - mondja zavartan Kari. - Amenhotep akkor is fogva tartja vagy vád alá helyezi őket, ha tudva tudja, hogy ártatlanok?

- Még az elítélésüktől sem riad vissza...

- De miért?

- Sok oka van. Ha ezeknek az embereknek a sorsa senkit se érdekelne, Amenhotep talán igazságosan bánná velük, akárcsak te vagy én. De a nagybátyádat és Harudit Paura feketítette be. És a sorsuk attól függ, hogy Paura és Paszer viszályában Amenhotep kinek az oldalára áll. Ebben biztos vagyok.

- Lehetetlen! - szörnyülködik Kari. - Hiszen főpap!

A fiúk megállnak, és egymásra néznek. A Szentély utcáin észrevétlenül a folyóra nyíló kapuig jutottak el, és épp az északi toronynál állnak. Egy lélek sincs körös-körül. Ramesz kézen fogja Karit, a torony árnyékába vonja, és így szól:

- Hát nem láttál és hallottál eleget a telepen? Azt hiszed, hogy a papok mindig igazságosan cselekszenek?

- Olyan ostoba nem vagyok! - tiltakozik hevesen Kari. - De azok közönséges kis papok. Ő azonban a legelső, és ismeri a szent könyvek minden bölcsességét, az összes titkos szertartást! Az ilyen csak kiváló ember lehet. Nem hazudhat, nem csálhat! Minek is tenné?

- Hogy megmaradjon magas hivatalában! - mondja keményen Ramesz. - Hallgass ide, Kari! Ezt csak neked mondom, mert megszerettelek, akár a testvéremet, és bízom benned, bízom, hogy nem vagy képes semmilyen aljasságra... Rajtad kívül senkinek nem árulnám el! Szóval Amenhotep bármire kapható, ha növelheti vele a hatalmát, vagy gyarapíthatja akár a templom, akár a maga vagyonát. És nemcsak ő ilyen. Ilyen a nagyapám is és sok más pap... Kivétel persze akad. Például Bekenmut vagy az öreg Naht nagyon jó ember... De szenvednek is eleget ettől a cinkos képmutatástól. Itt minden csak látszat... Különben is...

Ramesz elhallgat, Kari is elnémul a döbbenettől. De Ramesz annyira tűzbe jött, hogy nem bírja szótlanul.

- Nemrég elítéltek egy papot, aki megszegte az egyik alapszabályunkat. Úgy ment be a kápolnába, hogy nem végezte el az előzetes szertartásokat, nem böjtölt, nem mosdott meg. Ahogy bevallotta, egyszerűen lusta volt mindezt végigcsinálni...

- Nem félt az isten büntetésétől? Hiszen ő mindent tud! Még ha az emberek nem veszik is észre! - vág közbe Kari.

- Azt hiszed, az a pap is úgy hitt ebben, mint te? Kétlem.

- Nem hitt volna benne?

- De nem ám! Úgy látom, nem gondoltál bele még semmibe se komolyan. Vajon miért nem vesztítette el Paneb mindeddig a szeme világát, ha a Nyugati Bérc Úrnője megvakítja a bűnösöket? Na miért?

Ramesz Karira néz. Az sarokba szorítva hallgat. Erre Ramesz gúnyos mosollyal folytatja:

- Ha az istennő igazságos, réges-rég meg kellett volna vakítania Panebet! Nem? Vagy igazságtalan lenne? Azt se felejtsd el, hogy a halott királyok közül egy sem büntette meg Panebet, aki pedig kirabolta sírjaikat! Képzeld csak el! A rablók betörnek a sírboltokba, és se a holtak lelke, se a holtak istene, Anubisz, se a királysírok patrónája, Meret-Szegez istennő, az a bizonyos Nyugati Bérc Úrnője, szóval senki nem állja a tolvajok útját. Hogyhogy nem csap beléjük a villám, vagy nem zúzza őket agyon valami szikla? Ezt magyarázd meg! Hallgatsz?

Kari tényleg hallgat. Szinte szédeleg Ramesz kérdéseitől.

- Csak gondolkodj! Én megyek. - Ramesz erősen megszorítja Kari vállát, és már fordul is, hogy elmenjen. De Kari karon ragadja.

- Megállj! Nekem ez még soha nem jutott eszembe. Fel sem foghatom! Mintha azt mondtad volna, hogy az istenek nem mindentudók, nem is igazságosak... Meg hogy a holtak lelke... az...

- Gondolkodj, Kari, gondolkodj! Egyedül kell mindennek a mélyére eljutnod.

- Gondolkodni fogok... igen. Várj csak! Még valamit! Kik voltak azok a sakál- és sólyomfejű bárkavivők?

- Álarcos papok, mint mindig.

- Papok?

- Csak nem hitted, hogy Nehen és Pe lelkei?

- Nem... nem tudtam... És a főbárkán, ott a köteleknél, azok is álarcos papok voltak?

- Hát persze! Még soha nem láttál temetésen sakálfejet viselő papot, aki Anubisz istent jelképezte a gyászszertartás alatt? Vagy elhitted, hogy Anubisz isten személyesen kíséri a holtat a sírboltba? De most aztán szedhetem a lábam! Ég veled! Holnap találkozunk! Addig gondolkodj és hallgass!

AZ ISTENÍTÉLET

- Te vagy az? - kérdi Ramesz nagyapja. - Jókor jöttél. Fogd az íróeszközeidet! Velem jössz a tanácsba. Az istenítéletet tárgyaljuk meg.

Ramesz némán bólint, írókészletet és tiszta papirusztekercseket vesz magához. Tudja, hogy nagyapja és a templom harmadik papja a holnapi körmeneten nyilvánosan tisztázandó ügyeket fogja tanulmányozni, amelyek felől maga az isten, Amon-Ré dönt.

Azaz, így hiszi mindenki, néhány papon és Rameszon kívül. A valóságban pedig mindent Ramesz csinál. A fiút az istenszobor mögött a saroglyán egy takaró alá rejtik, aztán egy megbeszélt jelre megrántja a szobor karjához kötött szíjat. Erre az isten karja fölemelkedik és megérinti a térdére tett cserepet, amire fel van írva a hozzá intézett kérdés vagy maga az ítélet. Minden ügyhöz két cserepet készítenek, két különböző döntéssel. Például, ha egy lopást kell tisztázni, akkor az egyik cserépre azt írják: bűnös - a másikra: ártatlan. Majd egymás után mindkettőt a szobor elé teszik, és amelyiket az a karjával megérinti, az lesz az istenítélet. Néha kérdést írnak a cserépre. Ha ilyenkor a szobor keze megmozdul, az isten válasza igenlő, ellenkező esetben tagadó.

Persze a papoknak fel kell készülniük az istenítéletre, hisz csak az eldöntendő ügyek ismeretében határozhatnak.

Most éppen ilyen megbeszélésre készülnek. Ramesz nagyapja sietve magához veszi papi botját, és máris indul kifelé. Ramesz, összeszedve minden szükséges holmit, utánamegy. Belépnek a nagyapja számára kijelölt fogadószobába.

Már ott találják a templom harmadik papját, írnokával, Csaraival együtt és a királyi temető írnokát, Amonnahtot. Ramesz nagyapjának jöttére mindannyian felállnak. Ő némán odamegy a neki kikészített karosszékhez, leül és jelt ad a másik papnak, hogy kezdhetik. Ramesz nesztelenül a nagyapja széke mögé áll.

- Nos, milyen ügyek kerülnek holnap a „hívásra hallgatók” telepéről istenítéletre? - fordul a pap Amonnaht írnokhoz. Az kinyitja faszelencéjét, és elővesz egy papirusztekercset.

- Az első, Pauah kézműves panasza Ipui kézművesre gyékénylopás ügyében. Ipui tagad, de mindenki állítja, hogy csakis ő lehetett a tolvaj. Ráadásul nemegyszer rajtakapták már kisebb lopásokon.

- Hát akkor Amon isten majd megbünteti - mondja nyugodtan a pap.

Ramesz nagyapja hallgat. Szeme lehunyva, máshol járnak a gondolatai, ráhagyja a papra, amit mondott. Látszik, hogy teljesen közömbös neki, lopott-e Ipui vagy sem. Amonnaht írnok jegyez valamit a papiruszára, a pap írnoka, Csarai szintén jegyzetel.

- A második ügy. Egy kézműves idős özvegye, Henut, azt akarja tudni, hogy fia, Hai, papja lehet-e Széthi-Menmaátré fáraó templomának.

- Hmm... mit szól hozzá a templom főpapja? - kérdi a pap.

- Támogatja... Hai az ő templomukban tanult... Ráadásul a bátyja, Jahmesz festette ki a főpap sírboltját, méghozzá nagyon szépen - feleli Amonnaht.

- Vagy úgy! Akkor hát Amon isten megígéri az özvegy Henutnak, hogy fia, Hai, pap lesz Széthi-Menmaátré fáraó templomában. A két írnok ismét feljegyez valamit tekercsére.

- Tovább! - mondja a pap.

- A következő ügy nagyon bonyolult, uram - mondja Amonnaht. - A királyi temető egyik kézművesét azzal vádolják, hogy ellopta a munkájához kapott aranyat.

- Ki ez a kézműves? - kérdi a pap.

- Onahtu asztalos. Kiváló mester, de veszélyes ember. Gyakran szembeszegül Paneb csoportvezető utasításaival, aki többször is bepanaszolta emiatt a Nyugati Városrész előjárójánál, Fauránál.

Ramesz érzi, amint kalapálni kezd a szíve. Onahtu asztalos? Kari és Taiszi apja? És megint Paneb? Hogyhogy Kari erről nem szólt semmit? Biztosan ő sem tudta.

A pap közben elgondolkodva megkérdezi:

- Paneb csoportjából való... És Paura is elégedetlen vele? Nocsak! Miért nem a telep bírósága elé került az ügy?

- Mert nem tűr halasztást, most pedig ünnepek vannak, és még nem gyűltek egybe a bírák.

- Ki tett panaszt, és mit mond az asztalos?

- A vádat tegnap jelentette be Paneb helyettese, Hádi. Ő osztja ki a mestereknek az aranyat a munkájukhoz. Állítólag kiadta az aranyat az asztalosnak, az pedig váltig erősíti, hogy nem kapott semmit. Paura nagyon siettetti az ügyet. Azt parancsolta, hogy még ma este tartóztassák le az asztalost - teszi hozzá Amonnaht, egyenesen a pap szemébe nézve.

- Tehát Paneb helyettesének, Hatinak a panaszára került az ügy istenítéletre? - tagolja lassan a pap, szintén kutatva Amonnaht tekintetét. - Úgy, úgy... Biztosan bűnös, és majd meg is lakol érte.

- Jó lenne, uram, rá is szolgálna mindenképpen, de a telepen nagyon szeretik és tisztelik. Könnyen lehet, hogy... - Amonnaht elharapja a szót.

A pap ráförmed:

- Tessék?

- Könnyen lehet, hogy elégedetlenséget vált ki, uram...

- Ugyan mi? Az istenítélet? Ilyen nincs és nem is lesz! Van még valami?

Az írnok irataiba pillant, valamit beszélni kezd, de Ramesz azt már nem hallja. Kari és Taiszi apját aranylopással vádolják! Ezért orrát, fülét levághatják, és örökre Nubiába hurcolhatják valami szörnyű ércbányába, ahol mindenki elpusztul az embertelen munkától. Pedig biztosan ártatlan! Vele is Paneb akar elbánni, ahogy már elbánt Harudival és Nahtminnal. Valamit tenni kéne!

Vegye a bátorságot, és mondjon el mindent, amit tud róluk? Nem, nem, ezzel nem használ senkinek, csak elrontja a dolgot. Hallgatni kell. Majdcsak eszébe jut valami.

A fiú minden erejével palástolni próbálja felindultságát, nehogy magára vonja a figyelmet. A háttérben maradva talán még segíthet...

Az írnok közben már azt jelenti, hogy Mini kézműves panaszt emelt Karai ör ellen, akitől pénzt kért kölcsön. A kézműves állítólag idejében vissza is fizette a kölcsönt, Karai azonban tagadja ezt, és újra követeli a pénzt.

- Úgy vélem, hogy isten a kézművest pártfogolja - mondja a pap. - A telepen mi a vélemény az ügyről?

- Igen, a nép Mininek ad igazat, sokan látták is, amikor visszaadta a kölcsönt az őrnök - feleli az írnok.

- No látod! Bizonyára így igaz. Egyébként az asztalos ügye nem fog nyugtalanságot kelteni, ha az összes többi a nép szája íze szerint intézzük. Mi van még?

- Két asszony kérdezi, megkapják-e a kézművesek a múlt havi illetmény elmaradt részét, tekintettel arra, hogy közben már az e havat is kiosztották?

- Nagyon jó! - élénkül fel a pap. - Persze hogy megkapják a múlt hónapról elmaradt járandóságot. Mondd meg Faurának, hogy holnap, rögtön az istenítélet után, a felmálházott szamarak egyenesen a Szentélyből jöjjenek ki! Az lesz ám a csoda! Rá se hederítenek holmi asztalosra! Az illetmény fölötti örömben áldani fogják Amon-Rét az igazságos és gyors ítéletért! Nincs több ügy? Akkor végeztünk!

Mindenki feláll. Az írnokok összerakják jegyzeteiket, íróeszközüket, és meghajolnak a pap előtt. Ramesz nagyapja elmegy, a fiú, mindenki felé meghajolva, szintén utána indul, de a pap visszatartja. Csarai írnok is ott marad. A pap némán vár, míg Amonnaht írnok kimegy, majd így szól:

- Holnap, mint mindig Ramesz lesz a saroglyán, a függöny alatt. Te pedig, Csarai mellette mész, és a kellő pillanatban a pálcával megérinted a vállát. De vigyázz, nehogy észrevegyék! Az isten döntéseit pedig jól véd az eszedbe! Most pedig menjetek a templomba, és ellenőrizétek, hogy rendben vannak-e a szobrok. Csarai, itt a pecsét! Ezzel a papok beengednek a kápolnába, ahol a szobor áll. Ha kijöttök, pecsételd le megint a kápolna ajtaját, a pecsétet pedig hozd vissza nekem. Induljatok!

Csarai és Ramesz némán meghajolva távoznak. A szobor szerkezetének ellenőrzése nem sok idejükbe kerül. Minden működik. Amint Ramesz meghúzza a szíjat, a szobor karja könnyedén és hangtalanul felemelkedik. Csarai lepecsételi a kápolna ajtaját, és ezzel végeztek is. Ramesz lassan vánszorog a templomból a főkapuhoz. Kétségek között hányódva, próbál valami módot kieszelni barátja apjának megmentésére.

Mivel nem jut eszébe semmi, kísétál a Szentély Keleti Kapuján, ami még lenyűgözőbb, mint a nyugati, és elindul a kikötő felé, oda, ahol tegnap az Ipet-Szut istenszobrait vivő bárkák partot értek. A kőkorlátra könyökölve a távolba réved, a folyam nyugodt vizére és a keleti part messzi épületeire. Mit tehetne?

Váratlanul átvillan agyán, hogy van megoldás, mégpedig igen egyszerű és biztos. Hiszen holnap lényegében minden tőle, Ramesztől függ, és ha elég bátor szembeszegülni a papok határozatával, Onahtu megmenekül! A fiú arca tüzelni kezd. Elszánja-e magát erre a kétségbeesett tetre? És ha igen, mi lesz vele azután? Megölik? Hát aztán? Hiszen árva, magányos, a nagyapja alig törődik vele, nem is igen sajnálná. És hány embert tesz szerencsétlenné, ha visszaretten! Nem! Nem fog inába szállni a bátorság! Feltétlenül véghezviszi tervét! Ha törik, ha szakad! Nincs más kiút!

Lassan elmegy a korláttól, és hazaindul. Otthon csendben húzódik be kis szobájába. Ma nem akarja látni a barátait. A feje kábult, étvágya nincs. Iszik egy kancsó vizet, ledől az ágyra, és nehéz, nyugtalan álomba merül.

Arra ébred, hogy nagyapja rabszolgája rázza a vállát. Reggel van! Gyorsan megmosdik, felöltözik. Enni megint nem kíván, csak nagy erőlködve nyel le néhány datolyát. Indulni kell.

A templom már tele van a különböző szentélyekből érkezett papokkal. Fiatalok és öregek vegyest, fehér ruhában, némelyik vállra vetett párduchórbán. Valamennyien az ünnepi körmenet előkészületeivel foglalatoskodnak. Méceszt gyújtanak, hozzák a tömjént, a legyezőket, a virágkoszorúkat. Valahol a zenészek hangolják hangszereiket.

Ramesz a kápolnához megy, amelyben Amon-Ré szobrát őrzik. Itt már készenlétben állnak a sólyom- és sakálfejet viselő papok, akik majd az istenszobrot viszik a saroglyán. Valamennyi öles termetű, szép szál, erős férfi. Ramesz a kápolna ajtajához megy. Mái jön is templomuk főpapja, Amenhotep, mögötte Ramesz nagyapja, majd a rangban harmadik pap, elmaradhatatlan kísérijével Csarai írnnokkal és végül a Szentély főpapja. Hátrébb lépked a vezír, aztán a két városrész gyűlölködő előjárói: Paszer és Paura, kíséretükben a legmagasabb méltóságok.

Felcsendülnek az Amon-Rét köszöntő himnusz hangjai. Valamelyik pap feltöri a kápolna ajtajának pecsétjét, Ramesz nem tudja megállapítani, hogy ki az. Egy kezét érez a vállán. Csarai írnnok könnyedén előretuszkolja a fiút, a papok nyomába, azután a harmadik pappal együtt bemennek a kápolnába, amelynek ajtaja gyorsan és nesztelenül becsukódik utánuk.

A harmadik pap odamegy a saroglyához, és egy szemvillanással a bárkára parancsolja Rameszt. A fiú engedelmesen felmászik, leül a szobor mögé, kezébe véve a szíjat, amivel mozgásba hozhatja az isten jobb kezét. Beborítják egy nagy takaróval, ami úgy van felfüggesztve, hogy nemcsak hátulról, de részben oldalról is elfödi az istenszobrot. Csarai a bárka bal oldalához áll, éppen Ramesz mellé. Vállán egy kis pálca, amivel majd megérinti a fiút, ha meg kell húznia a szobor kezét mozgató szíjat.

Ramesz szinte révületben hallja, amint kitarják a kápolna ajtaját, és a papok vontatott hangon megkezdik az ünnepi szertartást, szavukra a kórus éneke felel. Két oldalról odalépnek a bárkavivő papok, egyszerre és hirtelen vállukra emelik a súlyos saroglyát, rajta Amon szobrát a mögötte rejtőző Ramesszal, és elindulnak a kijárat felé.

Lassan haladnak át a templom termein. Miközben az egyik helyiségből a másikba viszik a bárkát, Ramesz a takarón keresztül látja a számtalan méces imbolygó fényét. Hirtelen még világosabb lesz, ebből megérti, hogy a körmenet a templom épületéből kiért a szabad ég alá. Most majd balra fordulnak, végigmennek a királyok halotti templomai előtt, és mindegyiknél megállnak.

Az egyenletesen ringatózó saroglyán Ramesz elálmosodik. Kissé félrehajtja a takaró redőit, hogy mindent lásson, ami körülötte történik, de azért ő maga rejtve maradjon. A nyugati part látványára elszáll szeméből az álom. A menet az egykori uralkodók halotti templomainak gyönyörű épületei között kanyarog, ahonnan kihozzák elébük az ott tisztelt királyok szobrai. Lebegnek a ragyogó színűre festett, nagy strucc tollas legyezők, tömjénfüst gomolyog, himnuszok hangja száll, szisztrumok csörögnek, hárfák és kitharák pengenek.

Miután valamennyi királytemplom szobrát bemutatták Amonnak, az istenség most a sírokat keresi fel. Az ünnepi menet a hegyek irányába fordul. A saroglyával nem lehet szorosan a sírok közelébe menni, így csak a legjobban járható utakon haladnak végig.

Most a keresztút felé tartanak, amely a temetők irányába ágazik el. Itt Ramesz egy másik menetet vesz észre, amely a hegyről lefelé épp velük szemben vonul. A menetet férfiak, nők, gyerekek, öregek alkotják. Saroglyát nem visznek. Mindannyian ünneplőben vannak. Parókák pompáznak, díszek ragyognak rajtuk, szalagok lobognak tarka csokraikon és koszorúikon. A „hívásra hallgatók” telepének lakói jöttek Amon-Ré fogadására! Az asszonyok zeneszerszámokon játszanak, hangosan dőngetik dobjaikat, csörgetik a szisztrumokat²⁹, és táncolnak, énekelnek. Parókáik vékony tincsei, rojtos ruháik széles redői röpködnek a levegőben.

*Dicsőség neked, Amon-Ré,
Ipet-Szut ura, Istenek királya!*

énekli a kórus. Az újonnan jöttek odamennek a saroglyához, megfordulnak; ily módon a menet élére kerülnek, melyet énekelve, táncolva vezetnek tovább.

A keresztúthoz érve megállnak. Egy felolvasó pap a többiekkel felváltva imát mond, majd ismét felcsendül az ének. Ramesz mozgolódást vesz észre a tömegben, a zene abbamarad, mindenki a saroglya közelébe tolakszik. A fiú vállát könnyedén megérinti a pálca. Ez a megbeszélte jel! Közeledik hát az istenítélet szertartása. Készülni kell.

Kijön a harmadik pap, és arccal a szobor felé fordulva, füstölőjét lengetve tömjénezni kezd. Melléje lép Amonnaht, a királyi temető írnoka, és kinyitja szelencéjét. Ekkor a tömegből előfurakszik egy idős asszony és négy férfi, de egy mérges, durván barázdált arcú öregember, könyökével lökdösve visszatereli őket, miközben erősen markol kezével egy tizenhat év körüli, kapálózó suhancot, aki láthatóan szabadulni és menekülni szeretne. A körülállók azonban, akik élő falként összezárulva a szoborhoz tuszkolják őket, nem engedik. A suhancra mindenhol ellenséges arcok merednek, és végül bele is törődik sorsába, abbahagyja a kapálózást.

Amonnaht írnok átnyújtja a papnak a két cserepet. Az kezébe véve, fennhangon kérdezi:

- Pauah kézműves itt van?

- Itt, uram! - kiáltja a haragos arcú öreg. - És ez a tolvaj Ipu is itt van, ni!

- Ne nevezd addig tolvajnak, amíg az isten nem döntött, hogy mi az igazság - utasítja rendre szigorúan és nyugodtan a pap.

A tömegen suttogás fut végig. Pauah zavartan pislog a papra, aki veszi az egyik cserepet, és hangosan olvassa le róla:

- Ő lopta el a gyékényt?

Azzal odamegy a szoborhoz, leteszi eléje a cserepet, és fennhangon így szól:

- Ó, nagy isten, ítélkezz fölöttük!

Ramesz érzi Csarai pálcájának érintését, és meghúzza a szíjat. A csuklópánt nyikorgásából és a tömeg többségének hangos kiáltásából következtet, hogy a szobor karja felemelkedett. A nép elcsendesedik. Az írnok két újabb cserepet nyújt át neki.

- Itt van-e az özvegy Henut? - kérdi a pap.

- Igen, uram, itt vagyok - mormolja az asszony, mélyen meghajolva a pap, a szobor és Amonnaht felé. Egy fiatal lány támogatja óvatosan.

²⁹ *szisztrum* - nyélből és keretbe foglalt fémszálakból összeállított templomi hangszer, melyet körmeneteken a nők használtak. A csörgő tetejét Hathor istennő képmása díszítette

- Papja lehet-e az özvegy Henut fia Széthi-Menmaátré fáraó templomának? - olvassa a pap a szobor felé fordulva, és leteszi eléje a cserepet.

Ramesz újra érzi vállán Csarai pálcájának érintését, és meghúzza a szíját. Az asszony boldog kiáltása, falubeli szomszédainak üdvívalgása sokáig nem akar szünni.

- Itt van-e Karai ör és Mini kézműves? - kérdezi a pap. Igen, mindketten itt vannak: a nyegle képű, tagbaszakadt ör és a kis, szikár öregember.

- Karai! Visszafizette-e neked Mini kézműves az adósságát? - kérdi a pap.

- Nem, uram, eszében sem volt! - feleli gúnyosan az ör.

Mini mondani akar valamit, de Amonnaht írnok már átnyújtotta a cserepeket a papnak, aki leolvassa az elsőről a feliratot:

- Igazat szólt-e?

Ramesz emlékszik rá, hogy most nem kell jeleznie. Csarai sem érinti meg. Feszült csend támad. Szinte hallani a szoborra meredő emberek lélegzetét. Ramesz egy kissé elhúzza a takaró sarkát. Hohó! Hogy meghökkent, hogy zavarba jött az ör! Úgy látszik, mást ígértek neki! És egyszerre milyen reménységgel nézhet Amon szobrára a kis öreg!

A pap most a második cserepet fogja.

- Hazudott-e? - hangzik a második kérdés. A pap elveszi az első cserepet, és helyébe teszi a másikat.

Ramesz olyan biztos a válaszban, hogy egy pillanattal Csarai pálcájának érintése előtt már megrántja a szíját. Ismét örömteli kiáltások hallatszanak, valaki megöleli az öreg kézművest, néhány hang himnuszt énekel, a többiek belekapnak, és már mindenki dalol. Fenyegető kezek nyúlnak az ör felé, de sikerül eliszkolnia. Ekkor Ramesz megint a papot hallja:

- Hát, a kézművesek csoportvezetőjének helyettese és Onahtu asztalos itt vannak-e?

Elérkezett a pillanat. Ramesz ajkát harapdálva kiles rejtekhelyéből. A paphoz odalép egy elég magas, jól öltözött férfi, feszesen bodorított parókában. Nyilván ez Hát. Az arcát Ramesz elől eltakarja az írnok. Annál jobban látja Onahtu asztalost, akit durván taszigál előre négy ör. A keze hátra van kötve... Ekkor kétségbeesett kiáltás hallatszik:

- Apám! Apám!

Ez Kari. Ramesznek összeszorul a szíve. Már Karit is látja, amint kétségbeesve igyekszik apjához, mögötte Tuti próbál átvergődni a tömegen, de őt elsodorják... Kari azonban elszántan furakodik előre. Ó, hogy jajveszékel:

- Apám, mi történt veled? Engedjete! Apám!

Sikerült odajutnia! Ám az örök ellökdösik, az egyik fejbe vágja, a másik dorongjával erősen a kezére sújt. Kari csaknem elesik, de néhány férfi elkapja. A fiú arcán annyi keserűség van, hogy Ramesz nem bírja nézni, inkább az asztalosra veti tekintetét. Onahtu az istenszoborra mered. Milyen kétségbeesés ül a szemében! És milyen feszült várakozás, milyen izgalom az emberek arcán.

A pap pedig már olvassa is:

- Ellopta-e az aranyat Onahtu asztalos?

A pálca Ramesz vállához ér. De a fiú ökölbe szorítja kezét, nem nyúl a szíjhoz. A szobor mozdulatlan. Most már belevág Ramesz vállába a pálca, még a bőrt is lehorzsolja. Csarai, úgy

látszik, megfélelkezett minden óvatosságról. Vajon mit gondolhat Amenhotep és a pap? Mi lesz a büntetése? Mindegy, meg is ölhetik, de nem vetemedik ilyen aljasságra. Onahtu ártatlan, ezt a törvényszéknek is el kell ismernie. Ha most az ítélkező isten helybenhagyja büntelenségét, akkor már azok sem merik bántani!

Ramesz már nem néz ki a résen, hanem szemét lehunyva egyre erősebben szorítja össze kezét. A saroglya körül zaj támad:

- Az isten igazságot szolgáltat neki!
- Olvassák a második cserepet!
- Onahtu ártatlan!
- Dicsőség Amonnak!

A pap értetlenül áll a szobor előtt, nem tudva, mi történt. Várakozik, hiszen Onahtut el kell ítélni. De a szeme sarkából látja, hogy a nép nyugtalankodik. A kiáltások egyre hangosabbak, egyre fenyegetőbbek.

- Olvassátok a második cserepet! - követelik erőlesen az emberek, a saroglya köré tömörülve.

A pap érzi, hogy nem várhat tovább. Tekintetével Amenhotep főpapot keresi, aki körülnéz, és felmérve a helyzetet, így szól:

- Olvasd a másik kérdést!

A pap átveszi az írnoktól a cserepet, magasan a feje fölé emeli, annak jeléül, hogy a közkívárat szerint cselekszik.

- Ártatlan-e Onahtu asztalos? - hallatszik tisztán a pap hangja.

A cserép már ott van a szobor előtt, és Ramesz, kiszámítva a kellő időt, erősen megrántja a szíját. A fülsiketítő üdvivalgás vihként tombol a völgy fölött. Ramesz összegömbölyödik, nem néz ki a résen, nem látja Onahtu felragyogó arcát, nem látja, hogy azon nyomban kioldozzák kezét, és Kari apja nyakába kapaszkodik, a barátai pedig ölelgetik. Nem látja Hádi dühtől eltorzult arcát, se a tettett nyugalmat, amivel a pap kinyilatkoztatja, hogy Amon-Ré isten Onahtu asztalost ártatlannak találta az aranylopásban, amit valószínűleg másvalaki követett el, és az ügyben nyomozást kell elrendelni.

Csak akkor tér egy pillanatra magához, amikor a pap felolvassa a telep asszonyainak kérdését:

- Kegyes urunk, megkapjuk-e a járandóságunkat?

Ramesz érezve a pálca döfését, gyorsan meghúzza a szíját. A nép ismét örömujjongásban tör ki az isteni ígéretre, hogy megkapják az elmaradt járandóságot. Dicsőség Amon-Rének, dicsőség az istenek királyának! Az asszonykórus himnuszba kezd, de ekkor valaki felrikkant:

- Nézzétek, nézzétek! Már hozzák is a járandóságot! Igazat szólt az isten! Nézzétek!

Valóban, a Szentély felől egy falka számár közeledik, edényekkel és zsákokkal megrakva. A nép öröme leírhatatlan. Az asszonyok ismét himnuszba kezdenek, és mindenki átveszi éneküket:

*Magasztaljuk Amon-Rét,
Dicsérjük az istenek királyát!*

*Dicsőítsük fel az égig
És széltében minden földön*

*Nemzedékről nemzedékre
Hallják hírét lányaink és fiaink!
Hallják hírét erejének az ég madarai,
Hallják hírét hatalmának a vizek halai!
Amon, te vagy oltalma a tűrőknek,
Téged hívnak bajukban a szegények!
Téged hívlak nagy bajomban,
Te váltsál meg rabságomból!
Dicsérjük hát az istenek királyát,
Magasztaljuk Amon-Rét!*

Amenhotep főpap mozdulatlanul áll, bár egyre jobban forr benne az indulat. Mi történhetett azzal a kölyökkel! Így összekeverni mindent! És ráadásul még ennek a papnak az ostoba ötlete az illetmény megadásával! Az egész úgy sült el, mintha az élelemmel felmálházott szamarak csúfot üztek volna belőlük. Amenhotep tekintete találkozik a papéval, aki dühös és tanácstalan. Amenhotep nyugalomra inti, bár a szeme nem sok jót ígér. Lesz haddelhadd, gondolja magában. De most csak semmi kapkodás, semmi elégedetlenkedés! A legjobb minél előbb befejezni az egész cécót. Láthatólag ez Amenhotep véleménye is, aki int, és a lassan beálló csendben a saroglyához lép, karját az ég felé tárja, és fennhangon így szól:

- Hála neked, nagy isten, istenek királya! Hála a te gyors és igaz ítéletedért!

Feleletül felzúg a papi kórus. A saroglya megmozdul, Ramesz érzi, hogy a körmenet elindul visszafelé, a Szentélyhez. Hamarosan tehát felelnie kell a példátlan esetért. Vajon ki fogja vallatni? Minden bizonnyal maga Amenhotep.

A fiúnak lüktet a halántéka, szíve vadul kalapál. Mégsem sajnál semmit, és ha újra kezdené, újra ugyanezt tenné. Izgalmában észre sem veszi, hogy a menet beért a Szentélybe. Már a takarót se húzza félre, bár elviselhetetlenül fullad, és ködbe borul előtte minden.

Most valaki heves mozdulattal félrerántja a takarót. Ramesz nagy nehezen kinyitja a szemét, fel akar állni, de nem tud. A bárka már a kápolnában áll, ahol rajta kívül csak Amenhotep, a pap és Csarai írnok maradt. Az ajtót szorosan becsukták.

Amenhotep zord, komor tekintettel, kérdően mered rá.

- Mi történt veled? - sziszegi.

A fiú válasz helyett lehunyja a szemét. A pap vállon ragadja, megrázza, de nyomban el is engedi.

- Olyan forró, mint a tűz! Beteg ez a fiú! Így minden érthető! - szól, Amenhotephez fordulva.

- Emeljétek le - parancsolja az.

Csarai megfogja Ramesz kezét, leállítja a padlóra, de a fiú csaknem összeroskad. Csarai alig tudja elkapni.

- Tényleg rosszul lett - tagolja lassan Amenhotep a szavakat, még mindig vizsla szemekkel nézve Rameszt. - Az más... El kell vinni Minhau orvoshoz. Csarai, hívj valakit segítségül, és mondd meg Minhaunak, hogy ne csodálkozzék, ha a gyerek mindenféle badarságot összehord. Különb Minhaun okos és tapasztalt ember, magától is rájön. Biztosan nem mondja el senkinek, ha a fiúnak esetleg eljárna a szája.

Csarai elmegy, és egy magas, fiatal pappal tér vissza, aki karjára veszi Rameszt. Az írnok a fiúra teríti köpenyét, és elindulnak.

Ramesz szeme lecsukódik, és ettől kezdve a fiú nem szerez tudomást a külvilágról. Amikor ismét magához tér, elsőnek Bekenmut arcát pillantja meg. Az orvos föléje hajolva épp egy kis üvegcsét szagoltat vele, amelyből átható, orrfacsaró szag árad. A fiú tüsszent, és végleg visszanyeri öntudatát.

- Te vagy az, uram? Hogy kerültél ide? Hol vagyunk? - suttogja.

- Csakhogy magadhoz tértél! - szól Bekenmut.

A Ramesz ágya melletti asztalra teszi az üveget, egy csészét vesz kézbe, és fenéig itatja a benne lévő folyadékot a fiúval. A savanykás, hús ital csodálatosan felüdíti és erővel tölti el Rameszt. Fején jólesően érzi a hideg vizes borogatást. Nyugtalanul és kérdően mered az orvosra, amiből Bekenmut megérti, feltétlenül el kell mondania, hogyan került ide, és mi is történt vele.

- A Szentély főorvosánál, Minhaunál vagy. Amenhotep parancsára hoztak ide, mert a körmenet alatt rosszul lettél. Amenhotep úgy rendelkezett, hogy itt gyógyítsanak, aztán pedig vigyenek haza nagyapádhoz. Nincs hát miért aggódnod, csak feküdj nyugodtan. Én a Völgy Ünnepeére jöttem ide, és szokás szerint Minhaunál szálltam meg. Látod, milyen egyszerű az egész! Nem szabad sokat beszélned, de azért annyit megmondhatsz, hogy mikor ettél utoljára.

- Tegnap reggel. Aztán nem kívántam már semmit - feleli Ramesz.

- Akkor mindent értek. Rögtön hozok valami ennivalót, utána pedig szépen aludj el! Majd holnap beszélgetünk.

Bekenmut ízletes falatokkal tér vissza, és Ramesz jó étvággal nekilát. Majd az orvos finom, könnyű bort ad neki, és a fiú egykettőre elalszik azzal a boldog tudattal, hogy talán minden jóra fordul, ha a papok valóban rosszulnének tulajdonítják a történeteket.

KELEPCE

Onahtu asztalos, miután az istenítélet igazságot szolgáltatott neki, Karival együtt tüstént elindult a keleti partra. Félt, hogy a történetek híre őt megelőzve jut el feleségéhez és lányához, és megrémíti őket. Megérkezvén mindent elmondott Nesinek, rábírva feleségét, hogy a kislánynak egy szót se szóljon.

Visszafelé jövet a Szentélyben Kari, apja engedélyével, meglátogatta Rameszt. Kari még nem dolgozhatott, mivel fájt a jobb karja, amelyre az őt az istenítéletkor sújtott, így hát nem volt akadály, hogy felkeresse Rameszt. Bekenmut engedélyével néha elüldögélt barátja ágyánál.

Ramesznak néhány napig pihennie kellett, hogy erőre kapjon. Amikor az istenszobrokat szállító ünnepi bárkák visszatértek az Ipet-Szut templomba, Ramesz, Bekenmut utasítására még ágyban feküdt. Most végre felépült, csak egy kissé lesoványodott, és mintha megnyúlt volna. Bekenmut tehát útra kelhetett vele a túlpartra.

Esteledik. Vijjogva röpködnek a madarak, hűs fuvallat támad a folyó felől. Tuti és Kari a parton állva integetnek a bárka után, amelyről Ramesz int vissza nekik.

A bárka egyre távolodik, egyre kisebbedik a tatján álló ismerős alak, míg végül Tuti, abbahagyva az integetést, Karihoz fordul.

- Hála Amonnak! Apád sorsa jóra fordult! De mi lesz nagybátyáddal és Harudival! Bárcsak az ő ügyüket is istenítélettel tisztáznák! Akkor nem kéne aggódni értük. Lám, Amon milyen igazságosan törvénykezett!

Kari némán a folyót nézi. Már két napja szüntelenül azon töpreng, amit Ramesztől hallott. Kettesben voltak, és ők is a két kőfaragó sorsáról beszélgettek, és ő is ugyanazt kívánta, mint most Tuti. Ramesz furcsán nézett rá, hangosan, keserűen elnevette magát, majd így szólt:

- Nem sokat érnének vele. Azt hiszed, mindig igazságosan lehet mozgatni az istenek királyának a kezét?

Amikor Kari faggatni kezdte a különös kijelentés felől, Ramesz előbb megeskette, hogy hallgatni fog, mint a sír, majd elmondta neki az igazságot az istenítételről.

- De hát ez aljasság! Az isten nevében ártatlanokat ítélnék el! - háborgott Kari.

- Ugyan! Eggyel több vagy kevesebb? Mit számít az nekik annyi aljasság, annyi hazugság között! - legyintett Ramesz.

Valaki bejött, Kari nem tudott válaszolni, később pedig már nem volt módjuk kettesben maradni. Most annyi meg annyi kérdés gyötri, de Ramesz elutazott, nincs kihez fordulnia.

- Megnémultál? - riad fel Tuti hangjára. - Talán nincs igazam?

- Minek olyasmiről beszélni, amiről úgysem tehetünk? Inkább azon törjük a fejünket, hogy mivel bizonyíthatnánk be az ártatlanságukat - feleli Kari. - Talán holnap elmegyek az Ipet-Szutba, megtudakolni, hogy visszajött-e már a mesterem. Itt úgyszincs semmi dolgom. Gyerünk, már késő van.

Elindulnak Tutiék házához. Az udvarra érve, meglepetésükre Montut veszik észre, a rendőrt, ott ül a padon. Kari láttára felpattan, és izgatottan elébe megy.

- Végre megjöttél! Nagyon nagy szükségem van rád!

- Honnan tudad, hogy itt vagyok? - csodálkozik Kari.

- Magad mondtad, hogy a Völgy Ünnepe Paszedi kertésznél töltöd, nem emlékszel? De sietek... Hol beszélhetnék veled úgy, hogy senki ne halljon, de főképp senki ne lásson minket? Ez a fiú a barátod, Tuti? Őt láttam veled a telepen, ugye?

Tuti is tüstént felismeri az őrt.

- Menjete a csűrbe - ajánlja nekik. - Oda ilyenkor senki se megy be, ráadásul a kapu mellett van. Itt!

Tuti könnyedén meglöki a csűr ajtaját, belép. Kari és Montu követik, de rögtön meg is torpannak. Ablak nincs, a vaksötétben nem látni semmit, csak tanácstalanul toporognak egy helyben, beszippantva a szárított növények fűszeres illatát.

- Rögtön hozok méceszt - mondja Tuti. Térül-fordul, és már hozza is a kis agyagméceszt.

- Csukd be az ajtót - fordul Karihoz. - Üljetek le a zsákokra, itt beszélhettek, csak ne túl hangosan. - Azzal elmegy, gondosan rájuk csukva az ajtót.

- Olyasmi történt, hogy elmondani is alig tudom - kezdi Montu. - Ma reggel őrzátról jöttem haza a hegyekből, Karaival együtt. Újabban valamiért mindig mellé osztanak be szolgálatra. Szóval jövünk, és egyszer csak meglátom Hátit meg azt a rézművest, Pahart, amint valamiről nagyon élénken karattyolnak. Na, gondolom magamban, szép együttes! Ráadásul még Karai is hozzájuk csatlakozott. Furcsa! Megyek tovább, hát nem ott üget tüstént a nyomomban Karai, hogy aszongya, lenne egy kis elintéznivaló, ami még hozna is valamit a konyhára. Ki vele! - mondom neki. - Na mit gondolsz, mibe akart beleráncigálni? Először hímt-hámt, ismerem-e Nahtmin kőfaragó fiát, Pairit. Te szoktál ilyen lurkókkal ténferegni, mondja, talán ezzel is találkozta! Aztán csak kisült, hogy miben sántikál. Hamarosan a bírák elé kerül az a két kőfaragó, akiket a királysírok fosztogatásának vádjával elfogtak, de Paneb fél, hogy nincs elég bizonyíték az elítélésükre. Feltétlenül meg akar szabadulni Nahtmintól és Haruditól, és ehhez kellene neki én. Menjek el Pairihez, mintha tudnám, hogy az igazi tolvajok holnap éjjel megint rablásra készülnek, és most itt az alkalom leleplezni és rajtakapni őket. Ha pedig fülöncsípték az igazi bűnöst, akkor az apját meg Harudit már a kutya se vádolja. Szóval ha Pairi ezt tényleg elhiszi, és elmegy a hegyekbe, ott a sötétben Karai odalopakodik hozzá, leüti, valami aranyékszert dug a markába, és hívja a többi őrt. Pairit aranylopáson kapták, ez pedig bizonyíték lesz az apja ellen is, hiszen ebből a vak is látja, hogy a fiú csakis az apjától tanulhatta a tolvajlást.

- Gazemberek, micsoda gazemberek! - tör ki Kari. - Na és aztán?

- Aztán nagy ostobaságot csináltam! Ravaszul úgy kellett volna tennem, mintha belemennék. Majd csak kieszeltünk volna valamit, hogy a saját csapdájukba essenek! Én ehelyett megdühödtem, taszítottam egyet rajta, és mondtam neki, hogy nem vagyok olyan csirkefogó, mint amelyet ő keres. Ha akar, elmehet panaszra a cimborájához, ahhoz a Panebhez vagy egyenesen Paura előljáróhoz...

- Micsoda? Ezt mondtad? - szörnyűködik Kari.

- Én is rájöttem, hogy nem kellett volna! Igaz, csak akkor, amikor visszakiabált, hogy vigyázzak, mert még megbánom, de már késő lesz! Este pedig magához hívatott Paura. Nagyon mézesmázosan fogadott, nem üvöltözött, mint máskor. Aztán átadott egy lepecsételt tekercset, hogy éjfél körül vigyem el a börtönparancsnoknak. De vigyázzak, mert igen fontos, titkos utasítás van benne, nehogy elveszítsem, vagy megmutassam valakinek. Én fogtam a

tekercset, meghajoltam és elmentem. A börtönparancsnokhoz menni még korai volt, hát csak csellengtem egyedül, és töprenkedtem, hogy mi lehet ez. Valami csalafintaság van mögötte - motoszkált bennem a gondolat. Talán Karai árulta be Faurának, amit a szemébe vágtam? És most forralnak ellenem valamit! Úgy döntöttem, keresek egy írástudó embert, aki majd elolvassa, mi áll abban az átkozott tekercsben. Ekkor jutottál te az eszembe. Légy olyan jó, olvasd el!

- De hogyan bontsuk ki a tekercset? Rajta van Paura pecsétje! Azt előbb fel kéne törni! Akkor pedig hogy adod át a börtönparancsnoknak? - aggályoskodik Kari.

Montu legyint, és fejcsóválva mondja:

- Eh, minek annyit fontolgatni! Ha engem akarnak elveszejtteni, úgysem viszem el a levelet! Ha meg nincs benne semmi különös, majd kitalálok valamit. Tessék! Vedd csak le a pecsétet, és olvasd!

Kari még ingadozik, de Montu olyan határozottan nyomja a markába a tekercset, hogy szó nélkül átveszi. Nagyon óvatosan kihuzigálja a pecsétnyomóval szétlapított kis agyaggömb alól a zsinórt, amivel a levél át van kötve, kigöngyöli a tekercset, és tekintetével rátapad a papiruszt borító szabálytalan, kutyafuttában odavetett sorokra.

Szeme hirtelen kimered, mintha ki akarna ugrani gödréből, alig tudja türtőztetni magát, hogy fel ne kiáltson. Aztán mégis erőt vesz magán.

- A gazemberek! - szűri végül fogai között a szót. - Szerencséd, hogy megkerestél, és hogy fel mertük bontani! Hallgasd, mi áll itt: „A Nyugati Városrész előljárója Pasuneb börtönparancsnoknak: Igazolódott minden, amit ezzel az örrel kapcsolatban előzőleg mondtam neked. Ezért hozzád küldöm két tanú kíséretében, akik bizonyítják, hogy hallotta azokat a szavakat. Ha meggyőződte a bűnösségről, zárasd kosárba, és éjszaka vedd a vízbe. De vigyázz, senki az égvilágon ne tudjon róla!”

- Ez szép! - mondja Montu. - Szóval kosarastul a vízbe? És engem meg se kérdeznek?

- Még tréfálni van kedved? - szörnyűködik Kari. - Hiszen a halál torkában vagy!

- Na, a torkából csak sikerül kiszabadulnom valahogy! Nem ijedek én meg a saját árnyékomtól! De vajon ki lehetett az a két tanú? Alighanem Paneb és Karai.

- Biztosan ők- helyesel Kari, és hozzáteszi: - Fontos lenne kideríteni, hogy a börtönparancsnok cinkosa-e Faurának.

- Talán igen, talán nem - hümmög Montu. - Ki tudja, mivel feketített be nála Paura? Kitalál az mindenféle rágalmat. De most légy okos! Mit tegyek? Hogy el kell tűnnöm, az világos. De hová?

- Természetesen a túlpartra - vágja rá Kari. - Hiszen itt Paura a teljhatalmú úr, neki engedelmeskedik az egész őrség, sőt a börtönparancsnok és a Szentély papjai is úgy táncolnak, ahogy ő fütyül. Ezért kell a túlpartra menekülnöd, Paszerhez. Mondj el neki mindent, de legfőképp mutasd meg neki ezt a levelet, ami megmenekülésedet jelenti. Ez bizonyítja, hogy igazat mondasz! Aztán meg fontos fegyver is a levél Paszer kezében a Paura elleni harcában, s ezért úgy fog rád vigyázni, hogy a hajad szála se görbüljön meg. Siess, légy óvatos, nehogy a nyomodra bukkanjanak! Melyik révészt ismered? Olyan kell, aki nem árul el.

- Találok olyat. Igazad van, fiú. Paszerhez kell menekülnöm, de íziben.

- Várj - mondja Kari. - Kimegyek a sarokig, és megnézem, hogy nem vett-e észre valaki bennünket, mikor ide bejöttünk, és nem figyelik-e a házat.

- Az jó lesz - hagyja, rá Montu. Kari eloltja a mécsest, és kimegy az utcára. Hamarosan visszatér, tiszta a levegő, az út szabad. Az őr búcsúzni akar, de a fiú elhárítja. Kikíséri Montut a partig. Szól Tutinak, hogy egy kis időre el kell mennie, majd előreindul és figyelni az utat. Az őr néhány lépéssel mögötte lopakodik. Néma csendben érnek el a parthoz. Montu a révészért megy, Kari pedig leül az egyik partra húzott csónak árnyékába, hogy a holdfény ne világítsa meg. Gyors lépések hallatszanak. Montu jön futva.

- Minden rendben - mondja. - A révész már a csónakban vár. Ég veled! Köszönök mindent! Óvjanak az istenek!

Azzal elmege, beolvad a sötétségbe.

Kari egy kis ideig a parton marad. Minden csendes, csak az éjszakai madarak lármája hallatszik, halkan csobog a víz, a távoli hegyekben sakálók vonítanak. Halk evezőcsapások ütnek meg a fülét, még egy, még egy...

- Kikötöttek! - sóhajt fel örömmel.

Amikor reggel Tuti kinyitja a szemét, elsőnek Kari töprengő arcát pillantja meg. A fiú térdét átkulcsolva ül, és a távolba mered.

- Régen felébredtél? - kérdezi felkőnyökölve Tuti.

- El sem tudtam aludni - feleli Kari-, csak feküdtem, gondolkodtam, aztán felkeltem megnézni a napkeltét.

- Min gondolkodtál?

- Mindenfélén... Hogy milyen hitvány emberek élnek a földön! Hallgass ide, Tuti. Esküdj meg, hogy nem mondom el senkinek, amit most hallasz!

Tutit rögtön elhagyja az álom. Tágra meresztett szemmel néz barátjára, és egy szuszra feleli:

- Esküszöm a fáraó életére!

- Hát akkor... Tudod, miért jött tegnap Montu?... - És Kari elmondja, hogy micsoda szörnyű veszély fenyegette az őrt. Tuti a meglepetéstől szóhoz se tud jutni.

- Én meg folyton azon töprengök: jó, Montu megmenekült, de Paneb megint kelepcebe akarja csalni Pairit! Akkor pedig ő is börtönbe kerül, mint Nahtmin nagybátyám. És amikor ez jár a fejemben meg az, hogy mit művelhetnek a nagybátyámmal meg Harudival... és még mi jöhet... Egyszerűen nincs többé itt maradásom!

Kari öklével tiszta erőből a gyékényre csap. Tuti még soha nem látta ilyen felindultnak különben oly higgadt barátját.

- Emlékszel? Ramesz azt mondta, hogy megcáfolhatatlan bizonyítékokat kell keresni Nahtmin nagybátyám és Harudi ártatlanságára. Ugyanakkor rá kell bizonyítani Panebra és Paurára, hogy részesei a fosztogatásnak. Ezért okvetlenül az igazi rablók nyomára kell jutni, és ha nincs is közöttük Paneb, rajtuk keresztül ő is hurokra kerül, mert összeszűri velük a levet, az világos, nem?

- Világos, hát!

- Semmi értelme, hogy átkeljek a túlpartra, és ott váraakozzak a mesteremre. Bekenmut vagy Ramesz úgyis elmond neki mindent. Sokkal fontosabb szemmel tartani a királýsírokat és elkapni a tolvajokat!

- Tényleg fontos lenne, csak azt nem értem, hogy akarod elkapni őket. No jó, mondjuk tetten éred az egész bandát, de hogy tartóztatod fel? Mert ha Paneb és Paura a cinkosuk, akkor azon az éjszakán a királysírok közelében nem lesz őrség, vagy csak olyanfélék, mint Karai. Az pedig az ő emberük. Márpedig egyedül nem bírsz velük. A te szavadra nem fognak megállni.

- Ezt én is tudom meg azt is, hogy az őrségben nem bízhatunk. De segíthetnének a férfiak a telepünkről! Csak az a baj, hogy nem tudjuk előre, mikor lesz rájuk szükség. Ezért minden éjjel lesni kell a királysírokhoz vezető utat, mégpedig kettőnknek, nekem és Pairinak. Addig kell várni, amíg jönnek a tolvajok! Akkor egyikünk a nyomukba ered, a másik pedig elszalad az emberekért, és odavezeti őket, érted? Ők aztán fejszével, csákánnyal feltartják a gazembereket! És Paura sem menekülhet, mert azonnal kikürtöljük az egészet a Szentélyben. Képzeld el, mi lesz ott, ha a telepiek kiszaladnak és látják, hogy a mieink kísérik a rablókat!

- Hű, de nagyot néznének! Ezt jól kigondoltad, Kari! De engem nem is viszel magaddal? - Tuti hangjában izgalom és sértődöttség cseng.

- Ne haragudj, Tuti, de szerintem nincs értelme - feleli Kari, és barátian átkarolja a fiú vállát. - Gondold csak meg, te soha nem jártál arra, nem ismered az utat. Jobb, ha nem jössz.

Tuti kelletlenül bár, de belátja, hogy barátjának igaza van. Egy darabig még alakíttgatják tervüket, aztán Kari elindul a telepre.

Ott a szokásos kép fogadja: a férfiak munkába mentek, az asszonyok a ház körül foglalatostkodnak, a vízfordók széthordják a házakba a vizet, és megtöltik az utcán álló edényeket.

Egyenesen Pairihoz megy, aki boldogan fogadja unokatestvérét. A fiúk lekuporodnak Pairi ágyára, és Kari részletesen beszámol mindenről; Ramesz betegségéről és elutazásáról, az ör meneküléséről. Azt persze elhallgatja, hogy milyen szerepet játszott Ramesz Onahtu megmentésében. Hiszen esküvel fogadott örök hallgatást.

Aztán elmondja az igazi rablók elfogására, Paneb bűnösségének bizonyítására vonatkozó tervét, amit Pairi örömmel fogad és helyesel. Úgy döntenek, hogy még aznap éjjel elkezdik a királysírok völgyébe vezető út figyelését. Abban is megállapodnak, hogy se Onahtunak, se Pairi anyjának nem szólnak egy szót se.

Úgy is tesznek, ahogy tervezték. Egész éjszaka öröködnék az elágazásnál, ahol összefut a királysírok völgyéből vezető két út, az egyik délről, a telep felől, a másik északról, a folyópartról. Egy nagy kő mögött lapulva mindkettőt jól szemmel tudják tartani.

Az első éjszaka nyugodtan telik el, egy lélek sem jár se az úton, se a sziklák közt. Hajnalban a fiúk álmosan, fáradtan hazabaktatnak.

Nappal kialusszák magukat, és este megint kimennek az útelágazáshoz. Útközben egy szót sem váltanak, nesztelenül lépkednek, mindiga sziklák árnyékában, hogy ne essen rájuk a holdvilág. Szerencsésen eljutnak a köig, és ismét elfoglalják figyelőállásukat.

Csend van. A sötét égbolton sűrűn ragyognak az apró és nagyobb csillagok. A holdfény előnti a titokzatos Nyugati Bércet, és beezüstözi a magányosan meredező sziklaszirteket. Néha felüvölt egy sakál, hallani, amint mancsai alatt megindulnak a kődarabok, aztán megint csend.

És ebbe a némaságba hasít bele váratlanul a felettük felcsattanó gúnyos hang:

- Hát itt vagytok? Épp benneteket keresünk!

Mielőtt Kari talpra ugorhatna, súlyos ütést érez a fején, és elveszti eszméletét. Pairinak hasító fájdalom járja át a vállát, egy kéz megragadja, ő tiszta erőből beleharap, és kihasználva azt a

kis időt, amíg ismeretlen ellensége üvöltve elereszti, kiugrik a kő mögül, és menekülni próbál. De elcsúszik, a földre esik, és lezuhan a mélybe, hiába próbál belekapaszkodni a sziklákba.

Végül sikerül megfogódnia egy kőben, és körülnézve látja, hogy valami mély völgyben fekszik. A lába szörnyen fáj, és ettől még a vállára kapott ütésről is megfeledkezik. Csak el ne kiáltssa magát fájdalomában, mert akkor vége. Száját összeharapva a sziklához lapul. Fentről lépések és hangok hallatszanak.

- Elkaptad a másikat? - kérdezi egy férfihang.

- Nem! Belém harapott és elszaladt! - feleli a másik. Ez Karai hangja.

- Az baj! Meg kell keresni! - mondja az első.

- Menj arra! Én majd itt nézem!

- Azzal a kölyökkel meg mit csináljak, akit fejbe csaptál? - kérdezi egy harmadik hang.

- Él?

- Lélegzik, csak nincs magánál. Nem nyitja fel a szemét.

- Akkor vidd el a főnökhöz! Majd utolérünk. Ja, fogd csak ezt a karkötőt, és dugd a markába! Hadd higgyék, hogy a királyné sírjából lopta! Na, menj!

A megszólított elindul. Magával viszi Karit! Ő, Pairi pedig itt fekszik, és semmit sem tud tenni. A legkisebb mozdulatra is elviselhetetlen fájdalom hasít a lábába.

A másik kettő egy ideig ott botorkál, aztán Karai odakiált társának:

- Hé! Gyerünk! Úgy látszik, meglépett a kölyök. Siessünk, mert valakit a nyakunkra talál hozni!

Végre elmentek! Megmenekült! Gyorsan, gyorsan, futás a telepre, felverni mindenkit Kari kiszabadítására! De hogy kecmereg ki innen? Nyilall a lába, és most már sérült válla sajgását is érzi, sőt egész teste fáj. Biztos csúnyán lenyúzta a bőrét a sziklákon esés közben. A vállából vér folyik, valami éles tárggyal sújthattak rá. Szerencsére sikerült félrehajolnia, vagy a támadója célzott rosszul a sötétben a késsel vagy a törrel, és csak a vállát súrolta a szúrás.

Egy sziklába fogódzva próbál talpra állni, de rögtön össze is csuklik a fájdalomtól. Karira gondolva újból erőre kap, és ismét próbál felállni. Szájába harap, hogy fel ne kiáltson. Végre sikerül talpon maradnia. Háttal a sziklának dől, kifújja magát, aztán megmozdítja lábát. Fáj, de se baj, menni kell.

Körülnéz, és a holdfénynél észreveszi a felfelé vezető utat. Először ár kell mászni ezen a kövön... Úgy, megvan... Most oda, balra! Most jön a legnehezebb, felkapaszkodni a sziklapárkányra!

Ó, hogy hasogat a válla! De számít is az! Csak Karira kell gondolni, és új erőre kap! Na még egy kicsit. Már fel is ért az útra!

Most felállni! Fel! így! Most pedig indulás! De hova? A Királyok Völgyében csak néhány festő dolgozik, a kőfaragók már befejezték ott a munkát. Ilyen kevesen aligha bírnak a rablókkal. A telep szinte minden férfiembere a Királynők Völgyében dolgozik. Először őket kellene értesíteni. De a Karival történeteket feltétlenül tudatni kell az apjával meg a keleti parton Hevi mesterrel. Talán már visszaérkezett!

Mit tegyen? Ereje fogytán, a sebéből még mindig ömlik a vér... Végül úgy dönt, hogy amilyen gyorsan csak tud, a telepre indul. Onahtunak kell először elmondani mindent. Ő majd határoz, hogy mit lehet tenni.

És a fiú támolyogva, sántikálva vánszorog végig az ismerős ösvényen...

A FESTŐ ÉS A FŐPAP

- Irgalmas, nagy istenek! Miért külditek szegény fejemre még ezt a szerencsétlenséget is? Jaj, fiam, fiacskám, mi lesz veled?

Hevi, a festő az ajtó mögül felhangzó kétségbeesett jajveszékelésre ébredt.

Tegnap, végre visszatérve a fővárosba, elment Amon templomának második papjához, hogy beszámoljon útjáról. A templomkapun kijövet egy papi ruhába öltözött fiú állta útját, átadva neki Bekenmut orvos üzenetét, hogy haladéktalanul látogassa meg.

Bekenmut elmondott a művésznek mindent, ami távolléte alatt a telepen történt. Beszélgetésük belenyúlt az éjszakába, és Hevi az orvosnál is hált meg.

Most a zokogásra felpattan, magára kapja ruháját, és kitárja az ajtót.

- Baj történt, uram, újabb baj! - rohan hozzá a könnyező Nesi.

- Mennyi csapást kell elviselnünk, mennyi csapást! Először elfogták Nahtmint, aztán csaknem elítélték a férjemet, most meg elhurcolták a fiamat, az én Karimat! Börtönbe vetették, azt se tudjuk, él-e, hal-e!... A férjem üzent az inasával, ő mondott el mindent!

Nesi mellett egy hórihorgas legényke áll és egy fiú. Mindketten meghajolnak Hevi előtt.

A hír villámcsapásként éri a festőt, csak ennyit tud szólni:

- Hogy történt?

A jövevény mindent elmond, amit tud. Közben belépett Bekenmut, ő is végighallgatja a történeteket.

Miután a legény befejezte, Hevi megnyugtatta Nesit, hogy azonnal elmegy a főpaphoz, majd visszaindul hálósobájába, maga után intve az asztalosinast.

- Én is bejöhetek? Sok mondanivalóm van a számodra - szepegi félénken a kisebb fiú.

- Ki vagy te, barátocskám? - kérdi Hevi.

- Tuti, Kari barátja... - még mondani akar valamit, de a fiatal asztalos félbeszakítja:

- Kari apja parancsolta, hogy keressem meg ezt a fiút a Szentélyben, és hozzam ide. Sok mindent tud, ami Bekenmut orvosnak és neked, uram, segítségekre lehet.

- Úgy hát jöjj be te is!

Hevi először az asztalosinast faggatja ki és el is bocsátja, aztán sokáig beszélget Tutival.

Közben Bekenmut Nesit csillapítja. Erőt önt az asszonyba, és ráveszi, hogy a súlyos megpróbáltatásokról ne beszéljen Taiszinak. Egy ilyen megrázkódtatás akadályozná a kislány gyógyulását. Majd az orvos anyja veszi gondozásba Nesit. Az asztalosinas visszaindul Onahtuhoz, Bekenmut pedig türelmesen kivárja Hevi és Tuti beszélgetésének végét.

Végre nyílik a hálósoba ajtaja. Hevi indulásra kész. A főpaphoz megy kihallgatásra. Elutasítja Bekenmut ajánlatát, hogy egyen valamit, és nagy sietve csak Tutinak kér menedéket az orvos házában a visszatértéig. A festőt mélyen megrázták mind az asztalosinas, mind Tuti hírei. A fiú részletesen beszámolt neki a Paura házában hallottakról, nem hallgatva el Montu,

a rendőr menekülésének körülményeit sem. Mindezt összevetve, Hevi előtt világosan kibontakozott a dolgok igazi állása.

Úgy forrt benne az indulat, hogy időnként alig kapott levegőt, és útközben meg-megállt kifűjni magát, habár nagyon sietett. Amon-Ré templomának pálmaligetén át kiért a papi rezidenciához.

Már Amenhotep háza előtt áll. Amenhotep gyakran magához rendelte már a festőt, így se a kapus, se az előszobában ülő írnok, aki bejelenti az érkezőket a főpapnak, nem csodálkozik Hevi jöttén. Kérésére, hogy nagyon fontos és sürgős ügyben akar a főpap elé járulni, az írnok elmegy, és visszatérve némán mutat az Amenhotep fogadószobájába nyíló ajtóra.

Hevi belép. Ismerős neki a tágas szoba, amelynek közepén serpenyőben izzó tömjén füstöl, és hatalmas virágcsokrok állnak. A bútor kevés; mindössze négy, elefántcsont-berakásos sötét faszék, ugyanilyen lábzsámolyok és ritka fafajtából készült, faragott vagy elefántcsont-berakással, drágakővel, arannyal díszített kisasztalok.

Amenhotep a szokott helyén ül, jobbra, a szoba mélyén. Hevi a küszöbről meghajlással üdvözlí, és elébe járulva még egyszer meghajol.

- Üdvöz légy, Hevi! - szól Amenhotep. - Látni akartál?

- Igen, uram!

- Mit kívánsz?

- Ma éjjel a nyugati part hegyeiben megtámadták tanítványomat, Karit. Az ütlegektől elvesztette eszméletét, aztán a Szentély börtönébe zárták. Azért jöttem, hogy közbenjárásoddal az ügy sürgős tisztázását kérjem, továbbá a fiú szabadon bocsátását és a bűnösök szigorú megbüntetését! - mondja határozottan Hevi.

A főpap enyhén felvonja szemöldökét.

- Biztos vagy benne, hogy az esetről az igazságnak megfelelően tájékoztattak? - kérdezi. - Én merőben másként tudom. A gyerek egy arany karkötőt lopott, mégpedig Meritamón királyné³⁰ sírjából. Azért fogták el.

- Azt a karkötőt Karai ör dugta a kezébe, uram, mégpedig a királyi temetők csoportvezetőjének, Panebnak a parancsára. Sőt mi több, tévedésből, mert nem Karit kellett volna elfognia, hanem Pairit, annak a Nahtmin kőfaragónak a fiát, akit minden jogalap nélkül fogtak el, rablás vádjával.

- Csupa különös véletlen - mondja némi gúnnyal Amenhotep. - A fiú is, a kőfaragó is ártatlan, és mindkettőt törvénytelenül fogták el? Honnan szerezted és mire alapozod ezeket az értesüléseket? - válik fenyegetővé a főpap hangja.

De Hevi nyílt, rettenthetetlen tekintettel és a korábbi határozottsággal válaszol:

- Egy másik ör szavaira, akit Karai rá akart venni a fiú elfogására, de az visszautasította!

- Hol az a másik ör? És miért akarna Paneb lopással vádolni egy állításod szerint ártatlan gyereket?

- Az őrről még hallani fogsz, uram, még hozzá olyan dolgokat, melyek tán meggyőznek igazamról! Paneb pedig azért akarta lopással vádolni azt a fiút, hogy ezzel alátámassza apjának bűnösségét a rablásban.

³⁰ Meritamón királyné - II. Amenhotep fáraó (i.e. 1450-1425) felesége

- Nocsak! És miért kellene a fiú apját vádolnia?

- Mert Nahtmin és Harudi keresztezi törvénytelen üzelmeit, melyeket a telepen és a Királyok Völgyében folytat.

- Miféle üzelmekről beszélsz, Hevi? Senki nem tud róluk! Se Paura, se a vezír és végezetül én se! Hogy lehet ez? - Amenhotep felvonja szemöldökét, de Hevi meg se rezzen. Merőn néz a főpapra, és így felel:

- Paura tud róla, ő fedezi Panebet... Valamit a vezír is tudhat... Hogy miért hallgat? Azt már tőle kérdezd, uram. Ami pedig téged illet... Nem emlékszel, hogy tavaly az én kérésemre mentettél meg két kézművest Paneb zaklatásaitól? Ígérted, hogy utánanézel Paneb viselt dolgainak, de úgy látszik, időd nem engedte...

Amenhotep összeszorítja ajkát, szemében gonosz tűz villan... Emlékszik erre az ügyre a kézművesekkel. Valóban megígérte, hogy a körmére néz Panebnek, aztán elfelejtette. De hogy meri ez a piktör a szaván fogni?

A festő pedig folytatja:

- Kérlek, uram, legalább most lépj közbe! Nem lehet tovább halogatni! Jobb, ha te teszed, mint mások...

- Kik azok a mások? - vág bele dühösen a pap.

- Paneb és Paura üzelméről már értesítették az Északi Tartomány vezírét. Ez pedig azt jelenti, uram, hogy az ügy hamarosan a fáraó elé kerül...

Amenhotep feláll, és kihúzza magát.

- Te írtál az Északi Tartomány vezírének? - kérdezi fenyegető hangon.

- Nem, uram! De most már nagyon sajnálom, hogy nem én!

Az ünnepelt festő és a főpap egymással szemben áll, farkasszemet néznek, egyikük se fordítja el a tekintetét. A feszült csendet Hevi töri meg:

- Kérlek, uram, szabadítsd ki a fiút! Esküszöm a fáraóra, hogy ártatlan! Ő a legtehetségesebb tanítványom, a reményem, a büszkeségem. Kiváló festő lesz belőle. Szabadítsd ki!

- Nem hiszek az ártatlanságában! - feleli élesen Amenhotep. Most nem a szokásos fenséges nyugalommal beszél, hanem hadarva, hevesen, és talán maga sem hiszi, amit állít.

- A törvényszék majd mindent tisztáz, addig pedig nem adok parancsot a szabadon bocsátására.

Hevi egy lépést hátrál.

- Nem hiszel nekem, uram? Nem szabadítod ki a fiút? Hisz megsebesült. Elpusztulhat a börtönben!

- Dehogy pusztul! - mondja ridegen Amenhotep. - És ha meghal? Egy kölyökkel kevesebb! Még hogy tehetséges művész! Haha! Ki tudhatja azt! Mi mindent ki nem eszelnek egyesek, céljaik érdekében!

Hevi keze ökölbe szorul. Szeretne rárontani a papra, de fékezve indulatát, minden szót keményen megnyomva így szól:

- Én most elmegyek, uram... Visszamegyek a telepre... De közlöm veled, hogy amíg Kari és a két kőfaragó nincs szabadlábon, nem nyúlok ecsethez!

Könnyen meghajol, és már fordul is kifelé, hogy távozzék.

- Megállj! - kiáltja dühösen Amenhotep. - Mi ez! Fenyégetni merészelsz?

Hevi megtorpan.

- Nem fenyégetlek, uram, csak figyelmeztetek! - mondja és elmegy.

Amenhotep egy percig mozdulatlanul áll, döbbsen a festő merészségétől. Aztán nagy léptekkel fel-alá járkál a szobában. Szemöldöke összevonva, keze hátrátéve, egy-egy éles fordulatra lába köré tekeredik bő, fehér ruhája.

„Az a kölyök ártatlan, semmi kétség. Különböznél Hevi nem vetemedett volna ilyesmire. Még hogy nem nyúl ecsethez! Pedig tényleg nem fog nyúlni, még ha megölik is! A munka pedig leáll! A fáraó, a királyné és a hercegnő sírboltjainak festését nem lehet másra bízni. Márpedig a fáraó érkezéséig el kell készülniük! Aztán ez a levél az Északi Tartomány vezírénél Panebról. Meg az ő, aki tud Paneb, sőt Paura üzenetéről! Haladéktalanul ki kell deríteni, hogy ki írta a levelet, és hol bujkál az ő! Hiba volt megfélemlíteni arról a hitvány Panebról! Valóban megígérte akkor, hogy tisztázza ezt a zavaros ügyet, ebben igaza van a festőnek. Azokról a kézművesekről is bebizonyosodott, hogy ártatlanok, akiket Hevi kérésére tavaly a védelmébe vett. És ha most is igazat mondott! Hátráljon meg ő, és engedje szabadon azt a gyereket? Meghátrálni? Azt már nem! Valami mást kell kimódolni...”

Ekkor az ajtóban megjelenik az írnok.

- Mi kell? - förmed rá ingerülten Amenhotep.

- A Város előjárója kér bebocsátást, uram - jelenti meghajolva az írnok.

- Paszer?

- Igen, uram!

- Jöjjön be! Várom!

Az írnok nesztelenül eltűnik.

Ez meg minek jött? - találgatja Amenhotep.

Paszer gyors léptekkel érkezik. Magas, derék, erélyes és erős férfi. Apró, fekete, szúrós szeme élénken csillog. A főpap és a főváros előjárója a szokásos módon köszönti egymást, aztán Amenhotep a karosszékre mutatva hellyel kínálja vendégét. Mindketten leülnek.

Amenhotep várja, hogy Paszer előhozakodjék jövedele céljával. Nincs kedve cirkalmas ünnepi beszéd hallgatására, szeretné, ha a váratlan vendég rögtön a tárgyra térne. Paszer is mielőbb végezni akar.

- A következőket akarom tudatni veled - vág a közepébe. - Most már bizonyítani tudom, hogy a törvényszék igazságtalanul ítélt a Paura ügyében tett panaszomban. Ezt neked egyébként akkor is mondtam. De akkor még nem voltak bizonyítékaim. Most viszont itt tartom őket a kezemben.

- Csakugyan? És miféleké? - tagolja a szavakat Amenhotep.

- A rézműves pere után, még ugyanaznap, felkeresett két királyi írnok. Elmondták, hogy a sírboltokat valóban kifosztották. Én a vallomásukat leírtam, de türelmesen vártam, míg valami megcáfolhatatlan tény birtokában újabb vizsgálatot kérhetek.

A napokban aztán beállított hozzám egy ember, Paura őrségéből, felmutatva Paurának a Szentély börtönparancsnokához írt levelét. Ebben arról van szó, hogy ez az ő többet tud a

kelleténél, ezért vízbe kell fojtani. A levél írójának személyéhez nem férhet kétség, a kézírását, pecsétjét Paura nem tagadhatja le.

- Mit tudott ez az őr?

- Hallotta Paura és Paneb beszélgetését, amiből világosan kiderül Paneb bűnrészessége a királysírok fosztogatásában. Paura pedig tudott erről, de inkább csak a kis tolvajokra csapott le vagy még inkább az ártatlanokra, így mindjárt meg is szabadulhattak a nekik nem tetsző emberektől. Ha óhajtod, részletesebben is előadhatom.

És Paszer elmondja mindazt, amit Montu vallott neki Paura és Paneb beszélgetéséről, Pahar rézműves furcsa házi őrizetéről, Karai kísérletéről Montu megnyerésére Pairi törbecsalásához és Paneb bűnlajstromáról. Végezetül hozzáteszi, hogy nemcsak Paura, de a vezír magatartása is elég okot ad a gyanúra.

- Íme, itt a másolata a levélnek, amit Paura a börtönparancsnokhoz írt! Ez pedig az őr és az írnokok vallomása - nyújtja át Paszer a papnak a három tekercset.

Amenhotep szóltanul fogja az iratokat, és tanulmányozni kezdi őket. De valójában nem is olvas, inkább időt akar nyerni a hallottak elrendezésére és a szükséges intézkedésre. Rögtön tudja, hogy Paszer értesülései valósak, és a felsorolt aljas bűnök is mind igazak. Nagyon egybevág minden azzal, amit az imént Hevi mester mondott.

Most arra kellene rávenni Paszert, hogy ne követelje olyan sürgősen a törvényszék döntésének felülvizsgálatát, különben mindenestül nyilvánosságra kerül ez a szennyes ügy, azt igazolva, hogy Egyiptom fővárosában teljes zűrzavar és törvénytelenység uralkodik és ő, Amenhotep vagy nem tud rendet tartani, vagy maga is bűnrészes. Ráadásul a legkiválóbb festő megtagadta a munkát a királyok és királynék sírjaiban!

Nem is annyira a fáraótól fél. Ő, Amon-Ré főpapja, kivált itt Dél-Egyiptomban, van olyan hatalmasság, mint a gyenge jellemű uralkodó. Nem tudni, hogy egy esetleges erőpróbában kettejük közül ő vagy a fáraó kerekedne-e felül. Inkább attól tart, hogy ez az ügy foltot ejtethet hírnevén, csorbíthatja tekintélyét. Ezt pedig kihasználnák ellenségei, elsősorban az ország második városának, a volt fővárosnak, Memphisznek a papjai. Itt Thébában is elég rosszakarója van, akik irigylük rangját, hatalmát, gazdagságát. A fáraó sem kedveli, és titokban fél tőle nagy befolyása miatt.

Ki tudja, milyen fordulatot hozhatnak ezek a bűnök, ha napvilágra kerülnek? Okvetlenül meg kell nyerni Paszert, okvetlenül, bármilyen engedmény, bármilyen kellemetlenség árán is.

A főpap visszaadja Paszernak az iratokat.

- Meggyőződtem az igazadról - siet hozzátenni.

Paszer győzedelmesen veti fel a fejét, és elégedetten felnevet.

- Tehát felülvizsgáltatod a törvényszék döntését? - kérdezi.

- Természetesen - feleli Amenhotep. - Csak arra kérlek, hogy a panasz benyújtásával várj egy kissé. Láthatod, mennyi embert érint ez a galádság és nem is akármilyeneket! Intézkednem kell először is minden bizonyíték összegyűjtéséről, amiben természetesen számítok támogatásra - másodszor pedig arról, hogy a vádlottak, megneszelve a készülő felülvizsgálatot, el ne meneküljenek. Megfelel ez így?

Paszer fürkészve néz Amenhotepre.

Hihet-e neki? Olyan agyafűrt és ravasz! De az érvei meggyőzőek. Egy kis késés meg mit árthat, amikor a bizonyítékok olyan cáfolhatatlanok, hogy Amenhotep se kételkedhetett bennük!

- Igen, megfelel - válaszolja.

- Holnap majd tudtadra hozom szándékomat, és valószínűleg még egyszer magamhoz kéretlek

- mondja Amenhotep, felemelkedve a karosszékből.

Paszer is feláll és búcsúzik. A kormányzó távoztával a főpap ismét leül, és gondolataiba mélyed.

A MÉHEK ELŰZIK A HIÉNÁT

A főpaptól távozva Hevi egyenesen Bekenmuthoz, az orvoshoz indul, ahol már türelmetlenül várják. Nesi, Ramesz és Tuti a tó partján, a kertben üldögélve visszafojtott hangon beszélgetnek, hogy fel ne ébresszék a lugasban szendergő Taiszit.

Hevi mester láttán a két fiú elébe rohan, Nesi feláll, és mellére szorítva kezét, némán vár. Ám a festő indulatos és bánatos arckifejezése beszédesen vall a főpappal folytatott beszélgetésnek eredménytelenségéről. Ezt igazolják első szavai is.

- Még Kari szabadon bocsátásáról sem akart hallani.

- Hallani sem akart róla? Nem tudtad jobb belátásra bírni, uram? - kérdi elhaló hangon Ramesz.

- Nem lehetett.

- Tehát Karinak vége?

- Még nincs! És remélem, nem is lesz vége, akárcsak nagybátyjának, Nahtminnak és Harudinak sem! - mondja olyan keményen és határozottan Hevi, hogy a gyerekek ismét felemelik lehorgasztott fejüket. - Megmondtam Amenhotepnak, hogy addig nem nyúlok ecsethez, amíg mindhármójukat ki nem szabadítja. Meg is teszem! Senki nem vehet rá a fáraó és a királyné sírboltjának kifestésére, míg vissza nem kaptam tanítványomat! Sőt! Elmegyek a telepre, rábeszélek minden embert, hogy tegyék le a munkát, és követeljék az ártatlanok szabadon engedését. Amit egyedül nem tudtam elérni, elérjük közösen! Majd meglátjuk, mihez kezd Amenhotep, Paura és a vezír nélkülünk! A munkának idejében el kell készülnie, bennünket pedig hamarjában nem tudnak mással helyettesíteni. A Hevit fűtő határozottság átragad a többiekre is, reménykedve tekintenek a festőre.

- Bekenmut itthon van? - kérdezi Hevi, és a tagadó válasza Rameszhez fordul: - Mondd el mesterednek, amit hallottál! Ég veletek, barátaim! Elmegyek! Velem tartasz, Tuti?

- Nem, uram! Megengedték, hogy estig itt maradjak - feleli meghajolva Tuti.

Így Hevi egyedül indul útnak.

Sikerül jó révést találnia, aki gyorsan átviszi a nyugati partra. Be sem tér már a Szentélybe, hanem egyenesen a telepnek veszi útját.

Már a gyerekkora óta ismerős, oly kedves sziklák között jár! Rajta, gyorsabban! A keblében forrongó indulat egyre jobban hatalmába keríti. A papok és az előkelőségek önkényével szembeni elkeseredett düh még soha nem kavarta fel ilyen mélyen.

Hevi nehéz körülmények között nőtt fel, és gyermekkorától hozzászokott az igazságtalansághoz. Mindig úgy vélte, hogy ez így is rendeltetett: ilyenek teremtték az istenek a világot, nem lehet változtatni rajta. Jöttek-mentek az évek, tanult, dolgozott, megbízásokat kapott a legkülönbözőbb helyeken és annyi, de annyi gonoszságot látott. Néha, kihasználva a híres festőnek járó megbecsülést, kegyelmet tudott kérni egy-egy bajba jutott embernek a fáraótól vagy a vezirtől. De megértette, hogy a király és az arisztokrácia nyomasztó hatalmát csak úgy

lehet megtörni, ha felkel az egész nép, mint tette azt hajdanán³¹. Bár a felkelést a végén elfojtották, emléke ma is elevenen él.

Ma, az Amenhoteppal folytatott beszélgetés alatt Hevinek eszébe jutottak apja szavai arról, hogyan szüntették be egyszer a munkát a telep lakói, amikor visszatartották a jogosan járó ellátmányukat. És közösen cselekedve el is érték, amit akartak. Most is így kell tenni!

Hevi gondolatai itt megszakadnak. Egy rémült ember lohol vele szemben. Hevi alig ismeri fel benne Paneb helyettesét, Hátit. Hová igyekezhet? De nem mindegy? Már itt is a telep! Megáll, hogy kifújja magát, és csodálkozva kapja fel fejét a telepről hallatszó szokatlan zajra. Mi ez? Tolongó tömeget lát, egy-egy kiáltás harsán. Úgy! Tehát a férfiak megtudták a történeteket, és azonnal hazajöttek!

Lassanként az egész telep népe összegyűlik a temető mellett, valaki feláll egy nagy köre, és szenvedélyes taglejtésekkel beszélni kezd. Hevi megszorázza lépteit. A szónokban már távolról felismeri Kari apját, Onahtu asztalost.

- Testvéreim! Meddig tűrjük még ezt a gyalázatot? - hallani Onahtu messzire hangzó hangját.
- Meddig gyötörhet még bennünket Paneb? Nem csoportvezető az ilyen, hanem hóhér és áruló!

- Úgy igaz! Elegünk volt belőle! Le vele! - kiáltják felháborodottan.

- Megölte a korábbi csoportvezető nagyobbik fiát, és az ő helyét birtokolja! - folytatja újult erővel Onahtu. - Folyton ütött bennünket, folyton magának dolgoztatott! Fondorlással börtönbe juttatta Nahtmin bátyámat és Harudit, akiket éppolyan hazugul befeketített, mint ahogy engem is be akart mocskolni! De még ez sem elég neki! Ma éjjel kelepcebe akarta csalni Nahtmin fiát, de helyette az én Karimat fogták el! Ő is börtönbe került, és azt se tudjuk róla, él-e, hal-e. Paneb már a gyerekeinket se kíméli! Elég volt a gátlatlanságából! Ki vele innen! Tegyétek le a munkát! Menjünk a Szentélybe, és követeljük az ártatlanok szabadulását!

- Gyerünk, gyerünk! - lelkesednek néhányan.

- És ha ránk küldik az őrseget, hogyan vágjuk ki magunkat? - aggodalmaskodik valaki.

- Nem merik azt tenni! - vág vissza Onahtu.

Ekkor váratlanul megjelenik az öreg hárfás. Felsegítik a köre, mindenki elnémul és várja az aggastyán szavait.

A vak határozottan áll Onahtu mellett, fél kezével az asztalos vállára támaszkodva. A nap beragyogja sárgás arcának megannyi ráncát és petyhüdt nyakát.

Előrenyújtja kezét, és erős, éneklő hangon szólal meg, ami csöppet sem illik külsejéhez:

- Gyermekeim! Ne féljete, senki nem meri rátok uszítani az őrseget. Apáink és nagyapáink nemegyszer felkerekedtek és kimentek oda az útra, a templomhoz, jogos jussukat követelni. Az asszonyok és a gyerekek is velük tartottak, és addig egy tapodtat se mozdultak, amíg meg nem kapták a járandóságot... Az őrség egy ujjal sem bántotta őket, és se a vezír, se a főpap nem bírt velük, ha közösen mentek. Vagy mind gyávák vagytok, méltatlanok apáitok és nagyapáitok nevére? Vagy úgy megrémített benneteket Paneb, hogy már moccanni se mertek? Menjünk, gyermekeim, menjünk együtt! Add a kezed, Onahtu, álljunk az élre!

³¹ *felkelés* - utalás az Óbirodalom végén kitört nagy felkelésre, amely megdöntötte a királyi hatalmat, és megingatta az arisztokrácia erejét (i.e. 2190 k.).

Az öreg hárfás szavait hangos helyeslés fogadja. Az emberek haragja most újra fellángol. Ökölbe szorított kezek emelkednek fel, fenyegetések hallatszanak.

Egy magányos hang azonban mást javasol:

- Először alázatosan Amenhotep főpaphoz kéne fordulnunk! Talán nem tud semmiről, és ha elmondjuk neki, segít.

Kirobbanó felháborodás a válasz. Ekkor fellép a köre Hevi az öreg, világtalan hárfás mellé. Viharos üdvívalgás fogadja. Szeretik és tisztelik a telepen.

- Valaki azt mondta, hogy forduljunk alázattal Amenhotep főpaphoz embereink kiszabadítása végett - kezdi fennhangon Hevi. - Semmi értelme! Én ma reggel már jártam nála, de ő kereken visszautasított, még Karit sem hajlandó szabadon bocsátani.

A tömeg haragosan felzúg, és a követ körülvevő embergyűrű még szorosabbra zárul.

- Onahtunak és Neferhotepnek igaza van! Nincs más hátra, le kell tennünk a munkát! Én már megmondtam a főpapnak, hogy addig nem veszek ecsetet a kezembe, míg az igazság helyre nem áll. Menjünk, testvéreim, menjünk!

- Éljen Hevi! Éljen dicső mesterünk! Gyerünk, menjünk valamennyien! - hangzik a válasz. A felháborodás ismét növekszik, az arcokra komor elszántság ül, előkerülnek a csákányok és a fejszék. A nők sietve élelmet és vizeskulacsokat kapnak fel, és a gyerekekkel együtt követik férjüket, fivérüket, apjukat.

Hevi és Onahtu lesegítik a körül Neferhotepet, és kézen fogva vezetik. Hármasan, ugyanúgy, ahogy a nép előtt szónokoltak, most az élre állnak: az izmos asztalos, a vak hárfás és a hírneves festő. Mindhárman a telepen születtek, itt nőttek fel, testvéri szövetségben földijeikkel és közös sorsot vállalva velük. Mögöttük pedig ott a telep minden lakója: férfiak és nők, öregek és gyerekek. Kőfaragók és festők, szobrászok és vízfordók, építésszek és asztalosok, énekesek és zenészek. Ott megy Harudi anyja, Nahtmin felesége és lányai, sőt még a másik csoportvezető, az öreg Inherha is.

Az őrhelyen a strázsa szóttanul utat enged nekik, és a fenyegető menet megindul le a völgybe.

Készülődésük híre már eljutott a Szentélybe. Elsőnek a rémült és izgatott Hátí tudósította Paurát és az épp nála időző Panebet a munka beszüntetéséről, a kézművesek felháborodásáról és haragjáról, Hevi mester elhatározásáról. Az értesülés mehökkentette a két bajkeverőt. Ilyesmi már rég nem történt a telepen, ezért a nyugati part rettegett előjárója és cinkosa zavarba jött; nem tudták, mitévők legyenek. Zavaruk még csak nőtt, amikor az őrparancsnok jelentette, hogy a telep valamennyi lakója a Szentély felé tart, és a hírrel már futárt menesztettek a keleti partra, Amenhotep főpaphoz.

- Az egész telep jön? - kérdi döbbenten Paura.

- Mind egy szálig, uram! Az asszonyok, a vak Neferhotep, sőt még Inherha csoportvezető is! Paura megrémül.

- Megyek, beszélek velük - dönt gyorsan, és elsiet az őrparancsnokkal.

Amikor visszatér, arckifejezéséről rögtön leolvashatják, hogy próbálkozása kudarcba fulladt.

- Hol vannak, uram? - kérdi Paneb.

- Régi szokás szerint leültek az útra, a templom mellett. Ott üvöltöznek és nem mozdulnak.

- Mit követelnek?

- Mindenekelőtt a te leváltásodat! - tájékoztat Paura. - És persze a két kőfaragó meg a kölyök szabadulását. - Meghallva, hogy valaki belépett a szobába, hirtelen az ajtó felé fordul. - Ki merészel... - kezdi, de torkára forr a szó. Amon-Ré Ipet-Szut templomának harmadik papja áll előtte, és fürkésző, merev, vészjósló tekintettel néz rá.

- Amenhotep főpap azt parancsolja, hogy azonnal járulj elébe, és vidd magaddal a királyi temetők munkacsoport-vezetőjét, Panebot, helyettesét, Hátit, továbbá Hevi festő ma éjszaka elhurcolt tanítványát és azokat, akik őt a hegyekben elfogták. Valamennyit rendeld ide, és induljunk! A bárka a kikötőben vár.

A pap leül, és többé figyelemre se méltatja a jelenlévőket. Paura értetlenül mered rá. Mit jelentsen ez a parancs? Vajon ki értesítette a főpapot, és egyáltalán mennyit tud? Paurában nőttön nő a nyugtalanság. De ellenkezni most nem lehet! Kiadja hát a szükséges utasításokat. Néhány perc múlva bejön Karai őr és Pahar rézműves, akit nemrég mentett fel a városi törvényszék, Karit is betámogatják. A fiú alig áll a lábán, feje valami ronggyal van átkötve, teste csupa kék-zöld folt és horzsolás. A pap figyelmesen megnézi, aztán ráparancsol Karaira:

- Vedd a karodra a fiút! Most pedig - fordul Paura felé - induljunk!

Némán kivonulnak. Ugyanilyen némán kelnek át a folyón is. Kari olyan gyenge, hogy alig tudja felfogni, mi történik körülötte. Lassan azonban magához tér, és csodálkozva látja, hogy a keleti partra viszik. Mit keres itt a pap, Paura, Paneb, Pahar rézműves és Karai, az őr? Úgy látszik, mindennek vége! Viszik Amon-Ré templomának börtönébe, Nahtmin és Harudi mellé.

Ki kell tartania! Mi mást tehetne?... Amikor a bárkából kiszállva Karai ismét a karjába akarja venni, a fiú ellöki, és segítség nélkül megy. Most egy házba lépnek, feltárulnak az ajtók, és Kari előtt Amenhotep főpap ül egy karosszékben. Körülnéz és észreveszi, hogy mindannyian itt vannak, akikkel együtt átkelt a folyón.

Amenhotep fürkészve nézi a fiút, és megkérdezi:

- Mi a neved?

- Kari, uram - feleli halkán a fiú.

- Ki a mestered?

- Hevi, a festő, uram.

- No jó. - Amenhotep írnoka felé fordul. - Karit, Hevi mester tanítványát azonnal vidd Bekenmut orvoshoz. A fiú szabad. Az orvos vegye kezelésbe. Küldd be nyomban a templomi őrseget.

Az írnok kivezeti Karit a főpap szobájából az előcsarnokba, jelt ad a már ott várakozó őröknek a belépésre, és a fiút egy szolga gondjaira bízva, elismételve a főpap utasításait.

Közben már jön is az őrseg, közrefogva a lehajtott fejjel lépkedő Panebot, Hátit, Karait és Pahar rézművest. A harmadik pap szorosan beteszi utánuk az ajtót.

Odabent pedig Amenhotep beszél parancsoláshoz szokott, érdes, rideg hangján Paurához:

- Figyelj rám, kormányzó, és próbálj megérteni. Egyszer s mindenkorra eljátszottad játékaidat! Az ügy komoly, akár a fejedbe is kerülhet! Az őr, akit vízbe akartál fojtani, Paszerhoz menekült a börtönparancsnokhoz írt leveleddel együtt. Mindezt Paszertől tudom, aki megmutatta a levelet. Azt is közlöm veled, hogy valaki - a személyét nem ismerem - panaszt írt az Északi Tartomány vezírének Paneb bűnlajstromáról, ráadásul szünetelnek a munkák a királyi temetőkben! Én ma minderről tárgyaltam a vezírral, és ő jóváhagyta szándékaimat. Nem

hinném, hogy szívesen vennéd, ha Paneb a törvényszéken vallomást tenne. Vallatással mindent kiszedhetnének belőle... Amenhotep feláll, és járkálni kezd a szobában.

- De mivel Paneb és a többiek, akiket az őrség elővezetett, a templom szolgálatában állnak, nincs szükség erre. A templomi bíróság fog ítélni felettük, amelyet már összehívtam, és magam is tüstént odamegyek. Valamennyi példás büntetést kap, azonnal útnak indítjuk őket a bányákba. Ugyanakkor felmentjük a két kőfaragót, akiket Paneb kérésére... és... feltehetően merő tévedésből vettél fel a rablók névsorába. Nemde?

Amenhotep egy pillanatra elhallgat, aztán ismét leül karosszékebe, és folytatja:

- Mire Paszer ma eljön hozzám, már mindennel végeztünk, Paneb és társai pedig már útnak indulnak a bányák felé. Paszernak be kell érnie a mi bíróságunk döntésével... Ha pedig az Északi Tartomány vezíre vagy megbízottja a Panebra tett panasz ellenőrzésére jönne, azt mondjuk neki, hogy mi is tudomást szereztünk róla, és megbüntettük a bűnösöket. A királyi temetőben holnap folytatódni fog a munka, mivel a két kőfaragó még ma visszatér a telepre, a gyerek pedig máris szabad.

Amenhotep ismét feláll, egész közel lép Paurához, és az arcába veti szavait:

- Fogadj el tőlem két tanácsot: először is, nevezd ki azt az embert, akit Paneb helye jogosan megillet! Másodszor, amint elnézlek, nagyon rossz bőrben vagy. Alighanem megviseltek ezek az események. Huzamosabb ápolásra szorulsz. Fordulj a templom orvosához, de még jobb, ha elzarándokolsz gyógyulásért könyörögni valami távoli szentélybe! A beteg embert nem szokta megidézni se a törvényszék, se az Északi Tartomány vezíre vallomástételre!

Paurában minden összekuszálódik. Mint a hatalomért reszkető és hatalomhoz szokott ember, nehezen ismeri el vereségét, cinkosainak bukását, Paszer diadalát. Világosan látja, hogy Amenhotep sok mindent elhallgat. Biztosan tudja, hogy ő maga is osztozott a rablókkal a zsákmányon. De le kell nyelnie ezt a megalázó érzést is. Hiszen a főpap világosan a tudtára hozta, hogy könnyűszerrel végezhetne vele! Valószínűleg csak azért nem teszi, mert jól jöhet még neki egy szövetséges, akinek megmentette az életét.

Más megoldás nincs. A papnak igaza van. A játéknak vége, fizetni kell. Rosszabbul is végződhetett volna. Kényszeredetten meghajol a főpap előtt, teljes egyetértését fejezi ki annak döntésével, megköszöni tanácsait, amelyekkel természetesen élni fog. Még egy meghajlás, és Paura távozik.

Amenhotep megkönnyebbülten sóhajt, feláll karosszékeből, kihúzza magát. Akkor hát minden el van boronálva. Nem egykönnyen jutott erre a döntésre. Reggel, amikor Hevi elment, még ingadozott. Nem akart meghátrálni. De a királyi temető kézműveseinek felkelése arra készítette, hogy mielőbb elvágja a csomót, mely azzal fenyegetett, hogy halálos hurokba szorul. Hiába piszkálta a kicsinyes hiúság, nem tett kockára mindent, ravaszsága felülkerekedett. Hadd szabaduljon ki a két kőfaragó meg az a festőfiú, ha ő megmarad magas méltóságában, és megtartja hatalmát.

Most pedig gyérünk a bíróságra, mihamarább fátylat borítani mindenre, amíg nem ér ide Paszer, és amíg azok ott, a Szentély melletti úton nem kevernek még nagyobb bajt!

VIRRADAT

Amíg a templom egyik távoli helyiségében a bíróság tanácskozik, Beken mût orvos házában a bánatot és szomorúságot elõször a remény váltja fel a városban futótûzként terjedõ hírre, hogy a telepen felkelés tört ki. A remény örömbébe csap át, amikor a kapuban álló Nesi elsõként pillantja meg Karit:

- Kari, Kari! Fiam! Uram, valaki Karit hozza!

Az anya fiához rohan. Kiáltására kifut a házból Bekenmut, nyomában anyjával és Tutival.

A fõpap szolgája leteszi Karit, és Nesivel együtt támogatja a lesoványodott, szánalmas külsejû, de mosolygó fiút.

- Te vagy Bekenmut orvos, uram? - kérdezi a szolga.

- Én - feleli Bekenmut.

- Gazdám parancsára hozom hozzád ezt a fiút, Karit, Hevi mester tanítványát, hogy gyógyítsd meg. Azt is tudomásodra kell hoznom, hogy a fiú szabad.

A szolga meghajol és elmegy. Bekenmut gyengéden fogja át Karit, aki alig tud szabadulni a többiek ölelésébõl. Végre bevezetik a házba, leültetik, bort és ennivalót hoznak neki. Miután elverte éhét, szomját, Kari röviden elmondja a történeteket. Paneb és cinkosainak letartóztatása meglep mindenkit.

- Alighanem még ma kiszabadul Harudi és Nahtmin - mondja az orvos. - A telepiek felkelése mindenkit megmentett.

- Miféle felkelés?

- Hát persze! Te még semmirõl sem tudsz! Majd elmondok mindent, csak elõbb megnézem a sebeidet.

Bekenmut betámogatja Karit a szobájába. Alaposan megvizsgálja, gondosan lemossa, valami folyadékba mártott kötést tesz a fejére, bekeni a horzsolásokat és véraláfutásokat, közben pedig elmondja a nap eseményeit.

Kari figyel mesén, hol felháborodva, hol örvendezve hallgatja. Milyen szerencse, hogy Pairi megmenekült. És micsoda hõstett, sebesülten elvánszorogni a telepig! Nélküle semmit nem tudtak volna meg, talán a felkelés se tör ki olyan gyorsan, és õ még mindig börtönben ülne!

- Csak pihenj nyugodtan, akkor egykettõre összeszeded magad - inti Bekenmut, s egy kertre nézõ kis szobában helyezi el a fiút.

- Biztos vagyok benne, hogy hamarosan a mesteredet is láthatod! Kari boldogan elmosolyodik. Közben beszalad a szobába Ramesz. A különben tartózkodó, csendes fiú arca most csak úgy sugárzik az õszinte örömtõl. Karihoz fut, erõsen megöleli, és boldogan felnevet.

- Óvatosan, Ramesz! Még fájdalmat okozol neki! - csillapítja Bekenmut.

- Bocsáss meg, uram, észre se vettelek! - mondja Ramesz, felpattanva az ágyról. - Úgy megörültem, amikor hallottam, hogy Kari itt van! Én magam is örömhírral jövök! A templomi

bíróság felmentette Nahtmint és Harudit! Nyomban szabadon is engedték őket, mehetnek vissza a telepre!

- Ma tanácskozott a templomi bíróság? - hitetlenkedik Bekenmut.

- Igen, uram! A nagyapám mondta, épp az imént jött meg onnan. Panebet, Hátit, Karait és Pahar rézművest elítélték, és már viszik is őket a bányákba...

- Lehetetlen! - kiáltja Kari, és próbál felülni, de Bekenmut visszafekteti.

Az orvos maga sem titkolja meglepetését. Úgy látszik, a főpap nem talált más kiutat. Eszébe jut, mit tanácsolt nemrég Kari apjának. Igen, a méhek elűzték a hiénát, még hozzá nem is egyet!

Bekenmut szélesre tárja az ajtót. A betóduló virágillat és fény elárasztja a szobát. Ramesz az orvoshoz lép, és megáll mellette. Arcán még mindig az előbbi boldog kifejezés.

- Nekem is kijutott az örömből, uram! - újságolja. - Nagyapám elenged Szaiszba tanulni! Maga a főpap beszélt vele ma erről. Nagyapám eddig hallani sem akart róla, de most megváltozott a helyzet. Az istenítéleten többé nem veszik hasznomat, hátha még egyszer elfog a rosszullét.

Ramesz huncutul elmosolyodik, már rég bevallott az orvosnak mindent. Bekenmutnak az a gyanúja, hogy a főpap sejt valamit, mégsem félti a fiút, hiszen Ramesz szándékos engedetlenségét senki nem tudja bizonyítani, a gyanú pedig csak gyanú marad. Az a fő, hogy elengedték tanulni! Nagyszerű orvos lesz belőle! Itt meg csak sorvadozna a bánattól. Neki persze hiányozni fog kedves tanítványa, de ha majd visszatér, hű segítőtársat nyer benne! Magához szorítja Rameszt, és minden jót kíván új életéhez. Kari is örvendezik barátja szerencsésén, csak azt sajnálja, hogy el kell válniok.

Bekenmut anyja jön be, és ebédelni hívja őket. Kari nem éhes, hiszen az imént agyonetették. Inkább szunyókál egyet, de aztán feltétlenül jöjjön be hozzá mindenki, és Taiszit is hozzá! Nagyon szeretné már látni a kishúgát!

Magára hagyják. Lehajtja fejét a vánkosra, egyet-kettőt forgolódik, és mély álomba merül.

Két óra múlva frissen és kipihenten ébred. Valahonnan visszafojtott, halk hangokat hall, de mégis világosan felismeri Tuti fel-feltörő kacaját, és odakiáltja:

- Tuti! Te vagy az? Ramesz, gyertek ide gyorsan!

A hangok hirtelen elhalnak, aztán ugrálást, meztelen lábak csoszogását hallani... Az ajtó feltárul, és megjelenik két hű barátja, Tuti és Ramesz! Mögöttük pedig a mestere, Hevi! Kari felül az ágyban, és feléje nyújtja kezét.

Azóta sem tudja, ki mit mondott találkozásuk első perceiben. Csak a határtalan öröm maradt meg emlékezetében, hogy újra láthatja őket, hogy szabad, és vége annak a rémes éjszakának, vége az elmúlt napok szörnyűségeinek.

Miután egy kissé lecsillapodtak, Kari újabb híreket hall. Először Hevi mondja el, mekkora volt a munkások öröme Nahtmin és Harudi láttán, akiket a főpap írnoka kísért hozzájuk. Hasonló ujjongással fogadták Kari szabadulását, Paneb és Hátit száműzését is. Ilyen ünnepi menetet még senki nem látott a hegyekben, mint most, mikor a munkások hazatértek a telepre!

Kari csupa fül. Azt sem veszi észre, hogy Bekenmut elhagyja a szobát; és Taiszival a karján tér vissza. Csak a kislány boldog kiáltására figyel fel.

- Taiszi! Úgy örülök, hogy látlak! Uram, kérlek, hozd ide! - fordult az orvoshoz. Meglepetésére az a fejét ingatja.

- Nem, többé nem akarom vinni - mondja, és leteszi Taiszit a padlóra.

Csodák csodájára a kislány megáll! Mindenki lélegzet-visszafojtva mered rá. Ő pedig lassan, óvatosan lép egyet, aztán még egyet... Már ott is van Kari ágyánál, és vidáman felkacag.

- Taiszi egészséges! Meggyógyítottad, uram! - mondja Kari, és hangjában Bekenmut annyi tiszteletet, annyi hálát érez, hogy odamegy hozzá, és megsimogatja a fejét. Majd így szól:

- Csak gyógyulóban van. Még sokáig kell kezelnem, de ismerve türelmét, bizonyos vagyok benne, hogy teljesen felépül.

Most Taiszin a sor, ő kezd el mesélni. Hevi és Bekenmut kimennek a kertbe, a gyerekek pedig egy óra hosszat vidáman csevegnek. Ekkor bejön Bekenmut, és közli, hogy Karinak megárvhat a sok izgalom, a többieknek pedig már rég ágyban a helyük.

Tuti a tetőn alszik, Hevi a vendégszobában. Kari beveszi az orvosságot, Bekenmut kicseréli a borogatást a fején, és a fiú mély, nyugodt álomba merül. Reggel korán ébred, az égbolton még alig hasad a hajnal. Milyen jó lehet most a folyón! Nesztelenül felkel, magára kapja a ruháját. Nem érez semmi fájdalmat, csak a tarkója sajog, ha hozzáér. És aztán! Legfeljebb nem fog hozzányúlni!

Kinyitja az ajtót, és kilép a kertbe. A hold már nem világít, a halványuló csillagok a szeme láttára hunynak ki. A kertből az utcára lépve nyugat felé indul, valahol arra lesz a folyó. Az utca mezőben végződik, és Kari a csatornatöltéseken bukdácsolva csakugyan kijut a folyamhoz, és leül a partra.

Amott magasodnak az otthoni hegyek! Bár a nap még nem kelt fel, az arányló pirkadat már beragyogja csúcsait, különösen a Nyugati Bércet. Már látszik az ég kékje, és a fiú feje fölött, a keleti hegyekből tündöklő fénynyalábok törnek elő, kigyújtva az obeliszkek csúcsait mindkét parton. Mennyi nagyszerű emléket teremtettek itt a múlt századok, hány lángeszű mester dolgozott itt évek végtelen során! Hevi megígérte, hogy elhozza ide, és mindent megmutat neki... Egyszer majd ő is az Élet Házában fog tanulni, akárcsak Hevi, és igazi művész lesz. Mindig erről álmodozott, de soha nem merte remélni, hogy bekövetkezik. Tegnap azonban azt mondta Hevi, hogy senki nem állhat az útjába. Hát igaz lenne? Igaz!

Persze, sokat kell dolgoznia! De sebj, szereti a munkáját. Azt is tudja, hogy a jövő nemcsak boldogságot, hanem nehéz napokat is tartogat. Az olyan embereket se kerülheti el, mint Paneb vagy Paura. De mit tesz az annak, aki megismerte a barátság, a hűség erejét...

Soha nem érezte még ilyen jól magát, mint itt, a friss reggeli levegőn, az új nap hajnalán, ifjúságának hajnalán!...

-oOo-